Omgevingseffectrapport
Omgevingsvisie Nederweert

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

projectnummer 0508980.100
definitief
15 oktober 2026

www.anteagroup.nl

Omgevingseffectrapport

Omgevingsvisie Nederweert

projectnummer 0508980.100
definitief
15 oktober 2026

Auteur(s)

T. van Uijtregt
J. Geerken

Opdrachtgever

Gemeente Nederweert
Postbus 2728
6030 AA NEDERWEERT

datum	beschrijving	vrijgave
15 oktober 2026	Definitief	J.J. Verhoeven

Inhoudsopgave

Samenvatting 4

1. Inleiding 7
1.1 Aanleiding 7
1.2 Rol van het omgevingseffectrapport (OER) 8
1.3 Leeswijzer 8

2. Omgevingsvisie Nederweert 9
2.1 Inhoud van Omgevingsvisie 9
2.2 Totstandkoming Omgevingsvisie 10

3. Methodiek 11
3.1 Onderzoeksopzet 11
3.2 Effectbeoordeling 15
3.3 Omgang met inspraakreacties op de LOF en NRD 17

4. Leefomgevingsfoto 18
4.1 Inleiding 18
4.2 Beoordeling thema's 18
4.3 Conclusie 20

5. Omschrijving alternatieven 22
5.1 Hoofdlijnen van de drie alternatieven 22
5.2 Alternatieven in meer detail 24

6. Beoordeling alternatieven 26
6.1 Thematische beoordeling alternatieven 26
6.2 Integrale beoordeling alternatieven 45
6.3 Conclusie beoordeling alternatieven 51

7. Beoordeling voorkeursalternatief 53
7.1 Totstandkoming van het voorkeursalternatief 53
7.2 Omschrijving van het voorkeursalternatief 53
7.3 Thematische beoordeling voorkeursalternatief 56
7.4 Conclusie beoordeling voorkeursalternatief 66
7.5 Passende beoordeling 67

8. Doorwerking in het omgevingsbeleid 89
8.1 Doorwerking 89
8.2 Monitoring van de beleidsambities uit de Omgevingsvisie 90

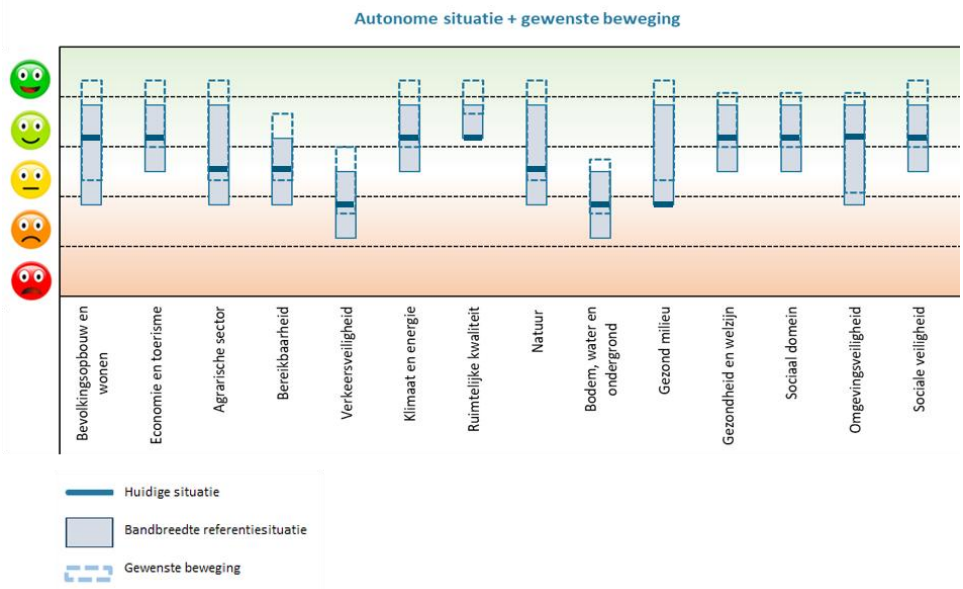
9. Conclusie 91
9.1 Slotbeschouwing 91
9.2 Aanbevelingen 91

Samenvatting

Aanleiding
Gemeente Nederweert is bezig met het opstellen van een Omgevingsvisie, waarin richting wordt gegeven aan de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. De gemeente staat daarbij voor diverse maatschappelijke en ruimtelijke opgaven, zoals woningbouw, de energietransitie, klimaatadaptatie, versterking van natuur en landschap, een toekomstbestendige landbouw, een vitale economie en het behouden van de leefbaarheid in de kernen. In dit Omgevingseffectrapport (OER) zijn de mogelijke gevolgen van deze ontwikkelrichtingen voor de leefomgeving in beeld gebracht. Het doel van het OER is om de effecten van beleidskeuzes inzichtelijk te maken en te ondersteunen bij het maken van integrale afwegingen binnen de Omgevingsvisie.

Methodiek
In het OER worden analyses van de leefomgeving gemaakt op basis van een beoordelingskader. Dit beoordelingskader is opgesteld aan de hand van de 7 kernopgaven van de gemeente Nederweert (Toekomstbestendige woningvoorraad, Economie en bedrijvigheid, Mobiliteit en bereikbaarheid, Duurzame leefomgeving, Milieu- en omgevingseffecten, Sociaal domein en Fysieke en sociale veiligheid). Deze 7 kernopgaven zijn vertaald naar thema's en deze zijn op hun beurt weer onderverdeeld in aspecten waaraan getoetst kan worden. De effecten zijn per aspect beoordeeld aan de hand van een 7-puntsschaal, variërend van zeer negatief tot zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie.

Leefomgevingsfoto
Om de opgaven zorgvuldig en integraal af te wegen, is een Leefomgevingsfoto (LOF) opgesteld. Het LOF vormt een fundament voor het OER omdat het de huidige situatie, relevante beleidskaders, de referentiesituatie en belangrijkste trends en ontwikkelingen per thema en aspect in kaart brengt. In dit OER is een samenvatting van het LOF per thema opgenomen. Met het LOF wordt helder welke kwaliteiten, knelpunten en kansen in de leefomgeving aanwezig zijn. Daarnaast wordt per thema ook stilgestaan bij wat de gewenste beweging is op basis van ambities van de gemeente. Onderstaande figuur toont de samenvattende grafiek van de huidige situatie en referentiesituatie voor de gemeente Nederweert op basis van bevindingen in het LOF.

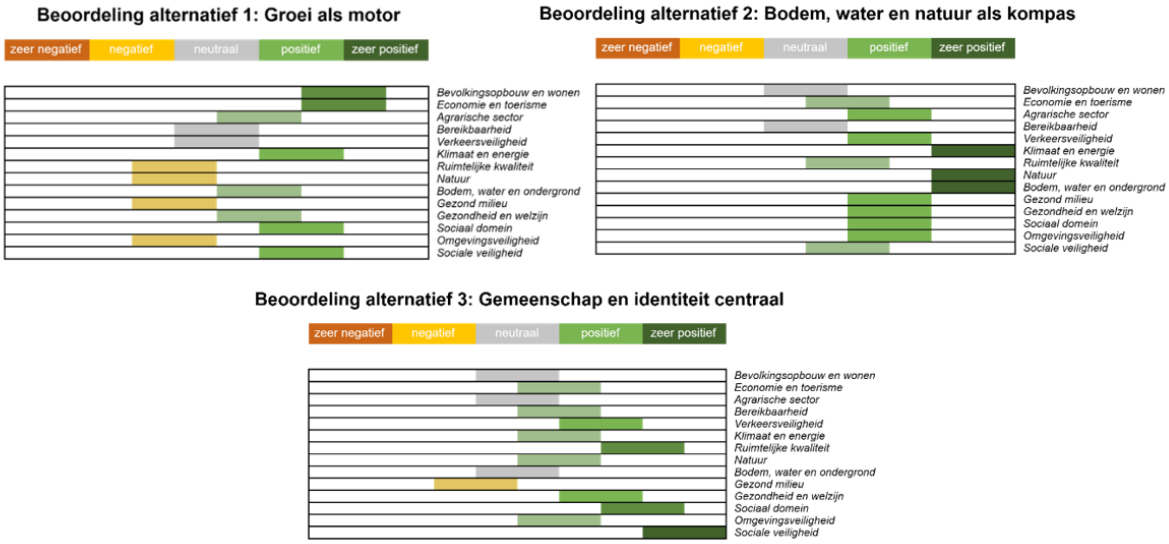

Figuur 0-1 Beoordelingen huidige situatie en referentiesituatie uit de Leefomgevingsfoto

Alternatieven
Het OER is opgebouwd uit een beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkeling van de leefomgeving in het LOF, gevolgd door een beoordeling van drie alternatieven: 'Groei als motor', 'Bodem, water en natuur als kompas' en 'Gemeenschap en identiteit centraal'. De drie alternatieven leggen verschillende accenten in de wijze waarop met de kernopgaven van de gemeente wordt omgegaan. De alternatieven zijn zo bepaald dat ze de uitersten van het speelveld aangeven. In alternatief Groei als motor ontwikkelt Nederweert zich tot een ambitieuze groeigemeente met een sterke woon-, werk- en recreatiefunctie en een nadruk op

innovatieve oplossingen. Alternatief Bodem, water en natuur als kompas richt zich op het versterken van Nederweert als een klimaatbewuste en natuurinclusieve gemeente. De groei op het gebied van bevolking en economie is afgestemd op de belangen van bodem, water en de natuur, en daarmee behoudend en lokaal. Alternatief Gemeenschap en identiteit centraal legt de focus op het behoud van identiteit, leefbaarheid van kernen, karakter en traditie, zonder nadrukkelijke groeiambities.

Voor verschillende thema's, waaronder natuur, landschap, water en bodem, klimaatadaptatie, gezondheid, mobiliteit, energie, landbouw, economie en sociaal domein, zijn de verwachte effecten systematisch in beeld gebracht. Met een 7-puntsschaal zijn per alternatief de thema's beoordeeld aan de hand van het beoordelingskader. De beoordeling maakt inzichtelijk welke kansen, risico's en aandachtspunten samenhangen met de verschillende ontwikkelrichtingen.

Figuur 0-2 Beoordelingen alternatieven

Aanvullend is bij alternatief Groei als motor een gevoeligheidsanalyse gedaan passend bij het kenmerk van sterke groei in dit alternatief. In de gevoeligheidsanalyse is onderzocht welke theoretische uitbreidingsmogelijkheden voor woningbouw binnen de bestaande kernen aanwezig zijn. Uit de gevoeligheidsanalyse blijkt dat een omvangrijke woningbouwopgave binnen de bestaande kernen tot inpassingsuitdagingen zou leiden.

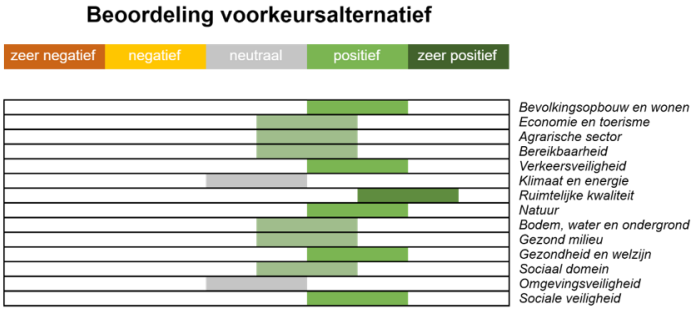
Voorkeursalternatief

Op basis van deze effectbeoordelingen is een voorkeursalternatief (VKA) samengesteld. Er bestaat geen ontwikkelrichting die op alle onderzochte thema's uitsluitend positieve effecten oplevert. Positieve effecten binnen het ene thema kunnen gepaard gaan met aandachtspunten binnen andere thema's. Het VKA vormt daarmee niet de optelsom van de best scorende onderdelen per thema, maar een integrale afweging van de verschillende belangen, opgaven en ruimtelijke mogelijkheden binnen de gemeente. De keuzes in het VKA zijn ook in lijn met de keuzes en uitspraken in de Ontwerp-omgevingsvisie, die gedurende het proces tot stand is gekomen. Ook dit VKA is beoordeeld aan de hand van de verschillende thema's.

De gematigd positieve effectbeoordeling laat zien dat het VKA overwegend bijdraagt aan een verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving. Het VKA laat daarbij een evenwichtiger effectbeeld zien dan de drie onderzochte alternatieven, met overwegend positieve en gematigd positieve effecten. Met name de inzet van het VKA op bereikbaarheid, woningbouw, natuur, landschappelijke kwaliteit en cultureel erfgoed leidt naar verwachting tot positieve effecten voor de gemeente Nederweert. Ook draagt het VKA bij aan het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit en veiligheid binnen de kernen.

Tegelijkertijd blijkt uit het OER dat de beschikbare ruimte binnen de gemeente beperkt is en dat verschillende opgaven elkaar kunnen versterken, maar ook kunnen concurreren. Zo kunnen woningbouw, economische ontwikkelingen, landbouwtransities, energieopwekking en natuurontwikkeling leiden tot ruimteclaims die niet altijd eenvoudig te combineren zijn. Met name op de thema's natuur, landschap, waterhuishouding, mobiliteit en

leefomgeving vraagt verdere uitwerking om zorgvuldige keuzes en gebiedsgerichte afwegingen. De uiteindelijke effecten zijn daarbij sterk afhankelijk van de locatiekeuzes, de omvang van ontwikkelingen en de wijze waarop maatregelen worden ingepast.

Figuur 0-3 Beoordeling voorkeursalternatief

Doorwerking

De inzichten uit het OER worden benut bij de verdere uitwerking en uitvoering van de ambities en beleidskeuzes uit de Omgevingsvisie en hebben al geleid tot aanscherpingen van de voorontwerp-Omgevingsvisie. De verdere doorwerking vindt onder meer plaats via programma's. Dit is beschreven in de voorontwerp-Omgevingsvisie. Aanbevolen wordt om dit te ondersteunen met monitoring en evaluatie door hiervoor een samenhangend monitoringsraamwerk op te stellen, waarin wordt vastgelegd welke indicatoren worden gevolgd, wie verantwoordelijk is voor de monitoring, welke data en bronnen worden gebruikt en hoe de informatie beschikbaar wordt gesteld. Daarbij dient te worden aangesloten bij bestaande monitoringsprogramma's en de leefomgevingsfoto, zodat ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving structureel kunnen worden gevolgd en zo nodig kan worden bijgestuurd.

Conclusie

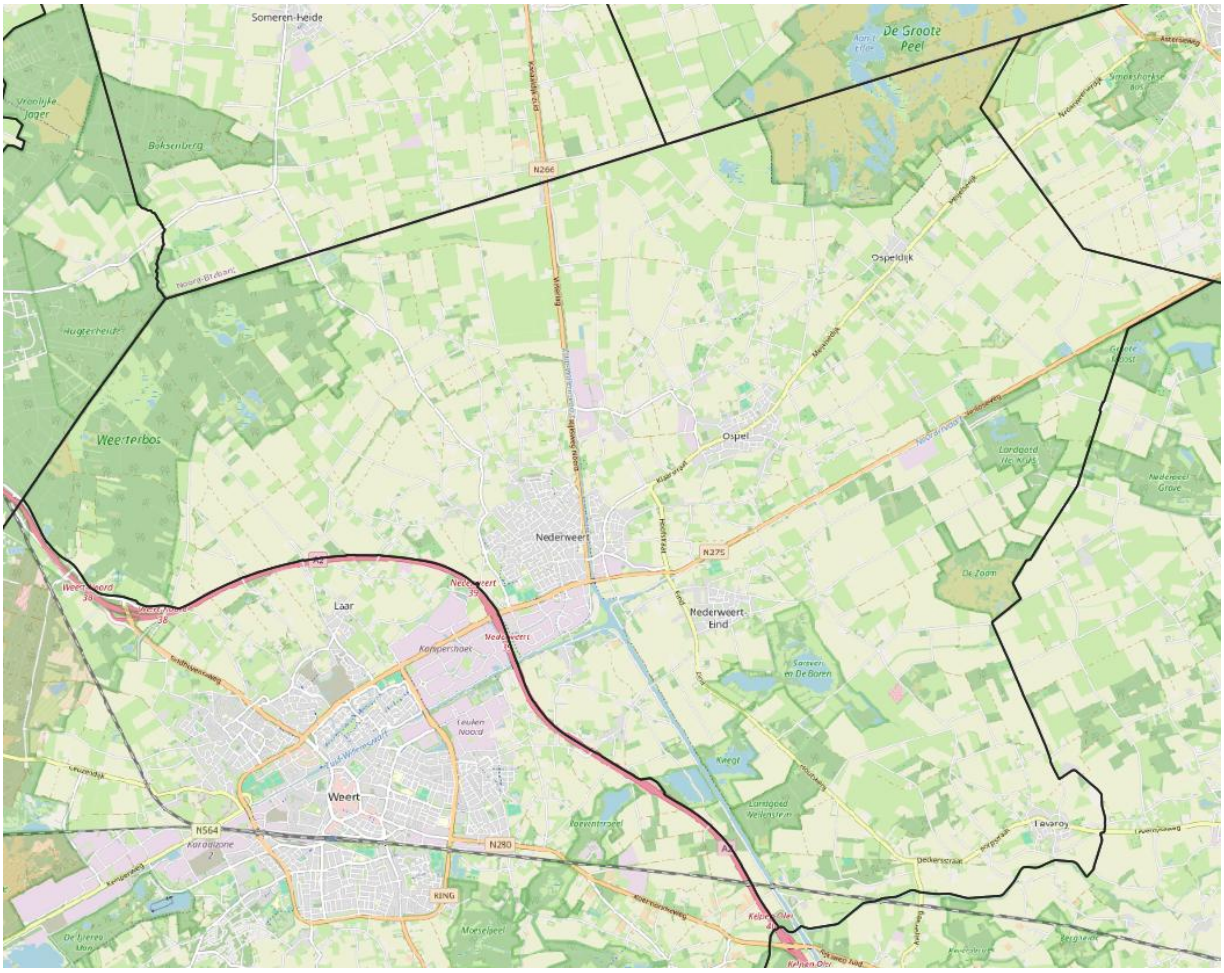
Vanwege het strategische en langetermijnkarakter van de Omgevingsvisie zijn de concrete ontwikkelingen en maatregelen nog niet overal bekend. De daadwerkelijke omgevingseffecten kunnen daarom nog niet nauwkeurig worden bepaald. Het OER brengt op hoofdlijnen de kansen, risico's en aandachtspunten van de gekozen beleidsrichting in beeld en ondersteunt daarmee de besluitvorming. Uit de beoordeling blijkt dat de Omgevingsvisie overwegend positief kan bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving, maar dat de uiteindelijke effecten sterk afhangen van de verdere uitwerking en uitvoering.

Op basis van het OER is een aantal aanbevelingen geformuleerd, namelijk het hanteren van bodem en water als belangrijk afwegingsprincipe bij ruimtelijke ontwikkelingen, gebiedsgerichte uitwerking van ruimtelijke keuzes, het borgen van leefbaarheid en voorzieningen in alle kernen, het monitoren van de ontwikkeling van de leefomgeving en het waar nodig bijsturen. Tot slot wordt aanbevolen om bij toekomstige besluiten steeds opnieuw een integrale afweging te maken tussen de relevante thema's, en de integrale werkwijze van het OER daarom toe te passen bij verdere doorwerking en uitvoering van de Omgevingsvisie.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. Volgens die wet moet iedere gemeente de belangrijkste ambities voor de toekomst van de fysieke leefomgeving vastleggen. Dit is de Omgevingsvisie: de integrale visie op de fysieke leefomgeving van de gemeente Nederweert. Nederweert is een landelijke gemeente met verschillende kernen; Nederweert, Budschop, Nederweert-Eind, Leveroy, Ospel en Ospeldijk. De gemeente ontwikkelt momenteel één integrale, gebiedsgerichte en toekomstbestendige Omgevingsvisie ter vervanging van 2 themagerichte visies (Omgevingsvisie Buitengebied (2021) en Omgevingsvisie Kernen en Bedrijventerreinen (2023) en andere beleidsmatige bouwstenen.

Figuur 1-1 Gemeente Nederweert (bron: OpenStreetMap)

De gemeente Nederweert heeft een oorsprong die door de tijd is gevormd tot het karakter dat het nu heeft. De van oudsher al op landbouw georiënteerde gemeente kent een geschiedenis van innovatie en onderneming. Dit uit zich ook in de fysieke leefomgeving. De gemeente heeft te maken met grote ruimtelijke en maatschappelijke opgaven, zoals demografische veranderingen in het buitengebied, klimaatopgaven, en economische en technologische transities. Daarnaast maakt Nederweert deel uit van de invloedssfeer van de Metropoolregio Eindhoven (Brainport); in de Nota Ruimte wordt deze regio aangewezen als een gebied waar verdere groei moet worden geaccommodeerd, wat ook leidt tot aanvullende opgaven voor Nederweert. Om deze opgaven aan te pakken moet de gemeente nu al belangrijke keuzes maken. In de Omgevingsvisie worden deze keuzes voor de toekomst beschreven. Zo kan de gemeente Nederweert een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving doorgeven aan volgende generaties.

1.2 Rol van het omgevingseffectrapport (OER)

De mer-procedure

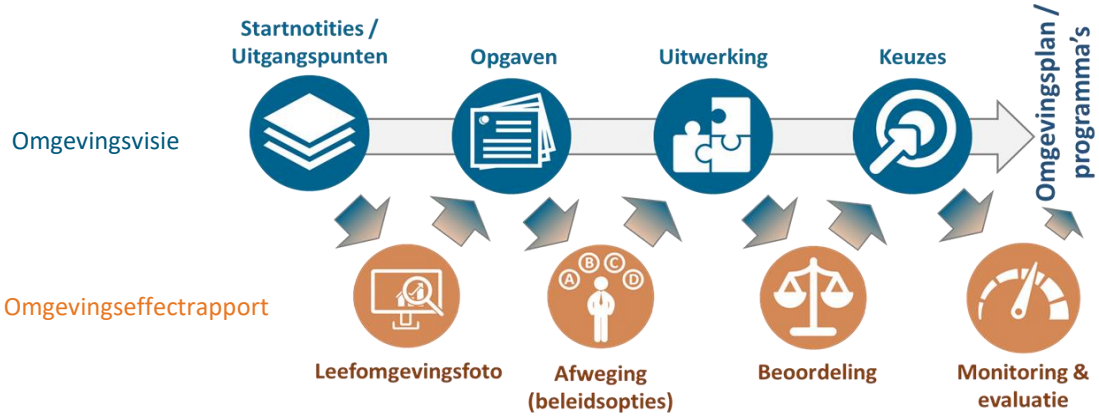
In de Omgevingswet is vastgelegd dat voor kaderstellende plannen voor (mogelijk) mer-plichtige projecten de procedure van de milieueffectrapportage (mer) moet worden doorlopen. De wetgeving rond de mer is opgenomen in afdeling 16.4 van de Omgevingswet en hoofdstuk 11 en bijlage V van het Omgevingsbesluit. In de Omgevingswet zijn plannen en programma's die onder de plan-mer vallen generiek aangewezen. Het instrument Omgevingsvisie valt hieronder en is dus mer-plichtig.

Het doel van een mer onder de Omgevingswet is om het milieubelang (nog meer dan voorheen) vroegtijdig en volwaardig in plan- en besluitvorming te betrekken. Daarnaast is het de bedoeling om niet enkel naar milieu te kijken, maar naar de gehele fysieke leefomgeving. De opzet is gericht op het zo vroeg mogelijk meewegen van het milieu- en omgevingsbelang. Daarom wordt er een breed beoordelingskader geïntroduceerd (met als scope de gehele fysieke leefomgeving).

OER bij Omgevingsvisie Nederweert

Voor de Omgevingsvisie Nederweert is gekozen voor het opstellen van een omgevingseffectrapport (OER, een verbrede invulling van het milieueffectrapport) om aan de mer-plicht te voldoen. In het OER zijn de gevolgen van keuzes voor de gehele fysieke leefomgeving onderzocht, in plaats van enkel de gevolgen op het milieu. Dit sluit beter aan bij de reikwijdte van de Omgevingsvisie. Een MER en OER hebben beide dezelfde status en doorlopen dezelfde procedure. Het opstellen van de Omgevingsvisie voor de gehele gemeente en het OER zijn niet twee losse sporen, maar als een vervlochten proces. Op deze manier is er sprake van een realistische Omgevingsvisie waarin zorgvuldige afweging en besluitvorming plaatsvindt naast de uitwerking van ambities.

Met het OER zijn de gevolgen van de Omgevingsvisie voor de fysieke leefomgeving in beeld gebracht, zodat het milieu- en omgevingsbelang volwaardig kan worden meegewogen in de besluitvorming over de Omgevingsvisie. Binnen het proces van het OER-traject is er ruimte geweest om vanuit dit belang met de inhoud van de Omgevingsvisie te spiegelen. De effecten van de keuzes in de Omgevingsvisie op de leefomgeving zijn in dit OER onderzocht. De resultaten van het OER zijn betrokken bij de totstandkoming van de ontwerp-Omgevingsvisie en kunnen aanleiding geven tot verdere aanscherping van de Omgevingsvisie bij de definitieve vaststelling. Dit OER biedt bovendien ook handvaten voor de monitoring van de Omgevingsvisie en de uitwerking van programma's, plannen en projecten. Onderstaande figuur toont de interactie tussen processen van het OER en de Omgevingsvisie.

1.3 Leeswijzer

Het OER bestaat uit negen hoofdstukken. Na dit inleidende hoofdstuk volgen:

- Hoofdstuk 2: korte beschrijving van inhoud en totstandkoming Omgevingsvisie Nederweert
- Hoofdstuk 3: uiteenzetting van de methodiek en aanpak van dit OER.
- Hoofdstuk 4: de leefomgevingsfoto van Nederweert.
- Hoofdstuk 5: omschrijving van de alternatieven.
- Hoofdstuk 6: beoordeling van de alternatieven.
- Hoofdstuk 7: beoordeling van het voorkeursalternatief.
- Hoofdstuk 8: de doorwerking in het omgevingsbeleid.
- Hoofdstuk 9: de slotbeschouwing en aanbevelingen.

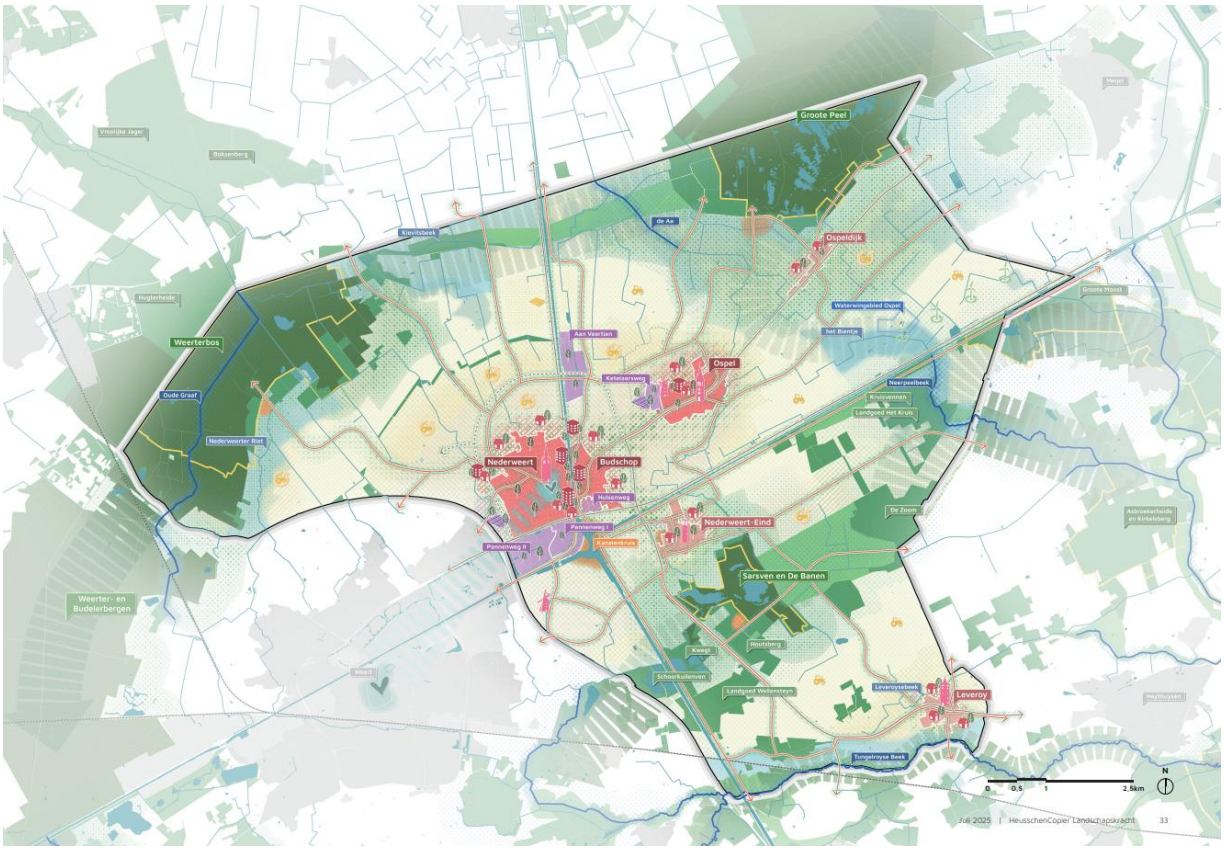
2. Omgevingsvisie Nederweert

2.1 Inhoud van Omgevingsvisie

Een Omgevingsvisie is een integrale visie waarin de overheid de strategische hoofdkeuzes van beleid, gericht op de fysieke leefomgeving, voor de langere termijn opneemt. De Omgevingsvisie vervangt de voorgaande thematische visies en een aantal beleidsplannen. Momenteel zijn de visies en beleidsplannen gericht op één of enkele onderdelen van de ruimtelijke ordening. Een Omgevingsvisie heeft echter betrekking op *alle* aspecten van de fysieke leefomgeving, aansluitend bij de reikwijdte van de Omgevingswet. De integrale benadering betekent ook dat een Omgevingsvisie geen optelsom is van losse beleidsvisies van verschillende domeinen.

Waar de Omgevingsvisies eerder vooral per thema werd opgesteld, wordt nu gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak. De verschillende landschapstypen vormen daarbij niet alleen een ruimtelijke onderlegger, maar ook een inhoudelijk afwegingskader. De kenmerken van het landschap geven richting aan wat waar passend is en welke ontwikkelingen bijdragen aan de kwaliteit van Nederweert. Dit helpt om per gebied duidelijke keuzes te maken en fysieke en sociale belangen zorgvuldig tegen elkaar af te wegen.

In de Omgevingsvisie wordt onderscheid gemaakt tussen vijf zones/gebieden: het bebouwd gebied, het overgangsgebied, het agrarisch buitengebied, bufferzone en het natuurgebied (Figuur 2-1). Elke zone kent een eigen karakter, opgaven en ontwikkelrichting. Daarbij wordt in het overgangsgebied bijzondere aandacht besteed aan de leefbaarheid, terwijl in de overgang tussen natuur- en agrarische gebieden extra nadruk ligt op het versterken van groen-blauwe structuren. Binnen deze vijf zones zijn de acht landschapstypen, kernen en bedrijventerreinen van Nederweert ondergebracht. Deze landschapstypen vormen de ruimtelijke basis voor de gebiedsgerichte uitwerking van de ambities en keuzes uit de Omgevingsvisie.

Figuur 2-1 Gebieden zoals gehanteerd in de Omgevingsvisie

Kortweg is de Omgevingsvisie dé visie waarin al het beleid van de gemeente Nederweert op het gebied van de fysieke leefomgeving samenkomt. De visie wordt op integrale en uitnodigende wijze vormgegeven, in samenhang met onder andere het culturele en sociale domein.

De Omgevingsvisie is nadrukkelijk géén blauwdruk van de toekomstige inrichting van de gemeente, bevat géén gedetailleerde beschrijving van wat wel of niet mag en is niet juridisch bindend voor inwoners en bedrijven. De Omgevingsvisie is wél bindend en verplicht voor de gemeente zelf en is opgesteld in samenspraak met de samenleving.

2.2 Totstandkoming Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is een instrument van de Omgevingswet en is van belang is voor de gehele fysieke leefomgeving. Het biedt de inhoudelijke basis om te werken aan de ambities voor de toekomstige ontwikkeling van Nederweert. De Omgevingsvisie van Nederweert wordt opgebouwd op basis van verschillende bouwstenen:

- Omgevingsvisie Buitengebied (2021);
- Omgevingsvisie Kernen en Bedrijventerreinen (2023);
- Inspiratiekader Vitaal Buitengebied (2024);
- Ruimtelijke Bouwsteen Omgevingsvisie Nederweert (2025);
- Economisch profiel.

Deze bouwstenen zijn deels in samenspraak met bewoners vastgesteld, door middel van participatiemomenten. Ze zijn geactualiseerd en samengevoegd tot één integrale visie. Voor de Omgevingsvisie zijn daarnaast in december 2025 en januari 2026 aanvullende participatiemomenten georganiseerd met inwoners, ondernemers, verenigingen, dorpsraden, belangenorganisaties, de gemeenteraad en andere stakeholders. De opgehaalde input is verwerkt in de visie en vastgelegd in een participatieverslag. Nadat de voorontwerp-Omgevingsvisie sonderend is besproken in de gemeenteraad is het stuk vrijgegeven voor een extra participatieronde.

3. Methodiek

3.1 Onderzoeksopzet

Het OER-traject wordt doorlopen aan de hand van een beoordelingskader. Het beoordelingskader is opgesteld om de staat van de fysieke leefomgeving te analyseren, belangrijke trends en ontwikkelingen te identificeren, en de impact van verschillende alternatieven op de totale omgeving te beoordelen.

De aandachtspunten voor de gemeente Nederweert zijn onderverdeeld in 7 kernopgaven. Deze kernopgaven zijn onderverdeeld in thema's die met verschillende beoordelingsaspecten geanalyseerd worden. Bij de totstandkoming van het beoordelingskader van het OER zijn de kernopgaven en thema's als vertrekpunt gebruikt. De scope van de beoordeling is over het algemeen de gehele gemeente Nederweert. Binnen beoordelingen is er waar relevant echter wel ruimte voor gebiedsgerichte nuances en kenmerken. De beoordeling is kwalitatief van aard en gebeurd aan de hand van verschillende indicatoren. De indicatoren zijn afgeleid van de kernopgaven en worden gebruikt om de effecten van de alternatieven te beoordelen.

In Tabel 3-1 is ook de samenhang van kernopgaven, thema's en beoordelingsaspecten te zien. Dit illustreert hoe de geformuleerde indicatoren uit de kernopgaven voortvloeien. Daarnaast bieden de indicatoren inzicht in de mate waarin de kernopgaven worden gerealiseerd. De kernopgaven zelf vormen geen grondslag voor de beoordeling. De beoordeling vindt in het algemeen op basis van een kwalitatief deskundigenoordeel plaats. Vanwege de invulling van de verschillende alternatieven zijn niet alle indicatoren bij ieder alternatief van toepassing.

Aanvullend is op basis van vastgesteld beleid per aspect aangegeven wat vanuit de gemeente de gewenste beweging is voor de lange termijn. Met deze gewenste beweging kan inzichtelijk worden gemaakt welke opgave er ligt, gelet op waar de gemeente nu staat en heen wil groeien.

Al met al biedt dit beoordelingskader een gedegen structuur om de effectiviteit van de ambities binnen de gemeente Nederweert in samenhang te beoordelen, rekening houdend met de lokale opgaven en prioriteiten.

Tabel 3-1 Beoordelingskader OER Nederweert

Kernopgaven Nederweert	**Thema**	**Aspect**	**Indicatoren**	**Gewenste beweging** *Zie voetnoten onderaan tabel*
Toekomstbestendige woningvoorraad	Bevolkingsopbouw en wonen	Bevolkingsopbouw	Bevolkingsontwikkeling; Bevolkingssamenstelling; Mate van vergrijzing/grijze druk.	De bevolkingsopbouw blijft in evenwicht.
		Woningaanbod	Groei aanbod; Diversiteit woningaanbod; Geschiktheid woningaanbod.	Woningaanbod vergroten, vooral binnen de kernen (gemiddeld 100 woningen per jaar tot en met 2030)[1]
Economie en bedrijvigheid	Economie en toerisme	Werkgelegenheid	Werkgelegenheidsfunctie; Diversiteit werkgelegenheid.	De werkgelegenheid versterken door ruimte te bieden aan startende en doorgroeiende bedrijven die passen bij het profiel van Nederweert.[1]
		Werklocaties	Areaal bedrijventerrein/ werklandschappen (typen, duurzaamheid, milieueffecten).	De ruimte bieden voor bedrijven om werklocaties binnen de gemeente uit te breiden en te verduurzamen.[1]
		Toerisme en (natuur)recreatie	Groei sector; (type) voorzieningen; inzet op dagrecreatie	Het verbinden van natuurgebieden, versterken van toeristisch-recreatieve infrastructuur en het beleefbaar maken van de landschappelijke kwaliteiten.[2]

Kernopgaven Nederweert	Thema	Aspect	Indicatoren	Gewenste beweging *Zie voetnoten onderaan tabel*
	Agrarische sector	Functies en gewassen	Functies, type gewassen, type bedrijvigheid.	Toekomstbestendige teelten en veehouderijen met aandacht voor natuur.
		Verkaveling en schaal	Verkaveling, schaal, productie.	Ontwikkelingen moeten passen bij maat en schaal van het landschapstype en bijdragen aan de leesbaarheid van het landschap.[2]
		Duurzame landbouw	Mate van verduurzaming; Natuur.	Het toepassen van landschap inclusieve landbouw die bijdraagt aan natuur, water en bodemkwaliteit.
Mobiliteit en bereikbaarheid	Bereikbaarheid	Bereikbaarheid	Bereikbaarheid OV; Bereikbaarheid langzaam verkeer.	Bij de groei van woningen en bedrijvigheid is een goede regionale bereikbaarheid een belangrijke randvoorwaarde.[2]
		Autobereikbaarheid	Bereikbaarheid autoverkeer.	
		Modaliteitsverdeling	Verdeling vervoersgebruik.	Nederweert zet in op een logisch en veilig netwerk voor fiets-, landbouw- en vrachtverkeer en daarnaast betere toegang tot het OV.[2]
		Duurzame mobiliteit	Mate van inzet op nieuwe, duurzame mobiliteitsvormen.	Het aandeel fiets voor korte ritten (minder dan 7 kilometer) verhogen.[1]
	Verkeersveiligheid	Verkeersveiligheid	Inrichting wegen; Verkeersbewegingen.	Nederweert sluit zich aan bij de landelijke ambitie van nul ernstige slachtoffers en/of doden in en door het (weg)verkeer.[1]
Duurzame leefomgeving	Klimaat en energie	CO2-uitstoot	Doelstelling CO2-uitstoot; Haalbaarheid.	De CO2-uitstoot in 2030 met minimaal 25% verminderen, vergeleken met 2015 en in toekomst CO2-neutraal zijn.[1]
		Energiegebruik	Energiegebruik.	Nederweert wil minder aardgas gebruiken in de gebouwde omgeving (20% minder in 2030).[2]
		Duurzame energie	Snelheid en haalbaarheid transitie.	De gemeente Nederweert heeft als ambitie om in 2035 energieneutraal te zijn.[2]
		Circulariteit	Toepassingen, afname van productie.	Er wordt ingezet op agrarisch hergebruik op geschikte locaties met voldoende milieuruimte.[3]
	Ruimtelijke kwaliteit	Landschap	Mate van inzet op behoud landschappelijke waarden.	Ontwikkelingen moeten plaatsvinden met behoud en versterking van de leesbaarheid en beleefbaarheid van het landschap.[2]
		Cultureel erfgoed	Mate van inzet op behoud cultureel erfgoed.	Het erkennen en het zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed door het opnieuw aanbrengen van structuur.[2]

Kernopgaven Nederweert	Thema	Aspect	Indicatoren	Gewenste beweging *Zie voetnoten onderaan tabel*
		Archeologie	Omgang met archeologische waarden.	Behouden en beschermen van archeologische waarden.
	Natuur	Natura ja-gebieden	Mate van inzet op bescherming/verbetering van natura 2000; Druk op gebieden door omgevingsfactoren.	Het verminderen van de milieubelasting van de veehouderij op Natura 2000-gebieden.[3]
		Natuurnetwerk Nederland	Mate van inzet op bescherming/verbetering van NNN; Druk op gebieden door omgevingsfactoren.	De uitbreiding van het natuurareaal in het kader van de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).[2]
		Biodiversiteit	Mate van inzet op bescherming/verbetering van biodiversiteit.	Het inzetten van multifunctioneel groen ten behoeve van onder andere biodiversiteit.[1]
		Groene leefomgeving	Mate van inzet op bescherming/verbetering van een groene leefomgeving.	Investeren in een toename van de hoeveelheid groen in de omgeving, zowel in de kleine kernen als bedrijventerreinen. [1]
Milieu- en omgevingseffecten	Bodem, water en ondergrond	Droogte	Mate van inzet op voorkomen/vermindering droogte; Omgang met water(bronnen).	In 2050 een klimaatbestendige inrichting van de kernen en bedrijventerreinen binnen de gemeente Nederweert om onder andere beter om te gaan met langere perioden van droogte.[1]
		Hittestress	Mate van inzet op voorkomen/vermindering hittestress; Groen.	In 2050 heeft hittestress een minder grote impact op onze gezondheid door kernen en bedrijventerreinen klimaatbestendiger in te richten.
		Bodemkwaliteit	Mate van inzet op verbeteren bodemkwaliteit; Invloed van landbouw op de bodem.	Verbeteren bodemkwaliteit (Inspiratiekader vitaal) en het integreren van nieuwe landbouwconcepten als onderdeel van de transitie naar een water- en bodem sturende landbouw.[2]
		Oppervlaktewater(kwaliteit)	Mate van inzet op verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit; Invloed van landbouw op de oppervlaktewater(kwaliteit).	Streven naar behalen landelijke doelen waterkwaliteit en -kwantiteit.
		Grondwater(kwaliteit)	Mate van inzet op verbetering van de grondwaterkwaliteit; Invloed van landbouw.	Het ontmoedigen van grondwateronttrekking.
		Wateroverlast	Mate waarin wateroverlast wordt voorkomen of beperkt.	In 2050 een klimaatbestendige inrichting van de kernen en bedrijventerreinen binnen de gemeente Nederweert om onder andere beter om te gaan met wateroverlast.[1]

Kernopgaven Nederweert	Thema	Aspect	Indicatoren	Gewenste beweging *Zie voetnoten onderaan tabel*
	Gezond milieu	Luchtkwaliteit	Verkeersintensiteit; invloed veehouderijen; Aanwezigheid vervuilende bedrijven.	Door aanpak van binnenlandse bronnen die door Nederweert beïnvloedbaar zijn gezondheidswinst realiseren (ten minste 50% in 2030 ten opzichte van 2016).[1]
		Geluid	Verkeer; Toename woningen en bedrijvigheid.	De leefomgeving klimaatbestendig, veilig en bevorderend voor het welzijn van inwoners maken, onder andere door geluidsreductie.[2]
		Geur	Aanwezigheid van Veehouderijen en geurproducerende bedrijven; Afstanden.	Afname van geuroverlast.
		Lichthinder	Toename functies; Verlichting buitengebied.	Afname van lichthinder, donkere gebieden donker houden.
Sociaal domein	Gezondheid en welzijn	Beweegvriendelijke en sociale omgeving	Bereikbaarheid voorzieningen; Stimulering ontmoeting; Kwaliteit openbare ruimte.	Investeren in een toename van hoeveelheid groen in de omgeving. Dit zorgt voor meer ruimte voor spelen, beweging, ontspanning en ontmoeting.[1]
		Gezondheid	Toegang tot groen en recreatie; Gezondheidseffecten landbouw; Beschikbaarheid zorgvoorzieningen.	De gestelde doelen van het Schone Lucht Akkoord (SLA) behalen, het klimaatbestendig maken van de gemeente in 2050 en aansluiten bij Nationaal Preventieakkoord Gezondheid.[1]
	Sociaal domein	Voorzieningen	Bereikbaarheid; Spreiding; Beschikbaarheid per kern.	Het creëren van een samenhangend en levendig centrum Nederweert waar winkels, horeca en voorzieningen zijn geconcentreerd. Behoud van voorzieningen in overige kernen.[1]
		Toegankelijkheid	Mate van toegankelijkheid als ontwerpvoorwaarde; Omgang met kwetsbare groepen; Bereikbaarheid voorzieningen.	Oog hebben voor bereikbaarheid voorzieningen en een toegankelijke openbare ruimte voor iedereen.[1]
		Burgertevredenheid leefbaarheid	Sociale cohesie; Kwaliteit leefomgeving; Bereikbaarheid voorzieningen; Identiteit.	Het behouden van de leefbaarheid door onder andere het behouden van voorzieningen en het verbeteren van doorstroming van verkeer.[1]
		Inclusiviteit	Omgang met kwetsbare groepen; Gelijke kansen; Diverstieit.	Het creëren van een goede omgevingskwaliteit. Dat wil zeggen een omgeving die toegankelijk is voor iedereen, die uitnodigt tot ontmoeten, klimaatadaptief is en stimuleert tot gezond gedrag.[1]

Kernopgaven Nederweert	Thema	Aspect	Indicatoren	Gewenste beweging *Zie voetnoten onderaan tabel*
Fysieke en sociale veiligheid	Omgevingsveiligheid	Omgevingsveiligheid	Groepsrisico; Aantal en aard van risicovolle activiteiten; Ambitie bovenop wettelijke veiligheidsnormen.	De leefomgeving vormgeven volgens ontwerpprincipes voor veiligheid. Daarnaast ook het vinden van de juiste balans tussen verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid.[1]
	Sociale veiligheid	Sociale veiligheid	Sociale controle; Ervaring veiligheid; Aanpak criminaliteit; Inrichting openbare ruimte.	Sociale veiligheid wordt versterkt door een aantrekkelijke en uitnodigende leefomgeving, waarin ontmoeting, sociale cohesie en betrokkenheid worden gestimuleerd.[1]
Voetnoten				
	[1] Omgevingsvisie kernen en bedrijven Nederweert (2023) [2] Ruimtelijke bouwsteen Omgevingsvisie Nederweert (2025) [3] Omgevingsvisie Buitengebied Nederweert (2021)			

3.2 Effectbeoordeling

3.2.1 Leefomgevingsfoto (LOF)

Toelichting

De eerste stap in het OER-traject is het in beeld brengen van de huidige en toekomstige staat van de fysieke leefomgeving. Dit gebeurt in de leefomgevingsfoto. De basis voor de leefomgevingsfoto wordt gelegd door een grondige analyse van de actuele kwaliteit van de leefomgeving, op basis van het beoordelingskader. Dit is essentieel om inzicht te verkrijgen in de aanwezige waarden, aandachtspunten en belemmeringen die relevant zijn voor de Omgevingsvisie van de gemeente Nederweert. In de foto van de leefomgeving worden de huidige situatie en de referentiesituatie inzichtelijk gemaakt.

De referentiesituatie geeft een beeld van de toekomstige situatie in Nederweert in het jaar 2050, indien er geen Omgevingsvisie wordt geïmplementeerd. Deze situatie wordt beschouwd als de prognose van de fysieke leefomgeving op basis van de voortzetting van huidige trends en beleidslijnen. Per thema wordt inzichtelijk gemaakt welk bestaand, strategisch beleid de gemeente en andere overheden voeren. Zonder de sturing en interventies die voortkomen uit de Omgevingsvisie, worden de verwachte ontwikkelingen en veranderingen in kaart gebracht. De referentiesituatie fungeert als een contrastpunt om de potentiële effecten van de Omgevingsvisie te kunnen evalueren.

Gewenste beweging

De ‘gewenste beweging’ geeft de richting aan waarin gemeente Nederweert een aspect van de fysieke leefomgeving op de lange termijn wil laten ontwikkelen. Deze gewenste beweging wordt per beoordelingsaspect vastgelegd op basis van vastgesteld beleid en bestaande bouwstenen, zodat inzichtelijk is waar de gemeente naartoe wil en welke opgave er ligt tussen de gewenste situatie en de (autonome) referentiesituatie.

Wijze van effectbeoordeling

In de leefomgevingsfoto worden de huidige situatie en de referentiesituatie per thema beoordeeld. Op basis hiervan wordt per thema een beoordeling op een ordinale vijfpuntsschaal gevisualiseerd.

Tabel 3-2 Toelichting beoordelingsscores

Waardering	Toelichting
	De staat is overal goed, er zijn geen knelpunten (ondergrenzen/streefwaarden/gewenste beweging worden overal gehaald)
	De staat is overwegend goed, lokaal zijn er wat knelpunten (ondergrenzen/streefwaarden/gewenste beweging worden grotendeels gehaald)
	De staat is redelijk, verspreid zijn er knelpunten (ondergrenzen/streefwaarden/gewenste beweging worden vaak wel, soms niet gehaald)
	De staat is matig, er zijn redelijk wat knelpunten (ondergrenzen/streefwaarden/gewenste beweging worden soms gehaald)
	De staat is overal slecht, er zijn overal knelpunten (ondergrenzen/streefwaarden/gewenste beweging worden nergens gehaald)

De beoordeling van een thema wordt visueel weergegeven aan de hand van trendgrafieken. Een trendgrafiek toont de ontwikkeling van het thema (positief of negatief) voor het verleden, het heden en de toekomst.

De beoordeling vindt voornamelijk op basis van kwalitatief deskundigenoordeel plaats. Dit betekent dat deze beoordeling niet gebaseerd is op harde kwantitatieve gegevens, maar met name op de subjectieve inzichten en professionele ervaring van experts. Om de betrouwbaarheid te waarborgen, ondergaan de expertoordelen waar mogelijk een validatieproces. Dit kan onder meer bestaan uit het vergelijken van de oordelen met beschikbare data, het raadplegen van meerdere experts voor consensus, of het evalueren van historische nauwkeurigheid.

3.2.2 Beoordeling alternatieven

Toelichting

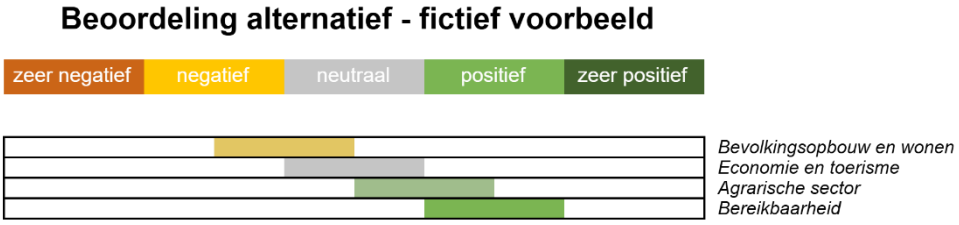
Elk van de alternatieven vertoont unieke kenmerken. De alternatieven zijn zo bepaald dat ze de uitersten van het speelveld aangeven. Neem bijvoorbeeld het thema wonen, waarin de ambities tussen de drie verschillende alternatieven uiteenlopen. In het alternatief *Groei als motor* wordt gestreefd naar een maximale groei van aantal woningen en uitbreiding van bedrijventerreinen. Daarentegen streeft het alternatief *Bodem, water en natuur als kompas* naar groene en natuurlijke gemeente met een autonome ontwikkeling van de bevolkingsgroei zonder het nastreven van groei, terwijl het alternatief *Gemeenschap en identiteit centraal* het behoud van identiteit en leefbaarheid van kernen als voornaamste doel heeft.

Wijze van effectbeoordeling

In dit OER worden de drie verschillende alternatieven beoordeeld. Dat gebeurt in twee delen. In het eerste deel van de beoordeling van de alternatieven wordt per beoordelingsaspect, per alternatief, een bondige effectbeoordeling opgesteld. Dat gebeurt door expert judgement. Het resultaat daarvan is te zien in een tabel met plussen en minnen. Zo ontstaat een snelle vergelijking van de drie alternatieven onderling.

Ten tweede wordt een bondige integrale beschouwing van het alternatief opgesteld. Daarin staat het alternatief als geheel centraal en wordt naar de cumulatie van effecten gekeken. In de beschouwing kan worden ingegaan op kansen en risico's (wanneer lopen systemen tegen grenzen aan bijvoorbeeld?). Daarnaast kan er een vooruitblik geworpen worden op de maatgevende onderscheidende effecten binnen het alternatief.

De beoordeling wordt gevisualiseerd met een 'dashboard' (zie onderstaand figuur als voorbeeld). Met de dashboards kunnen de effecten op de thema's en indicatoren van de fysieke leefomgeving in een oogopslag in beeld worden gebracht. Dat zorgt ervoor dat de drie alternatieven gemakkelijk met elkaar vergeleken kunnen worden. Dit helpt bij het maken van keuzes richting het voorkeursalternatief.

Figuur 3-1 Voorbeeld beoordeling alternatief

De score kan variëren van zeer negatief tot zeer positief. Een neutrale beoordeling wordt toegekend als het betreffende alternatief geen wezenlijke impact heeft op het thema. Positieve en negatieve beoordelingen worden toegekend op basis van de beschrijving in de vorige paragraaf. Een extremere beoordeling (zeer positief of zeer negatief) wordt gegeven wanneer een alternatief op meerdere onderwerpen significante gevolgen veroorzaakt. De beoordeling wordt per thema toegelicht.

Bijdrage aan de Omgevingsvisie

Deze beoordeling draagt bij aan het inzichtelijk maken van de 'hoeken van het speelveld': hoe worden de omgevingseffecten van uiterste beleidskeuzes beoordeeld? Deze informatie kan worden gebruikt bij het maken van keuzes voor de uiteindelijke Omgevingsvisie.

3.2.3 Beoordeling voorkeursalternatief

Toelichting

Met behulp van de beoordelingen van de verschillende alternatieven kunnen keuzes worden gemaakt over het beleid. Naar verwachting wordt niet één alternatief gekozen om nader uit te werken in de Omgevingsvisie, maar zal dit een samenvoeging (compromis) van de verschillende alternatieven zijn.

Voor het voorkeursalternatief is het niet altijd mogelijk om enkel de best scorende onderdelen van de onderzochte alternatieven te combineren. De verschillende maatregelen, keuzes en ruimtelijke ingrepen hangen inhoudelijk met elkaar samen en kunnen niet altijd los van elkaar worden toegepast. Daarnaast kunnen positieve effecten binnen één thema leiden tot minder gunstige effecten binnen een ander thema. Het is daarom van belang om ook dit voorkeursalternatief afzonderlijk te beoordelen, zodat niet alleen de onderzoeksrichtingen beoordeeld zijn, maar ook de impact van de visie zelf.

Wijze van effectbeoordeling

Als laatste 'bouwsteen' van dit OER wordt het voorkeursalternatief, de inhoud van de voorontwerp-Omgevingsvisie, beoordeeld op milieu- en omgevingseffecten. Daarbij wordt op een hoger detailniveau aandacht gegeven aan de milieu- en omgevingseffecten en de wijze waarop negatieve effecten kunnen worden voorkomen. Bij het beoordelen van het voorkeursalternatief worden dezelfde stappen gezet als bij het beoordelen van de drie alternatieven. Zo wordt ook voor het voorkeursalternatief iedere indicator beoordeeld met een score (van zeer negatief tot zeer positief), vertaald in plussen en minnen. Zo ontstaat een totaaloverzicht van de beoordelingen van de alternatieven en het voorkeursalternatief (allemaal ten opzichte van de referentiesituatie).

3.3 Omgang met inspraakreacties op de LOF en NRD

Als eerste stap van de mer-procedure is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgesteld. De NRD beschrijft de reikwijdte en het detailniveau van dit OER. Het gaat om welke thema's en aspecten meegenomen worden (reikwijdte) en op welke wijze deze onderzocht worden (detailniveau). De NRD is samen met de leefomgevingsfoto (LOF) op 23 juni 2026 gepubliceerd en heeft zes weken ter inzage gelegen. Gedurende deze periode kon iedereen zijn reactie geven op de LOF en voorgenomen reikwijdte en het detailniveau van het OER.

Zienswijzen

Gedurende de terinzagelegging zijn geen zienswijzen op de LOF en NRD ontvangen. Er zijn daarom geen wijzigingen doorgevoerd naar aanleiding van inspraakreacties.

4. Leefomgevingsfoto

4.1 Inleiding

De Omgevingsvisie vormt het fundament voor alle toekomstige keuzes in ruimtelijke ontwikkeling. Om deze opgaven zorgvuldig en integraal af te wegen, vormt de Leefomgevingsfoto (LOF) een essentieel fundament. De LOF brengt de huidige situatie, de referentiesituatie en de belangrijkste trends en ontwikkelingen in kaart, zodat helder wordt welke kwaliteiten, knelpunten en kansen in de leefomgeving aanwezig zijn.

4.2 Beoordeling thema's

Onderstaand is een korte conclusie met belangrijkste zaken weergegeven van de verschillende thema's uit de LOF. De volledige LOF is opgenomen als bijlage van dit OER.

4.2.1 Bevolkingsopbouw en wonen

Nederweert staat voor de opgave om het woningaanbod beter te laten aansluiten op de veranderende bevolkingssamenstelling. Hoewel het huidige woningaanbod voor een groot deel van de bevolking passend is en kwalitatief wordt voldaan aan de woningbouwopgave, sluit de woningvoorraad onvoldoende aan op toekomstige demografische ontwikkelingen. Door de sterke vergrijzing, in combinatie met een woningvoorraad vooral bestaande uit vrijstaande koopwoningen met relatief hoge WOZ-waarden (Waardering Onroerende Zaken), is het aanbod beperkt voor ouderen, starters en kleine huishoudens. Tegelijkertijd biedt de nabijheid van de Brainport regio kansen om jongere doelgroepen aan te trekken, mits er wordt ingezet op een passend woningaanbod. Er wordt gedeeltelijk invulling gegeven aan de gewenste ontwikkelingen van de gemeente. Groei is mogelijk, maar de match met de toekomstige bevolkingsopbouw blijft een aandachtspunt.

4.2.2 Economie en toerisme

De gemeente laat een positieve ontwikkeling zien in werkgelegenheid, met groei in sectoren zoals de zorg, techniek en handel. Tegelijkertijd spelen structurele veranderingen door de afname van de agrarische sector, die een zeer belangrijk onderdeel vormt van de lokale economie. Kennisintensieve functies zullen belangrijker worden in de toekomst, wat vraagt om gerichte investeringen in passende vaardigheden en onderwijs. Daarnaast biedt de vrijkomende landbouwgrond kansen voor de ontwikkeling van de natuur en recreatiesector.

4.2.3 Agrarische sector

De agrarische sector blijft een belangrijke economische pijler voor de gemeente. Met name de veehouderij, maar ook de akkerbouw, is goed vertegenwoordigd. De verwachte afname van landbouwbedrijven als gevolg van de stoppersregelingen voor veehouderijen, de sterke vergrijzing en de vraag naar duurzame en biologische landbouw zorgen voor veranderingen en uitdagingen. Deze ontwikkelingen bieden echter ook kansen, voor herbestemming van grond en een nieuwe positionering binnen de agrarische sector van de toekomst. Er zijn al initiatieven die bijdragen aan de uitdagingen en kansen, maar deze zijn nog beperkt.

4.2.4 Bereikbaarheid

De bereikbaarheid van Nederweert is momenteel functioneel, met een sterke focus op autoverkeer. De gemeente is goed te bereiken via de A2 en provinciale wegen. Alternatieve, duurzamere vormen van vervoer zoals de fiets en het openbaar vervoer zijn minder aantrekkelijk, met name voor de inwoners van kleinere kernen en het buitengebied. De bereikbaarheid is daarmee voor verschillende doelgroepen en gebieden niet overal gelijk. De druk op het mobiliteitssysteem zal naar waarschijnlijkheid in de toekomst toenemen. Wat betreft duurzame mobiliteit zullen elektrisch rijden en deelmobiliteit zich positief ontwikkelen. Toch zal de focus op autoverkeer naar waarschijnlijkheid blijven bestaan, tenzij aanvullende beleidsmaatregelen worden ingezet om verschuiving in mobiliteitsvormen te stimuleren.

4.2.5 Verkeersveiligheid

De verkeersveiligheid van de gemeente Nederweert blijft achter bij het Nederlands gemiddelde. In de huidige situatie scoort de situatie niet gunstig en ontwikkelingen zoals vergrijzing, toename van verkeer en veranderingen in vervoersgedrag kunnen de druk op de verkeersveiligheid vergroten. Structurele maatregelen zijn nodig om de gewenste beweging naar de landelijke ambitie van nul ernstige slachtoffers en/of doden in en door het (weg)verkeer te realiseren.

4.2.6 Klimaat en energie

De gemeente Nederweert toont op het gebied van klimaat en energie een overwegend positief beeld. Het energieverbruik per inwoner is relatief laag, de CO2-uitstoot in de gemeente daalt en voor haar grootte is de gemeente sterk in de opwek van duurzame energie. Plannen binnen de gemeente die aan het regiodoel bijdragen zijn Windpark Ospeldijk en Zonnepark het Kruis, waarmee de gemeente aan het aandeel voor 2030 voldoet. De gemeente is tevens goed op weg met energiehub de Pannenweg. Toch bestaan er onzekerheden met betrekking tot energiebesparing die achterblijft bij provinciale trends, en het behalen van de doelstellingen voor 2030. De verdere afbouw van aardgas en ontwikkeling van alternatieve warmtebronnen vormen nog een uitdaging, onder andere door externe factoren, zoals netcongestie en het gelimiteerde aanbod van alternatieve bronnen. Op het vlak van circulariteit ontbreekt er op bepaalde initiatieven en ambities na nog een grootschalige en concrete uitwerking.

4.2.7 Ruimtelijke kwaliteit

Nederweert heeft over het algemeen een goede ruimtelijke kwaliteit. De landschappelijke identiteit, herkenbare dorpsstructuren en de ligging tussen natuur- en cultuurlandschappen dragen hieraan bij. Er liggen wel nog kansen voor het versterken van de landschappelijke inpassing, samenhang en kwaliteitsverbetering.

4.2.8 Natuur

De natuur kenmerkt zich door een groot en gevarieerd buitengebied met natuur- en agrarische gebieden. In de gemeente bevinden zich drie Natura 2000-gebieden en daarnaast ook NNN-gebieden (Natuurnetwerk Nederland). De soorten diversiteit is voor een agrarische gemeente relatief groot, maar de slechte verbinding tussen (beschermde) natuurgebieden in de gemeente zelf is een gemiste kans. Aanvullend vormt de druk van stikstofdepositie op gevoelige gebieden een knelpunt. Het kabinet heeft in 2026 nieuwe stikstofmaatregelen aangekondigd, gericht op het verminderen van de stikstofuitstoot en het versterken van natuurherstel, waarbij aanvullende maatregelen worden voorzien rond stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. De gemeente zet aanvullend in op verbetering van de verbindingen, onder andere met herinrichting van landbouwgronden.

4.2.9 Bodem, water en ondergrond

De waterhuishouding en bodemkwaliteit in Nederweert staan onder druk door factoren zoals klimaatverandering, matige waterkwaliteit en intensief watergebruik. Het complexe watersysteem maakt deze uitdagingen lastig te beheersen en vraagt om gezamenlijke inzet van gemeente en waterschap. De gemeente sluit nu nog onvoldoende aan op de gewenste ontwikkelingen richting een klimaatbestendige inrichting en verbeterde bodem- en waterkwaliteit.

4.2.10 Gezond milieu

Hoewel er op de milieukwaliteit vooruitgangen worden geboekt, kunnen inwoners van Nederweert nog aanzienlijke hinder ervaren van luchtkwaliteit, geluid en geur waarvoor niet alle normen worden gehaald. Met name door veehouderijen, verkeer en industrie. Met verduurzaming en verwachte afname van de agrarische sector zijn positieve ontwikkelingen te verwachten, met name voor luchtvervuiling en geurhinder. Echter, de woningbouwopgave, ontwikkelingen in mobiliteit en de komst van een laagvlieggebied voor Defensie kunnen nieuwe risico's met zich meebrengen, bijvoorbeeld voor geluidhinder. De gemeente beweegt in de goede richting, maar onzekerheden en aandachtspunten blijven bestaan.

4.2.11 Gezondheid en welzijn

Wat betreft gezondheid en welzijn is er een overwegend positief beeld. De inwoners ervaren over het algemeen een relatief gezonde leefstijl, lage armoede en sterke sociale samenhang vergeleken met andere gebieden. De beweegvriendelijkheid, eenzaamheid en mentale gezondheid blijven echter een risico vormen, dat in de toekomst kan toenemen door vergrijzing en stijgende zorgvraag.

4.2.12 Sociaal domein

De gemeente scoort momenteel goed op het sociaal domein. De leefbaarheid is volgens inwoners goed, met vooral de sociale samenhang, veiligheid en woningvoorraad als sterke punten. Maatschappelijke trends kunnen echter risico's met zich meebrengen, onder andere door vergrijzing en veranderende bevolkingssamenstellingen met daarmee veranderende behoeften. De gemeente bevindt zich dus in een goede uitgangspositie, maar actieve sturing is gepast.

4.2.13 Omgevingsveiligheid

De omgevingsveiligheid is over het algemeen goed geborgd in Nederweert. Diverse risicobronnen zoals gasleidingen, vervoer van gevaarlijke stoffen en lokale opslag van brandstoffen zijn aanwezig maar door duidelijke risicocontouren met bijbehorende ruimtelijke beperkingen blijft het daadwerkelijke risico voor bewoners zeer beperkt. Onzekerheid over mogelijke ontplofbare oorlogsresten en nieuwe risico's door de opkomst van duurzame energiebronnen vragen wel om blijvende aandacht.

4.2.14 Sociale veiligheid

Met lage cijfers voor misdrijven en overlast en een sterk veiligheidsgevoel onder inwoners is de sociale veiligheid in de gemeente over het algemeen goed. Wat betreft overlast zijn er relatief minder geregistreerde incidenten in Nederweert dan in Nederland gemiddeld. Ontwikkelingen zoals de opkomst van cybercriminaliteit en een veranderende bevolkingssamenstelling kunnen wel nog impact hebben op (het subjectieve gevoel van) sociale veiligheid.

4.3 Conclusie

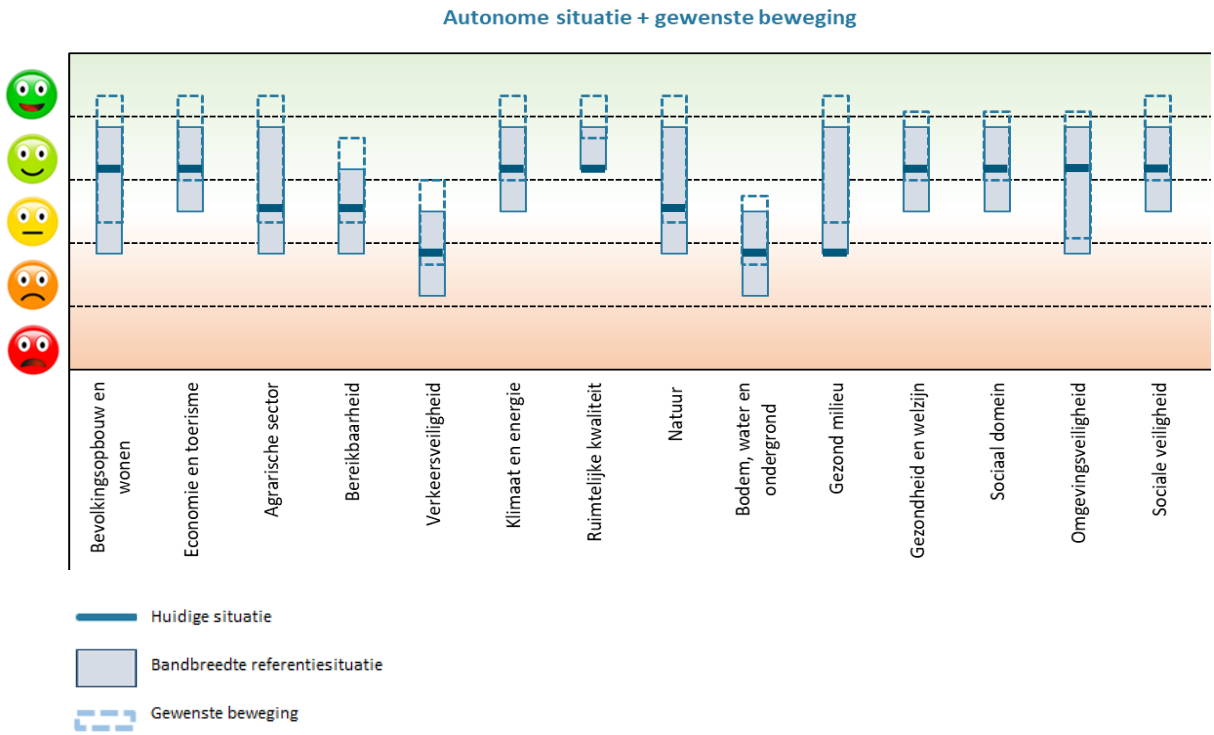
De leefomgevingsfoto geeft een beeld van de huidige staat van de leefomgeving van Nederweert, en de verwachte ontwikkeling richting 2050. Door per thema de huidige situatie, trends en referentiesituatie te beoordelen, ontstaat er een inzicht in waar de gemeente nu staat, waar de kwaliteiten liggen en welke opgaven zich nog aandienen voor de toekomst.

In de huidige situatie laat Nederweert zich kenmerken als een gemeente met een sterke landschappelijke identiteit, een hechte dorpsstructuur en een robuuste economische basis waarin de agrarische sector, maakindustrie en bedrijvigheid een belangrijke rol spelen. Tegelijkertijd zijn er duidelijke aandachtspunten. De demografische ontwikkeling wordt gekenmerkt door een sterke (dubbele) vergrijzing, terwijl het woningaanbod nog onvoldoende aansluit bij de behoefte van kleine huishoudens. Ook op het gebied van bereikbaarheid, verkeersveiligheid, gezondheid en milieukwaliteit zijn er knelpunten. Zoals de afhankelijkheid van de auto, een relatief hoge ongevalskans en lokale milieudruk door agrarische activiteiten.

Voor natuur en landschap geldt dat Nederweert over hoge kwaliteiten beschikt, met meerdere Natura 2000-gebieden, waardevolle landschappen en een relatief hoge biodiversiteit voor een agrarisch gebied. Tegelijkertijd staan deze kwaliteiten onder druk door stikstofbelasting, versnippering van groen, klimaatverandering en intensief ruimtegebruik. De huidige situatie vraagt om zorgvuldige afwegingen om ontwikkelingen mogelijk te maken zonder dat deze kernkwaliteiten verder onder druk komen te staan. De opgenomen gewenste bewegingen en beleidsambities laten zien dat de gemeente hier actief op wil sturen, onder andere door natuurversterking, klimaatadaptatie en een water- en bodemsturend ruimtelijk beleid. De gemeente is goed op weg met de verduurzaming van haar energievoorziening. Het zal echter een uitdaging zijn voor een gemeente van deze schaal om deze trend voort te zetten, gezien de eindige mogelijkheden van klimaatneutrale energieopwekking binnen de gemeente.

In de referentiesituatie richting 2050 is de verwachting dat veel van de huidige trends doorzetten. Dit betekent onder meer een verdere vergrijzing, aanhoudende druk op de woningmarkt en een blijvende spanning tussen economische ontwikkeling en draagkracht van natuur en milieu. Tegelijkertijd biedt deze toekomst ook kansen: de energietransitie kan bijdragen aan verdere reductie van CO_2-uitstoot, het stoppen van agrarische bedrijven kan ruimte bieden voor natuur, landschap en recreatie, en technologische ontwikkelingen kunnen helpen bij verduurzaming van economie en mobiliteit. Zonder gerichte sturing bestaat echter het risico dat ongelijkheden tussen kernen toenemen en dat knelpunten zich opstapelen.

De inzichten uit het LOF zijn samengevat in onderstaande figuur. In dit figuur worden de huidige situatie en de bandbreedte van de toekomstige situatie (referentiesituatie) gevisualiseerd voor alle thema's die in het LOF aan bod zijn gekomen. Het blauwe streepje geeft aan wat de staat van de huidige situatie is, op basis van de beoordelingen in het LOF. De lichtblauwe balk laat zien wat de minimale tot maximale beoordeling van de toekomstige situatie is, onder invloed van autonome ontwikkelingen in de samenleving en vastgelegd beleid. De plaats van de huidige situatie ten opzichte van de referentiesituatie, en de hoogte van de balk op het spectrum (de smileys), geeft bijvoorbeeld inzicht in welke thema's meer ruimte voor verbetering hebben, of waar de gemeente juist al goed op weg is.

Autonome situatie + gewenste beweging
Bevolkingsopbouw en wonen
Economie en toerisme
Agrarische sector
Bereikbaarheid
Verkeersveiligheid
Klimaat en energie
Ruimtelijke kwaliteit
Natuur
Bodem, water en ondergrond
Gezond milieu
Gezondheid en welzijn
Sociaal domein
Omgevingsveiligheid
Sociale veiligheid
Huidige situatie
Bandbreedte referentiesituatie
Gewenste beweging

5. Omschrijving alternatieven

5.1 Hoofdlijnen van de drie alternatieven

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke drie gemeentebrede alternatieven worden beoordeeld. Deze alternatieven worden vanuit de verschillende bouwstenen gevuld en laten de “hoeken van het speelveld” zien. Door de effecten te onderzoeken vanuit elk alternatief ontstaat er een breed inzicht in de effecten van te maken keuzes op de fysieke leefomgeving en de mate waarin keuzes wel of niet bijdragen aan gestelde ambities. De drie alternatieven die in dit OER onderzocht worden zijn:

1. *Groei als motor*
2. *Bodem, water en natuur als kompas*
3. *Gemeenschap en identiteit centraal*

De beoordeling van bovenstaande gemeentebrede alternatieven leidt tot een voorkeursalternatief. Het voorkeursalternatief bestaat uit een combinatie van elementen uit de drie onderzochte alternatieven. De opgaven waar Nederweert voor staat raken aan meerdere beleidsvelden tegelijk, zoals woningbouw, energietransitie, landbouwtransitie en natuurdoelstellingen. Deze opgaven kunnen niet volledig gelijktijdig en zonder afweging worden gerealiseerd. Dit betekent dat de gemeente keuzes zal moeten maken. Het voorkeursalternatief moet daarom niet gezien worden als een optelsom waaruit het ‘beste van alles’ kan worden gecombineerd. In de verdere uitwerking zal de gemeente, mede op basis van deze inzichten, een afgewogen koers bepalen waarin duidelijke keuzes worden gemaakt die passen bij de beschikbare ruimte, middelen en ambities. In de volgende paragrafen worden de drie alternatieven voor de gemeente Nederweert toegelicht.

Alternatief 1: *Groei als motor*

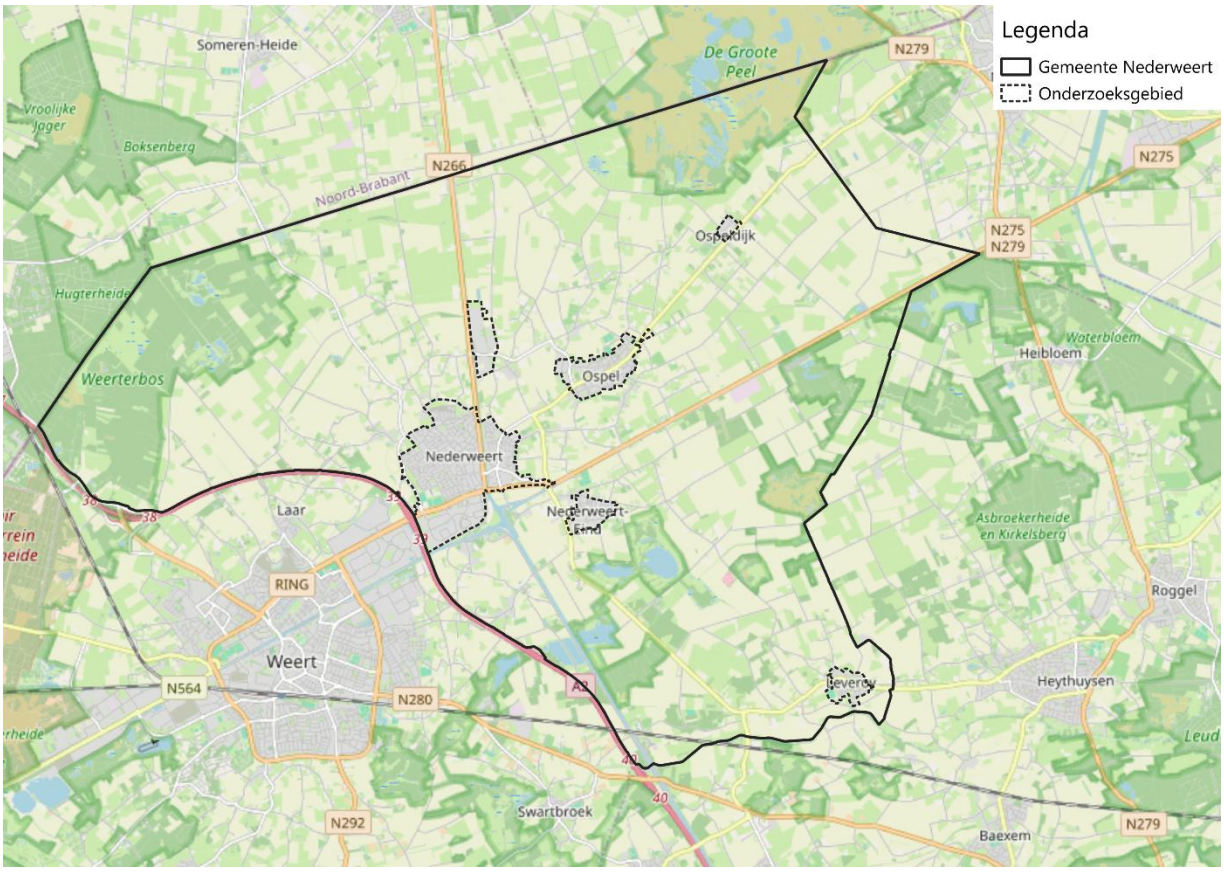
Gemeente Nederweert ontwikkelt zich tot een ambitieuze groeigemeente met een sterke woon- werk- en recreatiefunctie. De gemeente groeit mee met de regio en zet daarvoor in op woningbouw, uitbreiding van werklandschappen en het aantrekken van innovatieve, duurzame bedrijvigheid, aangevuld met een vernieuwende agrarische sector en een versterking van toerisme en recreatie. Aanpassingen in bereikbaarheid zijn daarbij nodig om de groei op te vangen en het verkeer veilig te houden. Cultuur en natuur blijven behouden volgens de richtlijnen. De uitbreiding van kernen zal een effect hebben op het dorps karakter maar er wordt zorggedragen voor een behoud van leefbaarheid. Voorzieningen worden geconcentreerd, waarbij Nederweert als centrum gepositioneerd is. De bereikbaarheid en laagdrempeligheid voor alle inwoners en leeftijden is belangrijk.

Samengevat:

- Ruimte voor groei, zowel bij woningbouw als economie
- Ruimte voor innovatie in bedrijvigheid en landbouw
- Bouw voor de regio
- Inzet op ruimtelijke ontwikkelingen, rekening houdend met leefbaarheid
- Inzet op goede bereikbaarheid en laagdrempeligheid van voorzieningen

Gevoeligheidsanalyse: maximale binnenstedelijke ruimte benutten voor groei

Voor alternatief 1 (Groei als motor) wordt een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd waarin wordt verkend wat de effecten zijn van een maximale binnenstedelijke programmering van de ruimtelijke opgaven. In deze analyse wordt uitgegaan van het uitgangspunt om de groei – met name op het gebied van woningbouw – zoveel mogelijk binnen de bestaande kernen en structuren op te vangen, met minimale uitbreiding in het buitengebied. Daarbij dient aandacht te zijn dat bij maximale binnenstedelijke ontwikkeling voldoende ruimte voor groen, water, spelen, ontmoeten, parkeren en klimaatadaptatie en de kwaliteit en leefbaarheid van de kernen gewaarborgd blijft. In Figuur 5-1 is aangeven wat als bebouwd gebied is meegenomen binnen deze analyse. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt wat het effect van deze “binnenstedelijke” benadering is op de verschillende milieuaspecten.

Figuur 5-1 Onderzochte gebieden in gevoeligheidsanalyse (bron: Antea Group)

Alternatief 2: *Bodem, water en natuur als kompas*

De gemeente Nederweert is een klimaatbewuste en natuurinclusieve gemeente. De groei op het gebied van bevolking en economie zijn afgestemd op de belangen van bodem, water en de natuur, en daarmee behoudend en lokaal. Wat betreft bevolkingsgroei zet de autonome ontwikkeling zich door. In ruimtelijke ontwikkelingen op gebied van landbouw, toerisme en recreatie is natuur een leidend principe. De landbouw ondergaat een transitie naar biologisch, lokaal en natuurinclusief, mobiliteit richt zich vooral op het stimuleren van duurzaamheid en in ruimtelijke ontwikkelingen zijn water en bodem sturende principes waardoor een nadruk ligt op biodiversiteit, vergroening, wateropvang en klimaatadaptatie. De leefomgeving is schoon, gezond en groen, met sterke bescherming voor cultuur- en natuurwaarden. De openbare ruimte wordt ingericht dat deze uitnodigt tot bewegen, verblijven en ontmoeten in een groene omgeving. Bij de inrichting van de leefomgeving is aandacht voor gelijke kansen, toegankelijkheid en deelname van alle inwoners. Hierbij vormen bodem en water de richtinggevende uitgangspunten.

Samengevat:

- Bodem, water en natuur leidend
- Behoudend wat betreft groei
- Ruimtelijke ontwikkelingen als landbouw, toerisme en recreatie in balans met bodem, water en natuur
- Openbare ruimte die groen, schoon en gezond is en die uitnodigt tot beweging

Alternatief 3: *Gemeenschap en identiteit centraal*

In de gemeente Nederweert ligt de focus op het behoud van identiteit en leefbaarheid van kernen, zonder nadrukkelijke groeiambities. De focus op kernen en landbouw zoals die van oudsher bestond, blijft. Er is aandacht voor het behouden van karakter en traditie, en versterking van cultuurhistorische en sociale kwaliteiten. Landbouw blijft een belangrijke pijler binnen de economie. Naast behoud van natuurgebieden is beleving een belangrijk aspect in de vergroening van de leefomgeving. De leefbaarheid in wijken en dorpen staat centraal, met sterke basisvoorzieningen, ruimte voor verenigingen en ontmoeting, gelijke kansen voor iedereen en een veilige, toegankelijke leefomgeving waarin bewoners zich verbonden en beschermd voelen. Nabijheid in de eigen leefomgeving is een richtinggevend uitgangspunt.

Samengevat:

- Focus op kernen en landbouw
- Gemeenschap en lokale identiteit centraal
- Voortzetting van de kracht van de landbouw (ontwikkeling zone regulier (intensief) agrarisch gebruik)
- Nabijheid en toegankelijkheid van voorzieningen centraal, aandacht voor gelijke kansen

5.2 Alternatieven in meer detail

In onderstaande tabel zijn de drie alternatieven nader uitgewerkt. Per alternatief zijn de belangrijkste uitgangspunten en ruimtelijke keuzes per thema beschreven.

Tabel 5-1 Drie alternatieven, per thema uitgewerkt

Thema	Alternatief 1: Groei als motor	Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas	Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal
Bevolkingsopbouw en wonen	Sterke groei door nieuwe inwoners (naar 25.000 inwoners in 2040) en grootschalige woningbouw, uitbreiding van kernen.	Beperkte groei (400 woningen tot 2031, 55 woningen per jaar tot 2040), vooral binnenstedelijk en gericht op nieuwe woonvormen (zorg, collectief).	Groei voor eigen inwoners (1.015 woningen tot 2031, 130 woningen per jaar tot 2040), behoud karakter en spreiding over kernen.
Economie en toerisme	Groei werkgelegenheid en werklandschappen (groei van 50 hectare tot 2040), grootschalige en innovatieve economie en toerisme. Er wordt ingezet op parkeerhubs bij natuurgebieden om dagrecreatie te stimuleren.	Geen groei, focus op lokaal werken en kleinschalige recreatie. Dagrecreanten worden niet gefaciliteerd om natuur te beschermen.	Beperkte groei werklandschappen (groei van 17 hectare tot 2040), nadruk op passende lokale economie, maakindustrie en belevingstoerisme. De gemeente richt zich op meer dagrecreatie, maar zet niet in op parkeerhubs bij natuurgebieden.
Agrarische sector	Innovatieve en efficiënte landbouw met hoge productiviteit per hectare.	Transitie naar biologische, kringloop- en natuurinclusieve landbouw, gericht op lokale ketens.	Voortzetting en beperkte versterking van bestaande landbouwstructuren.
Bereikbaarheid	Groei vraagt nieuwe mobiliteitsoplossingen, inclusief infrastructuuruitbreiding (noordelijke ontsluiting mogelijk maken, met extra aftakking naar A2).	Autogebruik sterk beperken, focus op fiets, OV en deelmobiliteit (STOMP-principe).	Balans tussen bereikbaarheid en leefbaarheid, autoluw maar bereikbaar (noordelijke ontsluiting mogelijk maken, zonder extra aftakking naar A2).
Verkeersveiligheid	Verbetering door veilige inrichting en scheiding van verkeersstromen.	Verbetering door vermindering autoverkeer en nadruk op langzaam verkeer.	Verbetering met focus op veiligheid in kernen en scheiding verkeersstromen.
Klimaat en energie	Voldoen aan landelijke doelen via innovatie en economische kansen (circulair).	Versnelling energietransitie, klimaatneutraal en sterk inzetten op besparing en opwekking.	Sociale en betaalbare energietransitie, met aandacht voor energiearmoede.
Ruimtelijke kwaliteit	Landschap en cultuurhistorie deels ondergeschikt aan groei.	Behoud en versterking, ondergeschikt aan duurzaamheid en klimaatopgaven.	Sterk behoud en actieve versterking van landschappelijke en cultuurhistorische waarden.
Natuur	Bescherming bestaande natuur, beperkte versterking en vergroening woonomgeving.	Actieve uitbreiding natuur, versterking biodiversiteit en natuurnetwerken.	Bescherming en gerichte versterking met nadruk op beleving en nabijheid.
Bodem, water en ondergrond	Rekening houden met water en bodem, maar groei blijft leidend.	Water en bodem sturend, sterke inzet op klimaatbestendigheid en waterberging.	Water en bodem sturend met focus op beperken overlast en bescherming leefomgeving.
Gezond milieu	Algemeen streven naar gezonde leefomgeving, maar groei kan druk geven.	Actieve reductie van milieubelasting (geluid, lucht, geur, licht).	Geen toename milieuhinder, verbeteren kwaliteit met balans met veiligheid.
Gezondheid en welzijn	Groei voorzieningen met bevolking, inzet op gezonde leefomgeving die voor alle inwoners en leeftijden goed toegankelijk is.	Groene leefomgeving en openbare ruimte stimuleert bewegen en gezondheid, sterke link met natuur.	Sterk verenigingsleven, voorzieningen en sociale cohesie centraal. Sportvoorzieningen en speelplekken in elke kern.

Thema	Alternatief 1: Groei als motor	Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas	Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal
Sociaal domein	Concentratie voorzieningen in hoofdkern, inzet op inclusiviteit en groei. Voorzieningen en openbare ruimte is voor iedereen goed toegankelijk.	Lokale voorzieningen per kern, goed bereikbaar en gekoppeld aan duurzaamheid. Voorzieningen zijn passend binnen de schaal van de kern. De kwaliteit van de leefomgeving versterkt het woonplezier, rust en leefbaarheid.	Behoud (basis)voorzieningen per kern, sterke focus op leefbaarheid en gelijke kansen. Betaalbaarheid en nabijheid zijn uitgangspunt, met aandacht voor eigen identiteit en sociale samenhang van iedere kern.
Omgevingsveiligheid	Veiligheid als randvoorwaarde bij ontwikkeling.	Strenger dan wettelijke normen, nadruk op risicobeperking en energietransitie.	Voorkomen risico's via ruimtelijke inrichting en functiescheiding.
Sociale veiligheid	Inzet op handhaving, toezicht en verlichting.	Voorkomen onveilige plekken, minder nadruk op technische maatregelen.	Sociale cohesie en preventie centraal (buurt, gedrag, inrichting).

6. Beoordeling alternatieven

6.1 Thematische beoordeling alternatieven

In hoofdstuk 5 zijn de drie alternatieven beschreven – als 'hoeken van het speelveld'. In hoofdstuk 3 is de wijze van beoordeling van deze alternatieven toegelicht. Ten eerste zijn de drie alternatieven per thema van de fysieke leefomgeving beoordeeld. Bij ieder alternatief is op ieder beoordelingsaspect een beoordeling gegeven. Vanwege het globale schaal- en detailniveau van de alternatieven zijn er van sommige indicatoren echter soms weinig zinvolle effecten te bepalen. Vaak kan wel een beargumenteerde beoordeling gegeven worden. De effectbeoordeling per beoordelingsaspect is hieronder uiteengezet. Uiteindelijk is voor ieder alternatief wel ieder thema beoordeeld (deze beoordeling is in paragraaf 6.2 gevisualiseerd). De themabeoordeling is tot stand gekomen op basis van een 'expert judgement' van de gezamenlijke indicatorbeoordelingen.

6.1.1 Bevolkingsopbouw en wonen

Onder dit thema vallen de volgende beoordelingsaspecten:

- Bevolkingsopbouw
- Woningaanbod

Alternatief 1: Groei als motor

Bevolkingsopbouw: +

In dit alternatief trekken veel nieuwe inwoners naar de gemeente. Er wordt een groei verwacht naar 25.000 inwoners in 2040. Deze komst van nieuwe inwoners zorgen voor een grotere diversiteit, wat leidt tot een verandering in de bevolkingsopbouw op demografische aspecten. Een grotere diversiteit aan leeftijden zal een gunstig effect hebben op de vergrijzing die plaatsvindt in de autonome referentiesituatie. Er kan bij snelle groei echter ook een disbalans ontstaan tussen de oude en nieuwe inwoners, wat mogelijk effect heeft op de sociale samenhang.

Woningaanbod: ++

Het woningaanbod zal in dit alternatief maximaal groeien, meer dan nu vastgesteld in de Woondeal. Deze woningen zullen met name in de dorpskernen Nederweert, Budschop en Ospel worden gerealiseerd, nabij het levendige centrum van Nederweert. Het dorpskarakter is hierbij ondergeschikt aan de groei, en er zal daarom een diverser aanbod van woningtypen komen. Hierdoor ontstaat er een passender woningaanbod bij de bevolking. In de andere dorpskernen wordt uitgegaan van autonome groei in aantal woningen.

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas

Bevolkingsopbouw: -

In dit alternatief zal er een autonome ontwikkeling zijn van de bevolkingsgroei, waarbij er geen streven is naar groei. Volgens prognoses zal er op den duur een kleine daling van de bevolkingsgrootte plaatsvinden in de gemeente. Er verandert niet veel aan de huidige demografische samenstelling van de bevolking, de trend van vergrijzing zet verder door.

Woningaanbod: 0/+

Er zal een beperkte groei van het woningaanbod plaatsvinden op basis van de doelen die gesteld zijn, de autonome bevolkingsgroei en het verkleinen van huishoudens. Het uitgangspunt is 400 toegevoegde woningen tot 2031, en daarna 55 extra woningen per jaar tot 2040. De bouw van deze woningen vindt alleen binnenstedelijk plaats, niet in het buitengebied. In het buitengebied moet ruimte blijven voor bodem, water en natuur. De beperkte groei wordt evenredig verdeeld over de dorpskernen. Wat betreft woningtypen ligt de nadruk op gezamenlijk wonen en zorgwonen, waarmee het aanbod iets diverser wordt en beter zal aansluiten bij een vergrijzende populatie en kleinere huishoudens. De nieuwe woningen hebben een groen en natuurinclusief karakter.

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal

Bevolkingsopbouw: -

In dit alternatief wordt ingezet op behoud van gemeenschap en identiteit. De bevolking groeit mee met de regio, maar de groei blijft redelijk beperkt, waarbij het dorpse karakter behouden blijft. Net als in alternatief 2 verandert

er niet veel aan de demografische samenstelling van de bevolking. De trend van (dubbele) vergrijzing zet zich verder door.

Woningaanbod: 0/+
Het woningaanbod blijft passend bij het huidige karakter en er wordt gebouwd voor de inwoners. Groei van het woningaanbod zal voornamelijk plaatsvinden in de grotere kernen Nederweert en Budschop, maar in de overige kernen blijft dit beperkt. De nadruk ligt op betaalbaarheid en een goede spreiding. Tussen 2023 en 2031 is er een stijging van 1.015 woningen. Daarna komen er 130 woningen per jaar bij tot 2040. Cultuurhistorische en sociale waarden worden versterkt en niet verstoord met woningbouw en woningtypen die niet aansluiten bij het huidige landschap en bij de inwoners.

6.1.2 Economie en toerisme

Onder dit thema vallen de volgende beoordelingsaspecten:
- Werkgelegenheid
- Werklocaties
- Toerisme en (natuur)recreatie

Alternatief 1: Groei als motor
Werkgelegenheid: ++
Het meegroeien met de Brainport-regio uit zich niet alleen in inwonersaantallen maar ook op economisch vlak. Er zal in dit alternatief niet alleen een groei zijn van arbeidsplaatsen, maar ook diversificatie, versterkt door grootschalige functiemenging van innovatieve bedrijven. Sectoren als bijvoorbeeld innovatieve landbouw en technologie zorgen voor diversiteit in de werkgelegenheid. De werkgelegenheid in de landbouwsector zal afnemen, enerzijds door de uitkoopregelingen voor veehouderijen, en anderzijds door de innovatieve landbouw waarin meer automatisering plaats heeft gevonden, en dus minder arbeid nodig is. Dit geldt niet alleen voor de werkgelegenheid op de landbouwbedrijven zelf, maar voor de hele keten. Daarnaast zal er door de groei in het aantal inwoners ook meer vraag ontstaan in andere sectoren waar de vraag zal stijgen, zoals in leefmiddelen, retail, onderwijs en zorg.

Werklocaties: +
Het areaal van werklandschappen neemt toe, met een groei van 50 hectare in 2040. Dit gebeurt met name langs hoofdontsluitingswegen, waar ook voor werknemers uit andere gemeenten de werklocatie bereikbaar is. De nadruk ligt op technologisch hoogwaardige werklandschappen, inspelend op de ontwikkelingen in de regio. Voor de toename van werklocaties voor andere sectoren zijn geen doelen gespecificeerd, maar natuurlijkerwijs groeien deze mee met de gemeente en het aantal inwoners.

Toerisme en (natuur)recreatie: +
Met het inzetten op grootschalige recreatie, onder andere met recreatievoorzieningen zoals vakantieparken, vindt er een groei plaats op het vlak van toerisme en reguliere recreatie. Door onder andere de inzet op parkeerhubs bij natuurgebieden wordt dagrecreatie gestimuleerd. Op deze manier wordt maximaal economisch geprofiteerd van deze sector. Dit heeft een gunstig effect op de werkgelegenheid en inkomsten in de omgeving. Echter, grootschalige recreatie kan ten koste gaan van de natuur en rust. Over dagrecreatie wijdt het alternatief niet uit.

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas
Werkgelegenheid: 0
In dit alternatief wordt voornamelijk ingezet op het stimuleren van de lokale arbeidsmarkt waarbij niet wordt gestuurd op een groei van arbeidsplaatsen. Er wordt gestimuleerd om lokaal te werken, wat ondersteund wordt met betere fiets-, wandel- en OV-verbindingen. De werkgelegenheid blijft deels gelijk aan de referentiesituatie, waarbij veranderingen in de landelijke economie, zoals de vraag naar diensten en producten, effect hebben op de werkgelegenheid. Deze transformatie leidt naar verwachting niet tot een afname van werkgelegenheid, maar door functiemenging is er sprake van verbreding. De landbouwsector richt zich in dit alternatief op natuurinclusieve landbouw. De uitkoopregelingen onder veehouderijen zorgen in deze tak wel voor een afname in werkgelegenheid, voor de hele keten. Omdat er geen grote verandering in bevolkingssamenstelling plaatsvindt, koerst de gemeente af op een grotere uitstroom dan instroom op de arbeidsmarkt. Op den duur wordt de

arbeidsmarkt steeds krapper, waardoor de gemeente afhankelijk wordt van werknemers uit andere gemeenten, wat invloed heeft op verkeersbewegingen.

Werklocaties: 0/+
Werklocaties en huidige bedrijventerreinen in alternatief 'bodem, water en natuur als kompas' moeten verduurzamen. Dit gaat niet gepaard met een groei in het areaal en het aantal werklocaties. Er wordt slimmer gebruik gemaakt van de werklocaties. In omvang blijft de ontwikkeling beperkt maar de kwaliteit van werklocaties zal naar verwachting verbeteren door duurzaamheidsmaatregelen.

Toerisme en (natuur)recreatie: +
Toerisme en recreatie richt zich in dit alternatief op kleinschalige en lokale toepassingen, zowel in de kernen als in het buitengebied. In tegenstelling tot alternatief 1, waar maximale economische vooruitgang bepalend is in de sector, staat in dit alternatief de natuur voorop. Dit trekt liefhebbers van natuurrecreatie naar de gemeente. Natuurrecreatie ondervindt hierdoor een stimulans, maar vormt tegelijkertijd een uitdaging in het prioriteren van de bodem-, water- en natuurkwaliteit ten opzichte van recreatietoepassingen. De gemeente zet dan ook niet in op het faciliteren van dagrecreatie in natuurgebieden.

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal
Werkgelegenheid: 0
Door de focus op het dorpse karakter van Nederweert is de groei van de gemeente beperkt in dit alternatief. Hierdoor vindt er ook geen grootschalige groei van het aantal arbeidsplaatsen plaats. Deze groeit mee met de lokale economie. Met de voortzetting van de huidige landbouw blijft de sector een belangrijke economische drijver. Enerzijds wordt de werkgelegenheid gestimuleerd door verdere ontwikkeling van de zones agrarisch gebruik. Anderzijds daalt de werkgelegenheid in de veehouderij door de uitkoopregelingen. Er zal daarom netto geen aanzienlijke toename zijn.

Bij bedrijven is meer aandacht voor het individu en bestaande bedrijventerreinen worden ingericht op gezond werken en ontmoeten. Daarnaast is er meer focus op tijdsbesteding aan sociale cohesie en vrijwilligerswerk. De functiemenging wordt gebaseerd op lokale behoeften en blijft klein in schaal. Net als bij alternatief 2, wordt de arbeidsmarkt in dit alternatief trendmatig krapper door een beperkte groei van inwoners.

Werklocaties: 0/+
De traditionele (maak)industrie blijft leidend in de gemeente. Voor werklandschappen is er een lichte groei van 17 hectare beoogd. Dit zal gebeuren rond de bestaande bedrijventerreinen, waardoor het karakter van de omgeving niet aangetast wordt. In de leefomgeving van inwoners van de gemeente worden gevoelige functies zoveel mogelijk vermeden. Grootschalige, luidruchtige voorzieningen worden zoveel als mogelijk afgehouden om geen overlast te veroorzaken.

Toerisme en (natuur)recreatie: 0/+
In de kernen en het buitengebied ligt de focus van deze sector bij beleving, cultuur en ontmoeting. Aandacht voor bescherming tegen overlast voor de bewoners van de gemeente is hoog, waardoor een grote groei in deze sector uitblijft. (Natuur)recreatie is voornamelijk voor de lokale gemeenschap. Er wordt dan ook niet ingezet op parkeerhubs bij natuurgebieden.

6.1.3 Agrarische sector

Onder dit thema vallen de volgende beoordelingsaspecten:
- Functies en gewassen
- Verkaveling en schaal
- Duurzame landbouw

Alternatief 1: Groei als motor
Functies en gewassen: 0/+
Met het volgen van ontwikkelingen naar innovatieve landbouw, wordt er in dit alternatief ingezet op innovatie en vernieuwing in de agrarische sector. De sector beweegt richting technologisch geavanceerde en kapitaalintensieve landbouwvormen. Grootschalige intensieve veehouderijen en grondgebonden teelten schalen af, terwijl de gemeente pioniert in de moderne landbouw met technieken als precisielandbouw en verticale

landbouw. Dit heeft invloed op de functies en gewassen die passen bij duurzame toepassingen en nieuwe technieken. De functies en gewassen sluiten goed aan bij de gewenste beweging van toekomstbestendigheid.

Verkaveling en schaal: 0
Door innovatieve technologieën is er optimaal ruimtegebruik/opbrengst per hectare. De productiviteit van bedrijven in de landbouw neemt daardoor toe, zonder toename van het ruimtebeslag. Dit leidt tot een efficiënte verkaveling, maar zorgt ook voor minder kleinschalige structuren, waarmee het minder goed aansluit bij het huidige landschapstype.

Duurzame landbouw: +
In dit alternatief wordt ingezet op verduurzaming van de landbouw door middel van (technologische) innovatie. Dit wordt gerealiseerd door in te zetten op technologieën die werknemersefficiëntie en ruimte efficiëntie bewerkstelligen. Dit leidt tot winst op het gebied van milieu-impact per product, maar zorgt niet per definitie voor ecologisch duurzaam of natuurinclusief landgebruik.

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas
Functies en gewassen: +
Ten behoeve van de kwaliteit van bodem, water en natuur in Nederweert ondergaat de landbouw een totale transitie van traditionele landbouw naar klimaatneutrale en natuurinclusieve landbouw. Productie is gebaseerd op lokale vraag en worden sterker afgestemd op het bodem- en watersysteem en seizoensdynamiek. Economische winst is niet de prioriteit. Daarnaast ontstaat er functiemenging, met recreatie (campings), (natuur)educatie, en korte ketens (boerderijwinkels). Het type functies en gewassen beweegt hiermee meer naar de natuur, wat aansluit bij de gewenste beweging zoals opgenomen in paragraaf 3.1.

Verkaveling en schaal: +
De schaal van landbouw zal een verkleining ondergaan doordat het zich meer richt op de lokale vraag. Dit heeft mogelijk economisch nadelige gevolgen, en kan leiden tot een beperkter aanbod. Anderzijds wordt er gewerkt met kortere ketens in het productieproces, wat ervoor zorgt dat het geld binnen de lokale economie blijft. Door de bodem en het water te laten sturen in de invulling, past de verkaveling zich beter aan de oorspronkelijke vorming en leesbaarheid van het landschap. De verkaveling wordt fijnmaziger en gevarieerder, met meer herkenbare landschapselementen. Hiermee draagt dit ook bij aan de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied.

Duurzame landbouw: ++
In dit alternatief is er sprake van een totale transitie van de traditionele landbouw. Waar er in alternatief 1 werd ingezet op transformatie met innovatie, geldt hier dat er een transformatie is naar ecologisch duurzame en natuurinclusieve landbouw. In dit alternatief wordt dat bereikt door middel van een sterke afname van de primaire landbouw en een sterke toename van klimaatneutrale en natuurinclusieve landbouw. Hierbij wordt de landbouw zowel producent voor de lokale bevolking als drager van inheemse ecosysteemdiensten. Hiermee draagt dit alternatief veel bij aan verduurzaming (gelijk aan de gewenste beweging).

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal
Functies en gewassen: 0
De huidige landbouw en bijbehorende functies en gewassen blijven in dit alternatief behouden. Hierbij wordt wel nog steeds rekening gehouden met landelijk of provinciaal beleid, zoals regels passend bij de zone regulier (intensief) agrarisch gebruik. Dit alternatief zorgt niet voor transformaties in de agrarische sector. De sector is onderhevig aan autonome ontwikkelingen, en de functies en gewassen zijn afhankelijk van de vraag van een grote markt.

Verkaveling en schaal: ++
De agrarische sector blijft een economische drijver in de gemeente. In dit alternatief wordt daarom gestreefd naar maximale opbrengst, schaalvergroting en nieuwe vestigingen waar mogelijk om de landbouw de draaiende als motor voor de economie van Nederweert te behouden. Dit kan leiden tot grotere percelen en doelmatige inrichting van kavels, wat mogelijk ten koste gaat van de ruimtelijke en fysieke kwaliteit van het landschap.

Duurzame landbouw: - -
Er wordt niet verder ingezet op verduurzaming van de landbouw. De landbouwpraktijk blijft bestaan zoals deze in de huidige situatie is. Nationale, autonome ontwikkelingen zoals de marktwerking van biologische producten

hebben mogelijk effect op de sector maar zullen niet tot grote verschillen leiden. Hiermee draagt dit alternatief niet bij aan verduurzaming (conform de gewenste beweging zoals beschreven in paragraaf 3.1). Daarnaast heeft het kabinet in 2026 nieuwe stikstofmaatregelen aangekondigd, gericht op het verminderen van de stikstofuitstoot en het versterken van natuurherstel, waarbij aanvullende maatregelen worden voorzien rond stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Dit kan invloed hebben op agrarische bedrijven binnen de gemeente.

6.1.4 Bereikbaarheid

Onder dit thema vallen de volgende beoordelingsaspecten:

- Autobereikbaarheid
- Overige bereikbaarheid
- Modaliteitsverdeling
- Duurzame mobiliteit

Alternatief 1: Groei als motor

Autobereikbaarheid: +

Alternatief 1 zet aanvullend in op de realisatie van een noordelijke ontsluiting met extra aftakking naar de A2. Hierdoor zal de autobereikbaarheid van zowel de gemeente als de regio toenemen. Ook hier zitten risico's in het realisatietempo van de infrastructuur en mobiliteitsprojecten. Als de noordelijke ontsluiting niet tijdig opgeleverd wordt, heeft dit nadelige gevolgen voor de autobereikbaarheid.

Overige bereikbaarheid: 0/+

Om de groei van alternatief 1 mogelijk te maken zijn nieuwe mobiliteitsconcepten nodig, zoals mobiliteitshubs en deelmobiliteit. De ontwikkeling van mobiliteitshubs kan de OV-bereikbaarheid verbeteren door het combineren van verschillende vervoersmiddelen, en biedt kansen voor verdichting van wonen en werken, wat de toegang tot openbaar vervoer vergroot. Echter, kleinere kernen kunnen mogelijk beperkt profiteren van deze ontwikkelingen, wat kan leiden tot ongelijkheid in toegang tot OV-voorzieningen. Bij concentratie van voorzieningen en wonen in Nederweert kan de OV-bereikbaarheid voor het buitengebied en kleine kernen verder verminderen, waardoor afhankelijkheid van de auto toeneemt voor bewoners buiten de kern Nederweert.

Risico's zitten in het realisatietempo van de infrastructuur- en mobiliteitsprojecten. Zonder tijdige oplevering van of mobiliteitshubs kan de geplande woningbouw minder aantrekkelijk of bereikbaar zijn. Ook is er aandacht nodig voor de balans tussen auto, fiets en OV, en het voorkómen dat de groei van het aantal inwoners enkel op automobiliteit leunt.

Modaliteitsverdeling: 0

Bij dit alternatief zal de modaliteitsverdeling beperkt veranderen naar andere verkeersmodaliteiten. Het alternatief zet wel in op mobiliteitshubs, OV-bereikbaarheid en deelmobiliteit, maar de autobereikbaarheid blijft een belangrijk aspect bij dit alternatief. Daarnaast zal ook de realisatie van een noordelijke ontsluiting met aftakking naar de A2 leiden tot een toename van autoverkeer.

Duurzame mobiliteit: 0

Dit alternatief volgt de huidige koers en snelheid van de verduurzaming van mobiliteit. De autobereikbaarheid zal, voornamelijk voor inwoners van kleine kernen, een belangrijke rol blijven spelen. Nieuwe mobiliteitsconcepten, zoals mobiliteitshubs, dragen wel bij aan duurzamere verplaatsingsmethoden. Deze oplossingen zullen echter niet volstaan om een sterke verduurzaming van de mobiliteit binnen alle kernen van Nederweert te realiseren.

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas

Autobereikbaarheid: --

De auto wordt geweerd en ontmoedigd, verkeersstromen worden zoveel mogelijk beperkt. De autobereikbaarheid kan hiermee onder druk komen te staan. Door de relatief kleine inwoneraantallen in de kleine kernen en beperkte groei kan de bereikbaarheid, met name voor inwoners die afhankelijk zijn van de auto, onder druk komen te staan.

Overige bereikbaarheid: +
Er wordt nadrukkelijk gekozen voor duurzame bereikbaarheid: uitbreiding van het OV-netwerk, deelmobiliteit en terughoudendheid in wegontwikkeling. Het alternatief investeert in fietspaden en wandelroutes, wat de bereikbaarheid binnen de kernen versterkt. De beperkte groei in inwoneraantallen in de kleine kernen vormt mogelijk een risico voor het inzetten op OV-bereikbaarheid.

Modaliteitsverdeling: 0/+
Er is in dit alternatief veel aandacht voor de menselijke maat en het aangenaam en veilig inrichten van lokale verkeerswegen. Dit bevordert langzaam verkeer zoals fietsen en wandelen. Daarnaast stimuleren de voorgestelde mobiliteitshubs met deelfietsen het gebruik van fietsen, wat aansluit bij de gewenste beweging. De mobiliteitsverdeling zal veranderen, het gebruik van de auto zal afnemen.

Duurzame mobiliteit: ++
Dit alternatief zet in op een volledige omschakeling naar elektrisch rijden. Het beleid volgt het STOMP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility-as-a-Service en Privéauto) en zet in op betere fietsroutes, (elektrisch) OV en deelauto's. Door de relatief kleine inwoneraantallen in de kleine kernen en beperkte groei kunnen OV-verbindingen onder druk staan.

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal
Autobereikbaarheid: ++
De spreiding van woningen komt de verkeersdrukte en daarmee de autobereikbaarheid ten goede. Ook de komst van een noordelijke ontsluiting heeft een positieve impact op de autobereikbaarheid van Nederweert en de regio.

Bereikbaarheid: 0
Bij dit alternatief staat toegankelijkheid centraal, wat zich vertaalt in een goede bereikbaarheid voor inwoners. Dit zal zich echter voornamelijk vertalen naar bereikbaarheid van de auto, waarbij bereikbaarheid voor andere modaliteiten er minder op vooruit gaat. De spreiding van woningen is niet gunstig voor OV-verbindingen en langzaam verkeer.

Modaliteitsverdeling: 0
Dit alternatief zet in op het ontmoedigen aanmoedigen van alternatieven voor het autogebruik en op het verminderen van het ruimtebeslag van de auto, terwijl de bereikbaarheid van de auto goed gefaciliteerd blijft. Tegelijkertijd wordt ingezet op verbeterde OV-verbindingen. De modaliteitsverdeling zal in beperkte mate veranderen ten opzichte van de huidige situatie. Ten opzichte van alternatief 1 wordt sterker ingezet op OV en de betaalbaarheid van verschillende modaliteiten.

Duurzame mobiliteit: 0/+
Dit alternatief streeft naar een verdere verduurzaming van mobiliteit, maar waarbij betaalbaarheid en toegankelijkheid centraal staan. De focus op een verbetering van de OV-verbinding tussen kernen en scheiding van autoverkeer en fietsverkeer stimuleert het gebruik van duurzame mobiliteit. Door de verspreide groei/toename van woningen over de verschillende kernen zullen ook de OV-verbindingen tussen kernen rendabeler zijn. Aandachtspunt bij de verduurzaming van mobiliteit is dat de zelfredzaamheid van bewoners die afhankelijk zijn van de auto onder druk kan komen te staan.

6.1.5 Verkeersveiligheid

Onder dit thema valt het volgende beoordelingsaspect:
- Verkeersveiligheid

Alternatief 1: Groei als motor
Verkeersveiligheid: 0
Dit alternatief zet in op een verbetering van de verkeersveiligheid door een veiligere inrichting van wegen en openbare ruimte. Binnen het alternatief wordt rekening gehouden met een nieuwe noordelijke ontsluiting, met extra aftakking naar de A2. Ook wordt ingezet op de scheiding tussen (vracht)autoverkeer en fietspaden. Echter, een groei van bewoners en bedrijvigheid binnen de gemeente leidt tot extra verkeersbewegingen binnen de gemeente. Ook het samenvoegen van voorzieningen in de kern Nederweert leidt tot meer verkeersbewegingen

van de overige kernen naar Nederweert. Deze toename in verkeersbewegingen kan leiden tot een toename in verkeersonveilige situaties.

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas
Verkeersveiligheid: +
Dit alternatief zet in op het beperken van verkeersstromen en het weren en ontmoedigen van auto's en vrachtauto's. Dit heeft een positief effect op de verkeersveiligheid. Een goed georganiseerd OV-netwerk kan aanvullend de verkeersdrukte verminderen, wat de verkeersveiligheid verder kan verbeteren, vooral binnen de kernen.

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal
Verkeersveiligheid: +
Er is in dit alternatief veel aandacht voor de leefbaarheid en het aangenaam en veilig inrichten van lokale verkeerswegen, onder andere door kernen autoluw te maken. De voorgestelde scheiding tussen auto- en fietsverkeer bevordert een verkeersveilige manier van verplaatsen, wat het fietsen en wandelen veiliger en aantrekkelijker maakt. Het alternatief maakt de komst van een noordelijke ontsluiting mogelijk, zonder extra aftakking naar de A2. Daarnaast wordt sluipverkeer tegengegaan, wat de verkeersveiligheid ten goede komt. Dit alternatief zal daardoor een positieve bijdrage leveren aan het verminderen van het aantal verkeersongevallen en slachtoffers, dat in Nederweert relatief hoog is.

6.1.6 Klimaat en energie

Onder dit thema vallen de volgende beoordelingsaspecten:
- CO2-uitstoot
- Energiegebruik
- Duurzame energie
- Circulariteit

Alternatief 1: Groei als motor
CO2-uitstoot: 0/+
In dit alternatief wordt er gestreefd naar het behalen van de landelijke doelstellingen wat betreft CO2-uitstoot. Dit wijkt niet af van de huidige situatie. De kans op het behalen van deze doelstelling is groter door de toepassing van innovatieve technologie binnen verschillende sectoren die de CO2-uitstoot verlagen (zoals mobiliteit en de agrarische sector).

Energiegebruik: 0/+
In alternatief 'Groei als motor' ligt de focus op innovatie, zo ook in het verlagen van het energiegebruik. Hoewel de groei van de gemeente in totaliteit meer energievraag zal creëren, wordt met moderne technieken geborgd dat er relatief per huishouden en bedrijf efficiënter energiegebruik is, waardoor de landelijke doelstellingen met betrekking tot energiegebruik sneller gehaald worden.

Duurzame energie: +
In dit alternatief ligt de focus op innovatie, zo ook in het opwekken van duurzame energie. Door in te zetten op moderne technieken en opschaling van bestaande duurzame energiebronnen, zoals door het plaatsen van meer windturbines en de mogelijkheden van energiehubs verder uit te werken, wordt er meer duurzame energie opgewekt. Mogelijke barrières voor duurzame energieopwekking, zoals het volle elektriciteitsnet, worden deels voorkomen door slimme oplossingen en technieken. Het doel blijft om de landelijke doelstellingen te behalen maar is verder niet vooruitstrevender om meer duurzame energie op te wekken dan vereist wordt. Gezien de sterke groei in inwonersaantallen zal er ook een grote vraag zijn.

Circulariteit: +
Circulariteit in materiaalgebruik is in 'Groei als motor' een aantrekkelijk alternatief voor het produceren van nieuwe materialen. Er wordt ingezet op het aantrekken van innovatieve bedrijven die inspelen op de toenemende circulaire economie en op deze manier de circulariteit in de gemeente Nederweert positief beïnvloeden. Circulair werken is echter niet voldoende om de volledige vraag in een snel groeiende gemeente op te vangen.

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas

CO2-uitstoot: ++

Vanuit de bodem, water en natuur-sturende bril wil de gemeente in dit alternatief vooruitlopen op de landelijke doelstellingen wat betreft CO2-uitstoot. Hiertoe wil het de uitstoot met grotere snelheid verlagen en klimaatneutraal zijn in 2040. Mobiliteit is normaliter een grote bron van CO2-uitstoot. De uitgangspunten wat betreft mobiliteit in dit alternatief, zoals het omschakelen naar elektrisch vervoer en stimuleren van andere uitstootvrije vervoerswijzen, dragen bij aan een sterke daling van deze uitstoot. De overgang naar duurzame landbouw draagt bovendien sterk bij aan afname van CO2 en andere broeikasgassen.

Energiegebruik: ++

Dit alternatief omvat een inzet op energiebesparing. Een grote energiebesparende factor is het weren van auto's en het stimuleren van deelmobiliteit en energieneutraal vervoer, omdat deze energie efficiënter zijn per persoon of überhaupt geen (fossiele) energie vereisen. De beperkte groei van de gemeente wat betreft inwonersaantal en bedrijvigheid zorgt ook voor een beperkte groei in energiegebruik, wat verder ondersteund wordt door duurzame en energiebesparende keuzes bij de bouw van nieuwe woningen en werklocaties. Minder intensieve landbouw en kortere ketens zorgen voor een minder energie intensieve agrarische sector. De gemeente kan op deze manier de gewenste beweging om in 2035 energieneutraal te zijn, behalen.

Duurzame energie: +

In alternatief 'Bodem, water en natuur als kompas' neemt de gemeente een actieve rol in het versnellen van de energietransitie door verplichtingen te stellen en grond aan te wijzen voor het opwekken van energie. Het gaat bijvoorbeeld om het verplichten van zonnepanelen op grote daken en de opwekking van duurzame energie in landbouwgebieden. De lokale natuurlijke bronnen voor duurzame energie blijven echter gelimiteerd, wat zorgt voor een uitdaging in de versnelling.

Circulariteit: ++

Circulariteit is niet alleen een aantrekkelijk alternatief maar vormt het uitgangspunt bij alle ruimtelijke ontwikkelingen in dit alternatief. Onder andere door het aanplanten van bomen binnen de gemeente voor eigen gebruik. Het uitgangspunt draagt bij aan een lager energieverbruik in de gemeente, omdat minder productie plaatsvindt.

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal

CO2-uitstoot: 0

In dit alternatief wordt er gestreefd naar het behalen van de landelijke doelstellingen wat betreft CO2-uitstoot. De huidige inspanningen worden hierbij voortgezet. Dit wijkt niet af van de huidige situatie.

Energiegebruik: 0/+

Door middel van het stimuleren van verduurzaming bij woningcoöperaties met als doel energiearmoede bij de inwoners van Nederweert te verlagen, wordt ook het energiegebruik in dit alternatief verlaagd. Woningcoöperaties zijn echter niet verantwoordelijk voor koopwoningen en particuliere huurwoningen, waardoor slechts in een gedeelte van de woningen energieverbruik wordt verlaagd.

Duurzame energie: +

De energietransitie is in dit alternatief sociaal en betaalbaar. Hierdoor lopen ontwikkelingen binnen deze transitie mogelijk vertraging op. Het regelen van draagvlak en financiering kunnen ervoor zorgen dat het realiseren van maatregelen meer tijd kost. Inwoners kunnen hierdoor wel meer profiteren van de energietransitie.

Circulariteit: 0/-

Waar mogelijk worden materialen binnen de gemeente hergebruikt. Er worden geen bedrijven aangetrokken die inspelen op de circulaire economie. De maakindustrie in de gemeente zal een bron blijven van productie, waarbij hergebruik maar een beperkte aanvoer van materiaal oplevert.

6.1.7 Ruimtelijke kwaliteit

Onder dit thema vallen de volgende beoordelingsaspecten:

- Landschap
- Cultureel erfgoed

- Archeologie

Alternatief 1: Groei als motor

Landschap: 0/-

Dit alternatief zet in op behoud van landschappelijke waarden waar mogelijk. Het landschap is ondergeschikt aan de toename van woningbouw en bedrijvigheid. De functionele druk op ruimte vergroot het risico op ruimtelijke verslechtering, waarbij de landschappelijke openheid, herkenbaarheid en kwaliteit onder druk komen te staan. De gewenste beweging op dit thema, dat ontwikkelingen moeten plaatsvinden met behoud en versterking van de leesbaarheid en beleefbaarheid van het landschap, wordt hierdoor mogelijk niet bereikt.

Cultureel erfgoed: 0/-

Dit alternatief zet in op behoud van cultuurhistorische waarden waar mogelijk. Het dorpsaanzicht is echter ondergeschikt aan groei van bedrijvigheid en woningen. De gewenste beweging, het erkennen en het zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed door het opnieuw aanbrengen van structuur, staat hiermee onder druk. Daarnaast zijn er aandachtspunten op thema's als recreatie en toerisme, die indirect onder druk kunnen komen te staan.

Archeologie: 0

Door het hanteren van normen blijven archeologische waarden beschermd.

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas

Landschap: +

Bij dit alternatief blijft het landelijke karakter van de kernen en buitengebieden behouden, en wordt dit versterkt waar mogelijk. Schaalverkleining en de inzet op natuurinclusieve landbouw kan aanvullend een positieve bijdrage hebben aan het landelijke karakter van het landschap. Daarnaast wordt de biodiversiteit vergroot en het landschap aantrekkelijker gemaakt voor recreatie. Het landschap is bij dit alternatief wel ondergeschikt aan de verduurzaming van de gemeente, die prioriteit krijgt.

Cultureel erfgoed: 0/-

Dit alternatief streeft naar het behouden en versterken van cultuurhistorische waarden waar mogelijk. Cultuurhistorische waarden zijn echter ondergeschikt aan verduurzaming. De gewenste beweging, het erkennen en het zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed, staat hiermee onder druk. Verduurzamingsmaatregelen gaan soms ten koste van cultuurhistorische waarden, zoals bij het isoleren van gebouwen of het toevoegen van zonnepanelen op daken.

Archeologie: 0

Door het hanteren van normen blijven archeologische waarden beschermd.

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal

Landschap: 0/+

Dit alternatief is gericht op het behoud en versterking/doorontwikkeling van de landschappelijke kwaliteiten van Nederweert. Dit sluit aan bij de gewenste beweging op dit thema: ontwikkelingen moeten plaatsvinden met behoud en versterking van de leesbaarheid en beleefbaarheid van het landschap.

Het streven naar maximale opbrengst en schaalvergroting in de landbouwsector hebben in het verleden negatieve gevolgen gehad op het landschap. De gevolgen op het landschap kunnen in de toekomst verder toenemen bij verdere schaalvergroting in de landbouw. Mits er in de landbouw voldoende aandacht blijft voor de landschappelijke kwaliteiten zullen deze bij dit alternatief behouden blijven en waar mogelijk versterkt worden.

Cultureel erfgoed: ++

Dit alternatief is sterk gericht op het behoud en versterking/doorontwikkeling van de cultuurhistorische kwaliteiten en -waarden. De kwaliteiten worden niet overstemd, maar benut voor nieuwe ontwikkelingen. Kansen liggen in het versterken van dorpskarakters. De terughoudende benadering biedt ruimte voor kwaliteit boven kwantiteit, en maakt het mogelijk om cultuurhistorische en landschappelijke waarden een prominente plek te geven in toekomstige opgaven. Dit sluit aan bij de gewenste beweging: het erkennen en het zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed door het opnieuw aanbrengen van structuur.

Archeologie: ++
Dit alternatief zet actief in op het zichtbaar maken van archeologische waarden, ten behoeve van de versterking van de lokale identiteit.

6.1.8 Natuur

Onder dit thema vallen de volgende beoordelingsaspecten:

- Natura 2000-gebieden
- Natuurnetwerk Nederland
- Biodiversiteit
- Groene leefomgeving

Alternatief 1: Groei als motor
Natura 2000-gebieden: 0/-
In dit alternatief is het standpunt ten opzichte van Natura 2000-gebieden dat deze behouden en beschermd worden. Er wordt echter niet actief ingezet op meer dan de geldende nationale doelstellingen. De groei van het aantal inwoners, de bebouwing en de bedrijvigheid in de gemeente kunnen ertoe leiden dat er grotere druk komt te staan op de gebieden.

Natuurnetwerk Nederland: 0/-
In dit alternatief is het standpunt ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland dat de NNN-gebieden behouden en beschermd worden. Er wordt echter niet actief ingezet op meer dan de geldende nationale doelstellingen. De groei van het aantal inwoners, de bebouwing en de bedrijvigheid in de gemeente kunnen ertoe leiden dat er grotere druk komt te staan op de gebieden en dat er verdere versnippering tussen gebieden ontstaat.

Biodiversiteit: 0/-
In dit alternatief is het standpunt ten opzichte van biodiversiteit dat deze behouden en beschermd worden. Er wordt echter niet actief ingezet op meer dan de geldende nationale doelstellingen. De groei van het aantal inwoners, de bebouwing en de bedrijvigheid in de gemeente kunnen ertoe leiden dat er grotere druk komt te staan op de natuur en biodiversiteit.

Groene leefomgeving: +
Om de groei van de gemeente te stimuleren moet het vestigings- en woonklimaat versterkt worden. Er wordt ingezet op vergroening van de leefomgeving met als doel een beter vestigings- en woonklimaat te creëren.

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas
Natura 2000-gebieden: ++
Vanuit het alternatief ‘Bodem, water en natuur als kompas’ ligt er veel nadruk op de kwaliteit van natuur en ecosystemen in de gemeente Nederweert. Daarom wordt er actief ingezet op de vermindering van negatieve effecten op Natura 2000-gebieden die kunnen leiden tot verdroging, verzuring en stikstofoverbelasting, met een betere kwaliteit van de Natura 2000-gebieden als gevolg. De afname van het aantal veehouderijen kan sterk bijdragen aan een verminderde lokale stikstofuitstoot.

Natuurnetwerk Nederland: ++
In dit alternatief wordt er een groen netwerk aangelegd door de kernen en het buitengebied. Een betere verbinding tussen natuurgebieden komt ten goede van NNN-gebieden, dat daarmee uitgebreid wordt. Er is veel aandacht voor de kwaliteit van de NNN-gebieden.

Biodiversiteit: ++
Vanuit dit alternatief is er een maximale inzet op versterking en vergroting van de biodiversiteit in de gemeente Nederweert. De focus ligt hierbij op inheemse flora en fauna en het voorkomen van monoculturen, zodat de biodiversiteit niet alleen vergroot wordt maar ook kwalitatief verbetert.

Groene leefomgeving: ++
Bij de vergroening van de leefomgeving staat de natuurwaarde centraal. De beleving van mensen staat hierbij dus niet op de eerste plaats. In het buitengebied zal ingezet worden op natuurontwikkeling, met name op de

voormalige landbouwgronden. De groene leefomgeving is kwalitatief goed, onder andere door het voorkomen van monoculturen, en draagt bij aan de andere aspecten zoals biodiversiteit en de verbinding van natuur gebieden.

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal

Natura 2000-gebieden: 0

Gebieden beschermd onder Natura 2000 worden in dit alternatief behouden en beschermd. Er wordt echter niet actief ingezet op meer dan de geldende wet- en regelgeving en nationale doelstellingen.

Natuurnetwerk Nederland: 0

Gebieden beschermd onder Natuurnetwerk Nederland worden in dit alternatief behouden en beschermd. Er wordt echter niet actief ingezet op meer dan de geldende wet- en regelgeving en nationale doelstellingen.

Biodiversiteit: +

Het bestaande landschap en de waarden daarvan worden in dit alternatief versterkt. Zo ook de biodiversiteit die onderdeel uitmaakt van het bestaande landschap.

Groene leefomgeving: ++

Bij de vergroening van de leefomgeving staat de mens centraal. Groen (groene longen) dicht bij iedere kern moeten een aangenaam, aantrekkelijk en gezonde leefomgeving creëren. Dit alternatief draagt dus in positieve zin bij aan een groene leefomgeving.

6.1.9 Bodem, water en ondergrond

Onder dit thema vallen de volgende beoordelingsaspecten:

- Droogte
- Hittestress
- Bodemkwaliteit
- Oppervlaktewater(kwaliteit)
- Grondwater(kwaliteit)
- Wateroverlast

Alternatief 1: Groei als motor

Droogte: 0/+

Droogte wordt bij dit alternatief integraal meegenomen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Economische schade door droogte wordt zoveel mogelijk voorkomen. Innovaties in de landbouw kunnen zorgen voor een efficiënter gebruik van waterbronnen.

Hittestress: 0/-

Bij dit alternatief wordt ingezet op een aantrekkelijke en groene leefomgeving, wat bijdraagt aan het tegengaan van hittestress. De groei van het aantal woningen en bedrijven leidt echter tot meer bebouwing en verharding, wat in combinatie met klimaatverandering een negatief effect heeft op hittestress.

Bodemkwaliteit: 0/+

In dit alternatief wordt bij alle opgaven rekening gehouden met het principe ‘water en bodem sturend’. Het principe is niet leidend bij de opgaven binnen de gemeente, maar zal meegenomen worden binnen ontwikkelingen. Inzet op innovatieve landbouw kan een positieve bijdrage leveren aan een verbetering van de bodemkwaliteit, dat aansluit bij de gewenste beweging.

Oppervlaktewater(kwaliteit): 0/+

In dit alternatief wordt bij alle opgaven rekening gehouden met het principe ‘water en bodem sturend’. Het principe is niet leidend bij de opgaven binnen de gemeente, maar zal meegenomen worden binnen ontwikkelingen. Inzet op innovatieve landbouw kan een positieve bijdrage leveren aan een verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit, dat aansluit bij de gewenste beweging: het streven naar het behalen van landelijke doelen waterkwaliteit en -kwantiteit (KRW-doelstellingen).

Grondwater(kwaliteit): 0/+
Bij dit alternatief wordt rekening gehouden met het landelijk principe ‘water en bodem sturend’. Het principe is niet leidend. Inzet op innovatieve landbouw kan een positieve bijdrage leveren aan een vermindering van grondwateronttrekkingen, dat aansluit bij de gewenste beweging (het ontmoedigen van grondwateronttrekking). Ook de realisatie van meer infiltratiemogelijkheden binnen de kernen heeft een positief effect op het grondwater.

Wateroverlast: 0/-
Bij dit alternatief wordt ingezet op het voorkomen van economische schade door wateroverlast. Dit kan middels verschillende maatregelen bereikt worden, zoals vergroening van de leefomgeving. De groei van het aantal woningen en bedrijventerreinen leidt daarentegen tot meer bebouwing en verharding, wat een negatief effect heeft op wateroverlast bij extreme neerslag. Dit in combinatie met klimaatverandering kan in de toekomst leiden tot een toename van wateroverlast.

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas
Droogte: ++
Dit alternatief streeft naar een klimaatbestendige leefomgeving die weerbaar is tegen toenemende perioden van droogte. Er is een actieve inzet op vermindering van verdroging, door bijvoorbeeld de verhoging van grondwaterstanden en het tegengaan van ontwatering. De gemeente wordt hierdoor minder kwetsbaar voor wateroverlast. Dit kan echter wel negatieve gevolgen hebben voor de landbouw.

Hittestress: +
Er wordt bij dit alternatief ingezet op een gezonde leefomgeving met veel groen in de openbare ruimte, ook binnen de kernen. De inzet op een groen netwerk door de kernen kan een positieve bijdrage leveren aan de hittestress.

Bodemkwaliteit: ++
Dit alternatief volgt het landelijke beleid ‘water en bodem sturend’. Het watersysteem en bodem zijn leidend voor de plannen en inrichting binnen de gemeente. Woningbouw en bedrijvigheid is afgestemd op de ondergrond. Daarnaast zal de afname van intensieve landbouw en de toename van natuurinclusieve landbouw de bodemkwaliteit ten goede komen.

Oppervlaktewater(kwaliteit): ++
Bij dit alternatief is veel aandacht voor het oppervlaktewater in Nederweert en volgt het landelijke beleid ‘water en bodem sturend’. Het watersysteem en bodem zijn leidend voor de plannen en inrichting binnen de gemeente. Er wordt ingezet op een klimaatbestendige en groene leefomgeving met goede waterkwaliteit. De afname van intensieve landbouw zal ook een positief effect hebben op de oppervlaktewaterkwaliteit binnen de gemeente. Dit sluit goed aan bij de gewenste beweging: het streven naar het behalen van landelijke doelen waterkwaliteit en -kwantiteit (KRW-doelstellingen).

Grondwater(kwaliteit): +
Dit alternatief volgt het landelijke beleid ‘water en bodem sturend’. Het watersysteem en bodem zijn leidend voor de inrichting binnen de gemeente. De grondwaterstand wordt aangepast aan de natuur, dat aansluit bij de gewenste beweging. De verhoging van de grondwaterstand kan negatieve gevolgen hebben voor de landbouw.

Wateroverlast: ++
In dit alternatief is extra ruimte voor wateropvang in zowel bebouwd gebied als buitengebied voorzien, waardoor de gemeente veerkrachtig wordt bij zware regenval. De groen- en waterstructuren worden als robuuste strategie ingezet voor de grilligheid van het klimaat.

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal
Droogte: +
Dit alternatief bereidt zich voor op meer en langere droge perioden, om schade aan natuur, landbouw, bebouwing en leefbaarheid te beperken. Kwetsbare gebieden en doelgroepen krijgen prioriteit in de aanpak van droogte. Het alternatief zet onder andere in op meer groen (groene longen) dicht bij iedere kern om een aangenaam en aantrekkelijk leefklimaat te creëren. Intensivering van de landbouw kan de gemeente echter kwetsbaarder maken tijdens perioden van droogte.

Hittestress: +
Bij dit alternatief wordt ingezet op groen (groene longen) dicht bij iedere kern om een aangenaam en aantrekkelijk leefklimaat te creëren. Dit heeft ook positieve effecten op hittestress. De toename van woningen vindt plaats verspreid over de kernen. Door woningen en andere functies verspreid over de gemeente toe te voegen en dit te combineren met groen nemen risico's van hittestress af.

Bodemkwaliteit: 0/-
In dit alternatief wordt bij alle opgaven rekening gehouden met het principe 'water en bodem sturend'. Het principe is echter niet leidend bij de opgaven binnen de gemeente, maar zal meegenomen worden binnen ontwikkelingen. Het behoud van de intensieve landbouw kan de bodemkwaliteit echter onder druk zetten, het intensief bodemgebruik kan op termijn de bodemvruchtbaarheid aantasten.

Oppervlaktewater(kwaliteit): -
In dit alternatief wordt bij alle opgaven rekening gehouden met het principe 'water en bodem sturend'. Het principe is niet leidend bij de opgaven binnen de gemeente, maar zal meegenomen worden binnen ontwikkelingen. Het behoud van de landbouw met maximale opbrengst zal de oppervlaktewaterkwaliteit echter onder druk zetten, en mogelijk verslechteren. Dit sluit niet aan bij de gewenste beweging: het streven naar het behalen van landelijke doelen waterkwaliteit en -kwantiteit. Het is niet aannemelijk dat de KRW-doelstellingen op tijd behaald worden.

Grondwater(kwaliteit): -
Bij dit alternatief wordt rekening gehouden met het landelijk principe 'water en bodem sturend'. Het principe is niet leidend. Het grondwater binnen de gemeente wordt beïnvloed door ontwatering en grondwateronttrekkingen voor landbouw. Dit gaat tegen de gewenste beweging in (het ontmoedigen van grondwateronttrekking) en heeft negatieve effecten op de grondwaterstand, die ook door klimaatverandering onder druk staat.

Wateroverlast: 0/+
Bij dit alternatief wordt ingezet op het voorkomen van wateroverlast voor bewoners binnen de kernen en in het buitengebied. Dit kan middels verschillende maatregelen bereikt worden, zoals ontharding en vergroening van de leefomgeving. De risico's op wateroverlast zijn het grootst in de kern Ospel. Een groot deel van de straten in Ospel hebben na een hevige bui te maken met water op straat. Gezien de gevolgen van klimaatverandering is het echter niet zeker of maatregelen voldoende impact hebben om wateroverlast in de toekomst geheel te voorkomen.

6.1.10 Gezond milieu

Onder dit thema vallen de volgende beoordelingsaspecten:
- Luchtkwaliteit
- Geluid
- Geur
- Lichthinder

Alternatief 1: Groei als motor
Luchtkwaliteit: 0
Dit alternatief zet in op een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. Het verbeteren van de luchtkwaliteit draagt hieraan bij. De groei van inwoners en bedrijvigheid kan echter tot meer luchtkwaliteitshinder leiden, met name door de toename aan verkeersbewegingen en de komst van een noordelijke ontsluiting. De inzet op innovatieve landbouw in plaats van grootschalige intensieve veehouderijen zal daarentegen een positief effect hebben op de luchtkwaliteit binnen de gemeente.

Geluid: -
Dit alternatief zet in op een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. Geluidsoverlast wordt zoveel mogelijk vermeden, maar kan niet worden voorkomen met de groei van bedrijvigheid en woningen. Daarnaast zal de komst van een noordelijke ontsluiting leiden tot extra geluidsbelasting van wegverkeer.

Geur: 0/+
Dit alternatief zet in op een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. De inzet op innovatieve landbouw in plaats van grootschalige intensieve veehouderijen heeft een positief effect op de geurhinder binnen de gemeente en sluit aan bij de gewenste beweging (afname van geuroverlast). Aandachtspunt bij de groei van het areaal werklandschappen betreft het weren van (geur)overlastgevende bedrijven.

Lichthinder: 0/-
Het alternatief streeft naar het beperken van lichtvervuiling, maar de veiligheid staat voorop. Door de clustering van functies in de kern Nederweert wordt hinder van licht waarschijnlijk ook geclusterd (rond de kern Nederweert, waar relatief veel mensen wonen). Het effect is naar verwachting echter beperkt, maar de gewenste beweging (afname van lichthinder) zal niet behaald worden.

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas
Luchtkwaliteit: ++
Dit alternatief zet in op het verbeteren van de luchtkwaliteit, onder andere door vervuilende bedrijven niet langer een plaats te geven binnen de gemeente. De verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen leidt aanvullend tot een betere luchtkwaliteit. De afname van veehouderijen en de transitie naar klimaatneutrale en natuurinclusieve landbouw heeft een positief effect op de luchtkwaliteit. Ook kan de focus op openbaar vervoer en andere vormen van duurzame mobiliteit leiden tot een verdere verbetering van de luchtkwaliteit. Dit ligt in lijn met de gewenste beweging (gezondheidswinst realiseren door aanpak van binnenlandse bronnen die door Nederweert beïnvloedbaar zijn).

Geluid: 0/+
Het alternatief zet in op het verminderen van de geluidsbelasting. De focus op openbaar vervoer en duurzame vormen van mobiliteit kan leiden tot minder geluidsoverlast. Aandachtspunt voor geluid is dat de elektrificatie van het wegverkeer kan leiden tot een toename van geluidsoverlast in het buitengebied, doordat elektrische auto's bij hoge snelheden meer geluid produceren.

Geur: +
Dit alternatief zet in op het verminderen van geuroverlast en het wegnemen van overlastgevende bedrijven, waaronder veehouderijen. Het overstappen naar natuurinclusieve landbouw en de productie van plantaardig voedsel leidt tot minder geuroverlast van veehouderijen. Dit sluit goed aan bij de gewenste beweging (afname van geuroverlast).

Lichthinder: +
Het alternatief streeft naar het beperken van lichtvervuiling in het buitengebied. Verlichting wordt zoveel mogelijk beperkt, in het buitengebied wordt openbare verlichting vermeden. De lichthinder zal hiermee afnemen, wat positieve gevolgen heeft voor de natuur en aansluit bij de gewenste beweging (afname van lichthinder, donkere gebieden donker houden). Een risico hierbij is dat de (verkeers)veiligheid onder druk komt te staan.

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal
Luchtkwaliteit: -
Het alternatief zet in op het verbeteren van de luchtkwaliteit in verband met gezondheidseffecten. Dit wil zeggen dat er gestreefd wordt om geen toename van milieuhinder vanuit hinderbronnen te hebben. De verspreiding van voorzieningen en (nieuwbouw)woningen over de kernen bij dit alternatief leiden echter tot meer vervoersbewegingen, evenals de komst van een noordelijke ontsluiting, wat kan leiden tot een slechtere luchtkwaliteit. Het alternatief zet niet nadrukkelijk in op het aansporen van 'schonere' landbouw bovenop wettelijke eisen, waardoor de landbouw nog steeds een effect zal hebben op de luchtkwaliteit. De gewenste beweging -gezondheidswinst door de aanpak van binnenlandse bronnen die door Nederweert beïnvloedbaar zijn- zal hiermee niet behaald worden.

Geluid: 0/-
Het alternatief zet in op het verminderen van geluidsoverlast om zo negatieve gezondheidseffecten te voorkomen. Het alternatief streeft naar geen toename van milieuhinder vanuit hinderbronnen. Een aandachtspunt hierbij betreft de komst van een noordelijke ontsluiting, die kan leiden tot extra geluidsbelasting door wegverkeer.

Geur: 0/-
Het alternatief zet in op het verminderen van geuroverlast om zo negatieve gezondheidseffecten te voorkomen. De gewenste spreiding van woningen kan echter botsen met geurhinder van aanwezige veehouderijen, die binnen dit alternatief blijven bestaan. De gewenste beweging, afname van geuroverlast, komt hiermee in de knel.

Lichthinder: 0
Dit alternatief streeft naar het verminderen van lichthinder waar mogelijk, maar dit mag niet ten koste gaan van (sociale) veiligheid van inwoners. Er zullen keuzes gemaakt worden om bepaalde routes wel of niet te verlichten. Gezien de gewenste spreiding van woningbouw bij dit alternatief zal ook de lichthinder -in beperkte mate- verspreid over de gemeente aanwezig zijn.

6.1.11 Gezondheid en welzijn

Onder dit thema vallen de volgende beoordelingsaspecten:
- Beweegvriendelijke en sociale omgeving
- Gezondheid

Alternatief 1: Groei als motor
Beweegvriendelijke en sociale omgeving: +
In dit alternatief ligt de primaire focus op groei. Het alternatief biedt ruimte voor verenigingen, cultuur, sportvoorzieningen en buurtvoorzieningen, en streeft naar het mee laten groeien en aan laten sluiten van (sociale) voorzieningen bij de behoefte van nieuwe inwoners. De groei van inwoners leidt hiermee tot een uitbreiding van voorzieningen. De bereikbaarheid van de sportclubs en cultuur is een aandachtspunt wanneer (sport)voorzieningen geconcentreerd worden in de kern Nederweert. Bij een sterke focus op de groei van de kern Nederweert kan de verbinding met het buitengebied verzwakken.

Gezondheid: 0/+
Dit alternatief zet in op een gezonde leefomgeving, waarbij de primaire focus bij groei ligt. Gezondheid is een randvoorwaarde die nodig is om de ontwikkeling mogelijk te maken. Risico's zijn aanwezig wanneer economische activiteiten te dicht bij woongebieden liggen, wat een negatieve invloed kan hebben op de gezondheid van inwoners. Het inzetten op een innovatieve en vernieuwende agrarische sector in plaats van grootschalige intensieve veehouderijen kan een positieve bijdrage leveren aan de gezondheid van inwoners.

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas
Beweegvriendelijke en sociale omgeving: 0
Dit alternatief zet in op veel natuur en ontmoetingsplekken in een groene omgeving. Een openbare ruimte die stimuleert om naar buiten te gaan. Wandel- en fietspaden zijn binnen dit alternatief leidend in de wegenstructuur. Een aandachtspunt hierbij is de toegankelijkheid voor mindervalide inwoners en kwetsbare groepen. Voorzieningen zullen binnen dit alternatief niet toenemen, er bestaat zelfs een risico op afname.

Gezondheid: ++
Het creëren van een omgeving met toegang tot natuur en mogelijkheden voor recreatie bevordert een gezonde levensstijl, wat de algehele gezondheid van de bevolking ten goede komt. Dit alternatief stimuleert de verduurzaming en de overstap naar biologische landbouwbedrijven, zonder pesticiden. De nadruk op zelfvoorzienendheid en lokale productie bevordert een gezonde levensstijl door de beschikbaarheid van vers, lokaal geproduceerd voedsel en gemeenschapsinitiatieven zoals zorgboerderijen en schooltuinen. Ook krijgt groene zorg, zoals zorgboerderijen, een plaats binnen de gemeente.

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal
Beweegvriendelijke en sociale omgeving: ++
Het alternatief streeft naar veel ruimte voor verenigingen (buurtvoorzieningen) en stimuleert de deelname aan het (sport- en cultuur) verenigingsleven. Het alternatief zet in op voldoende ontmoetingsplekken en beweegvriendelijke openbare ruimte in alle kernen. Groei van dorpen blijft beperkt om sociale cohesie te handhaven. De sociale cohesie wordt gestimuleerd door collectieve woonvormen en buurtschappen, waardoor bewoners elkaar beter leren kennen en samenwerken aan gemeenschappelijke doelen. De leefomgeving en openbare ruimte worden op een manier ingericht zodat ook inwoners met een beperking kunnen deelnemen.

Gezondheid: 0/+
Dit alternatief zet in op voldoende betaalbare, laagdrempelige zorg in de buurt. Betaalbare sportfaciliteiten, voorzieningen en speeltuinen in elke kern. Het alternatief zet in op het op peil houden van gezondheidsvoorzieningen waarbij de toegankelijkheid centraal staat. Aandachtspunt betreft de voortzetting van de huidige landbouw, waarbij de veehouderijen een mogelijk negatief effect hebben op de gezondheid van inwoners.

6.1.12 Sociaal domein

Onder dit thema vallen de volgende beoordelingsaspecten:
- Voorzieningen
- Toegankelijkheid
- Burgertevredenheid leefbaarheid
- Inclusiviteit

Alternatief 1: Groei als motor
Voorzieningen: 0/+
In dit alternatief wordt er gekozen voor een meer centrale locatie voor voorzieningen. De bestaande voorzieningen worden samengevoegd in de uitgebreide kern Nederweert, waar in het voorzieningenaanbod ook antwoord wordt gegeven op voorzieningen voor een groter aantal inwoners met meer diversiteit. De dorpskern Nederweert krijgt hiermee een levendiger centrum. Andere kernen Ospel, Nederweert-Eind en Budschop behouden niet allemaal hun eigen voorzieningen, maar delen deze onderling. Voorzieningen worden hierdoor mogelijk minder goed bereikbaar voor de inwoners in kleinere kernen.

Toegankelijkheid: +
Dit alternatief zorgt voor een toename van inwoners en bezoekers. Bij de inrichting van gebouwen en de openbare ruimte wordt rekening gehouden met een groep die een grotere diversiteit in mobiliteit vertoont. Er wordt gefaciliteerd in toegankelijkheid met aanpassingen aan bestaande structuren en het ontwerpen van nieuwe structuren om deze plekken voor alle inwoners en bezoekers (beter) toegankelijk te maken. Hiermee beweegt de gemeente in de gewenste richting.

Burgertevredenheid leefbaarheid: 0
Er is aandacht voor een prettige inrichting van openbare ruimte om het vestigingsklimaat te stimuleren. Dit draagt bij aan een grotere burgertevredenheid op vlak van prettig, veilig en gezond wonen, werken en verblijven. De relatieve grootschaligheid kan er echter ook aan bijdragen dat de sociale cohesie afneemt, wat het gevoel van leefbaarheid mogelijk negatief beïnvloedt. De centralisatie van voorzieningen maakt ook de afstand voor sommige inwoners groter, hoewel verbeterde OV-voorzieningen en auto-bereikbaarheid hier deels antwoord op bieden.

Inclusiviteit: +
In dit alternatief trekken er meer mensen van buiten Nederweert naar de gemeente. Dit betekent een grotere diversiteit aan inwoners met verschillende achtergronden en samenstelling. Hier wordt op ingespeeld met een diverser aanbod in type nieuwbouwwoningen. Ook wordt technologie ingezet in de vorm van digitale middelen die inclusiviteit kunnen bevorderen. Grote groei in inwoners kan echter ook uitmonden in meer anonimiteit en minder sociale cohesie, wat inclusie niet bevordert.

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas
Voorzieningen: +
In dit alternatief is er sprake van kortere ketens, zo ook in het voorzieningenaanbod. Iedere kern heeft toegang tot lokale voorzieningen die op loop/fietsafstand bereikbaar zijn, zo wordt ook het gebruik van duurzame vervoersmiddelen gestimuleerd. Het aanbod is voldoende, en groeit niet meer dan nodig is om de bevolking te voorzien in behoeften terwijl natuurlijke elementen zo min mogelijk belast worden.

Toegankelijkheid: 0/+
Er wordt in dit alternatief rekening gehouden met toegankelijkheid. Er is met name aandacht voor het beter toegankelijk maken van voorzieningen die passen bij een duurzame omgeving, zoals het openbaar vervoer, de bushaltes en looproutes.

Burgertevredenheid leefbaarheid: ++
De gemeente zorgt voor een prettige, veilige en gezonde plek om te wonen, werken en verblijven. De aandacht ligt hier op het inrichten van schone, groene en goed onderhouden wijken zodat inwoners uitgenodigd worden om te ontmoeten en bewegen. De verduurzaming en afname van het aantal landbouwbedrijven zal bijdragen aan een betere ervaring van de leefomgeving voor bewoners van het buitengebied.

Inclusiviteit: 0
Inclusiviteit is ondergeschikt aan klimaatdoelstellingen.

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal
Voorzieningen: ++
Dit alternatief streeft niet alleen naar veel ruimte voor voorzieningen, maar ook naar bereikbaarheid en toegankelijkheid voor alle inwoners. Dit betekent dat voorzieningen per dorpskern gecentreerd zijn, waar zij voor iedere inwoners goed te bereiken zijn. Er vindt geen centralisatie plaats naar de grotere dorpskernen.

Toegankelijkheid: ++
Toegankelijkheid is een belangrijk aspect binnen dit alternatief. Het vormt een basisvoorwaarde bij de inrichting en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Bij de inrichting van gebouwen en de openbare ruimte wordt rekening gehouden met de toegankelijkheid voor de inwoners.

Burgertevredenheid leefbaarheid: ++
In dit alternatief wordt er gebouwd voor de inwoners, waarbij er geen grote groei plaatsvindt maar een die de natuurlijke groei van de regio volgt. De samenstelling van inwoners blijft dus nagenoeg gelijk aan hoe deze nu is. In dit alternatief staat de ervaren leefbaarheid van deze inwoners centraal bij keuzes in de fysieke leefomgeving. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn passend bij de schaal en identiteit van het gebied en de inwoners, zo blijven basisvoorzieningen toegankelijk en bereikbaar per dorpskern. De sociale samenhang is goed door de focus op identiteit en ruimte voor ontmoetingsplekken. Inwoners voelen zich veilig door een vertrouwde omgeving.

Inclusiviteit: +
Hoewel identiteit belangrijk is, wordt de leefomgeving aangepast om ook kwetsbare groepen, zoals mensen met een cognitieve of fysieke beperking zo goed als mogelijk mee te laten doen in de samenleving. Er zijn gelijke kansen voor iedere inwoner.

6.1.13 Omgevingsveiligheid

Onder dit thema valt het volgende beoordelingsaspect:
- Omgevingsveiligheid

Alternatief 1: Groei als motor
Omgevingsveiligheid: 0/-
Bij alle ontwikkelingen geldt omgevingsveiligheid als randvoorwaarde. Groei en transformatie van bedrijvigheid en een stijging in het inwonersaantal leidt echter tot de noodzaak voor grotere inspanning om aan richtlijnen voor omgevingsveiligheid te voldoen.

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas
Omgevingsveiligheid: +
Naast de wettelijke kaders om te voldoen aan richtlijnen voor omgevingsveiligheid, worden nieuwe risicovolle activiteiten uitsluitend toegestaan als aantoonbaar is dat het veiligheidsniveau voor mens en milieu acceptabel blijft (strenger dan wettelijke norm). In dit alternatief wordt sterk gestuurd op de energietransitie. Dit vraagt om extra aandacht voor veilige inpassing van onderdelen hiervan, zoals windturbines.

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal
Omgevingsveiligheid: 0/+
Er wordt in dit alternatief ingezet op het voorkomen van lokale risico's. Slimme ruimtelijke inrichting en functiescheidingen zorgen ervoor dat het groepsrisico zo veel mogelijk beperkt wordt. Er is lichte verbetering in omgevingsveiligheid door aandacht voor lokale problemen.

6.1.14 Sociale veiligheid

Onder dit thema valt het volgende beoordelingsaspect:

- Sociale veiligheid

Alternatief 1: Groei als motor
Sociale veiligheid: +
De groei die plaatsvindt in dit alternatief zorgt voor een noodzaak voor versterking van sociale veiligheid, maar ook een groei in middelen om dit te bewerkstelligen. Er wordt geïnvesteerd in verlichting, camerabewaking en politie. De criminaliteit neemt hierdoor af, en verlichting zorgt voor een versterkt gevoel van veiligheid. Ondermijning wordt door de investeringen in sociale veiligheid eerder gedetecteerd. Anderzijds zorgt de snelle transitie in de gemeente mogelijk voor een minder vertrouwd gevoel bij de omgeving, wat de ervaren veiligheid van inwoners ten nadele kan komen.

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas
Sociale veiligheid: 0/+
Hoewel verlichting kan zorgen voor een sterker gevoel van sociale veiligheid voor inwoners, is kunstmatige verlichting een storende factor voor natuur en wordt daarom beperkt. Er wordt wel ingezet op het voorkomen van sociaal onveilige plekken. Ondermijning is een risico doordat er mogelijk meer leegstand is van bedrijfspanden.

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal
Sociale veiligheid: ++
Sociale veiligheid is zeer belangrijk in dit alternatief dat zich richt op gemeenschap. Er wordt daarom actief ingezet op het creëren van prettige plekken, gedragsverandering, en sociale controle (buurtpreventie). Plekken die als onveilig bekend staan worden aangepakt, en ondermijning wordt tegengegaan. Dit alles draagt bij aan een sterk gevoel van veiligheid voor inwoners, versterkt door een vertrouwde omgeving.

6.1.15 Samenvattende beoordelingstabel

Hieronder zijn de beoordelingen op beoordelingsaspect-niveau in de tabel weergegeven.

Tabel 6-1 Beoordelingstabel drie alternatieven

Thema	Aspect	Alternatief 1	Alternatief 2	Alternatief 3
Bevolkingsopbouw en wonen	Bevolkingsopbouw	+	-	-
	Woningaanbod	++	0/+	0/+
Economie en toerisme	Werkgelegenheid	++	0	0
	Werklocaties	+	0/+	0/+
	Toerisme en (natuur)recreatie	+	+	0/+
Agrarische sector	Functies en gewassen	0/+	+	0
	Verkaveling en schaal	0	+	++
	Duurzame landbouw	+	++	- -
Bereikbaarheid	Autobereikbaarheid	+	- -	++
	Overige bereikbaarheid	0/+	-	+
	Modaliteitsverdeling	0	0/+	0
	Duurzame mobiliteit	0	++	0/+
Verkeersveiligheid	Verkeersveiligheid	0	+	+
Klimaat en energie	CO2-uitstoot	0/+	++	0
	Energiegebruik	0/+	++	0/+
	Duurzame energie	+	+	+
	Circulariteit	+	++	0/-
Ruimtelijke kwaliteit	Landschap	0/-	+	0/+
	Cultureel erfgoed	0/-	0/-	++
	Archeologie	0	0	++
Natuur	Natura 2000-gebieden	0/-	++	0
	Natuurnetwerk Nederland	0/-	++	0
	Biodiversiteit	0/-	++	0
	Groene leefomgeving	+	++	++
Bodem, water en ondergrond	Droogte	0/+	++	+
	Hittestress	0/-	+	+
	Bodemkwaliteit	0/+	++	0/-
	Oppervlaktewater(kwaliteit)	0/+	++	-
	Grondwater(kwaliteit)	0/+	+	-
	Wateroverlast	0/-	++	0/+
Gezond milieu	Luchtkwaliteit	0	++	-
	Geluid	-	0/+	0/-
	Geur	0/+	+	0/-
	Lichthinder	0/-	+	0
Gezondheid en welzijn	Beweegvriendelijke en sociale omgeving	+	0	++
	Gezondheid	0/+	++	0/+
Sociaal domein	Voorzieningen	0/+	+	++
	Toegankelijkheid	+	0/+	+
	Burgertevredenheid leefbaarheid	0	++	++
	Inclusiviteit	+	0	+
Omgevingsveiligheid	Omgevingsveiligheid	0/-	+	0/+
Sociale veiligheid	Sociale veiligheid	+	0/+	++

6.2 Integrale beoordeling alternatieven

In dit deel van de beoordeling van de drie alternatieven is per alternatief een integrale analyse (door de oogharen) gegeven. In deze analyse staan de onderwerpen centraal die bij de verschillende alternatieven de meest prominente rol spelen. Iedere paragraaf hieronder is met een conclusie afgesloten. Aan het eind van iedere paragraaf zijn de meest opvallende effecten en de totaalbeoordelingen op themaniveau in tabellen weergegeven. Die informatie vormt de hoofdlijn van de effectbeoordelingen.

6.2.1 Integrale beoordeling alternatief 1: *Groei als motor*

Economische groei

Alternatief 1 zet sterk in op economische ontwikkeling. Dit leidt tot een positief effect op de economische vitaliteit van Nederweert, doordat er ruimte wordt geboden voor uitbreiding en vestiging van bedrijvigheid, versterking van het voorzieningenniveau en het benutten van kansen binnen agrarische en niet-agrarische sectoren. De groei kan bijdragen aan werkgelegenheid en het versterken van het lokale en regionale economische profiel.

Tegelijkertijd brengt deze economische groei aandachtspunten met zich mee. De druk op de fysieke leefomgeving neemt toe, onder meer door een toenemende ruimtevraag en mogelijke spanningen met andere functies zoals wonen, landschap en natuur.

Bevolkingsgroei

Dit alternatief faciliteert een relatief grote bevolkingsgroei door in te zetten op woningbouw en het aantrekken van nieuwe inwoners. Dit draagt bij aan het versterken van het draagvlak voor voorzieningen en de lokale economie, en biedt kansen voor een diverse bevolkingssamenstelling.

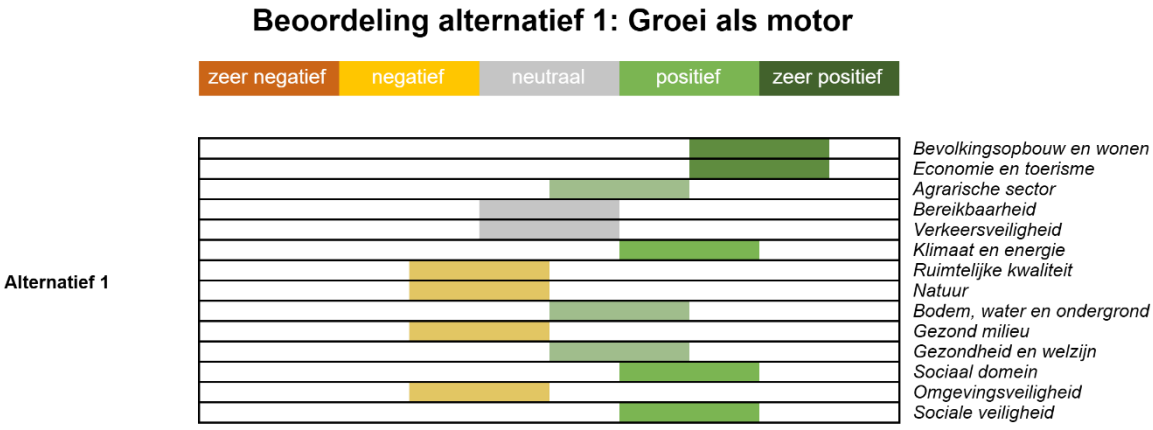
De voorziene bevolkingsgroei kan echter ook leiden tot een grotere druk op de leefomgeving, infrastructuur, openbare ruimte en natuur. Ook kan grootschalige woningbouw, in combinatie met toename van ruimtevraag door bedrijvigheid, spanning opleveren met andere ruimtelijke belangen, waaronder landschap en milieukwaliteit.

Natuur en ruimtelijke kwaliteit

Alternatief 1 leidt zoals bij voorgaande paragrafen genoemd tot een sterke toename van de ruimtevraag voor wonen en werken. De fysieke uitbreiding hiervan zet druk op zowel natuurwaarden als de ruimtelijke kwaliteit van de gemeente. Met name de landschappelijke kwaliteiten en de cultuurhistorische waarden kunnen onder druk komen te staan bij grootschalige groei. Daartegenover zijn er ook kansen om de ruimtelijke kwaliteit juist te versterken, bijvoorbeeld door ruimtelijke inpassing met oog voor het verleden. Ook kan er bij uitbreiding rekening worden gehouden met (het versterken van) groenstructuren en biodiversiteit.

Conclusie

Alternatief 1 (*Groei als motor*) leidt tot een duidelijke versterking van de economische vitaliteit en het voorzieningenniveau van Nederweert, mede door de sterke inzet op woningbouw en bedrijvigheid. Tegelijkertijd zorgt deze groei voor toenemende druk op de fysieke leefomgeving, met name op natuur, milieu, bereikbaarheid en ruimtelijke kwaliteit. De balans tussen ontwikkeling en draagkracht van het systeem kan hierdoor onder spanning komen te staan. Per saldo is het alternatief positief voor economische en demografische doelen, maar brengt het risico's met zich mee voor de lange termijn kwaliteit en duurzaamheid van de leefomgeving.

Gevoeligheidsanalyse: maximale binnenstedelijke ruimte benutten voor groei

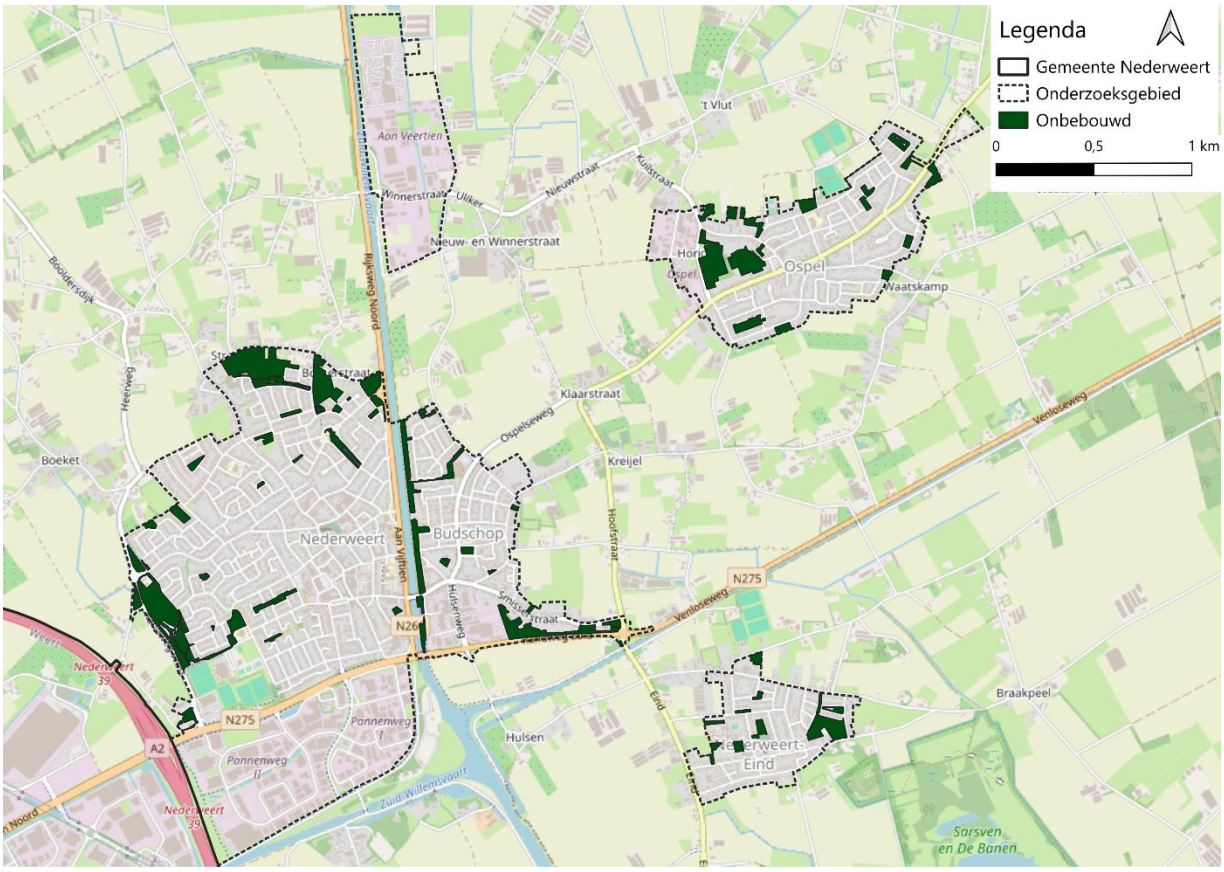
In de gevoeligheidsanalyse is uitgegaan van het uitgangspunt om de groei in dit alternatief – met name op het gebied van woningbouw – zoveel mogelijk binnen de bestaande kernen en structuren op te vangen, met minimale uitbreiding in het buitengebied. De gevoeligheidsanalyse is uitgevoerd met een indicatief onbebouwd gebied, dat theoretisch en ruimer is dan het daadwerkelijk te ontwikkelen gebied.

Beschikbaar binnenstedelijk areaal

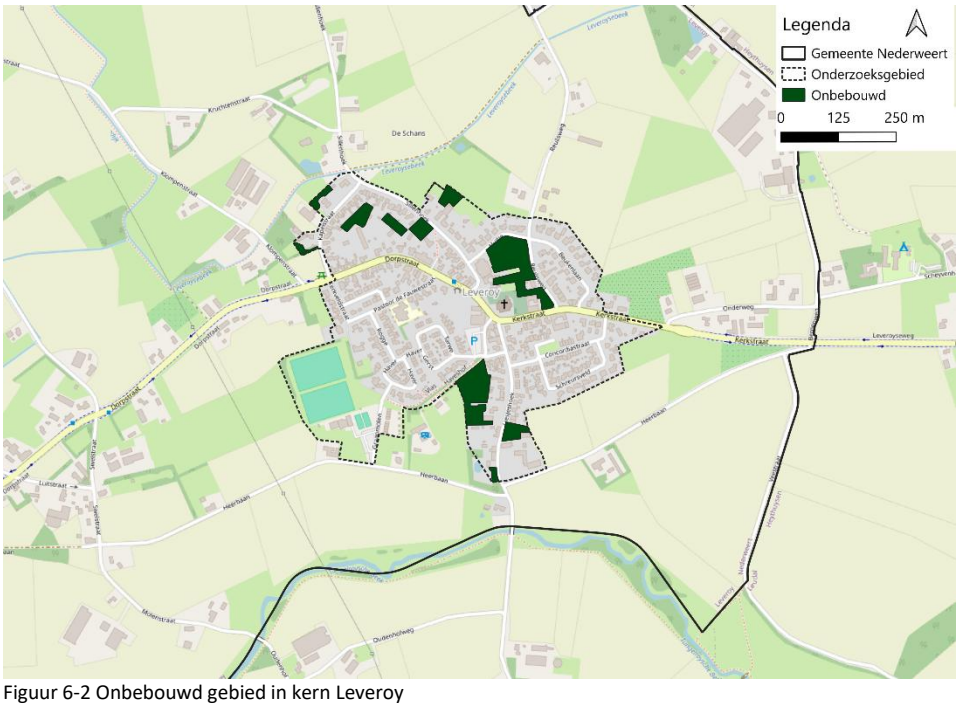
Het beschikbare areaal voor woningbouw is bepaald door een analyse van alle onbebouwde percelen binnen de bestaande kernen in de gemeente Nederweert. Daarbij is uitgegaan van gronden die vanuit ruimtelijk oogpunt in potentie geschikt zijn voor woningbouw. Hierbij zijn bedrijventerreinen niet meegenomen, omdat woningbouw hier onwenselijk is. Sportparken en andere functies die behouden dienen te blijven zijn niet meegenomen in de analyse. Daarnaast zijn kleine, versnipperde of onlogisch gelegen restpercelen uitgesloten, aangezien deze vanwege hun omvang, ligging, ontsluiting of ruimtelijke context niet reëel zijn voor woningbouwontwikkeling.

De analyse richt zich daarmee op aaneengesloten en logisch onbebouwde locaties binnen bestaand stedelijk gebied. Door deze selectie ontstaat het areaal dat in figuren 6-1, 6-2 en 6-3 is weergegeven. Het oppervlakte van alle arealen in de verschillende kernen bij elkaar opgeteld betreft in totaal circa 40 hectare. Het onbebouwd gebied bestaat uit onbebouwde terreinen waarbij bedrijventerreinen, sportparken, te behouden functies en kleine of versnipperde restpercelen niet zijn meegenomen. De 40 hectaren betreft een indicatief onbebouwd gebied en geen direct beschikbare bouwlocatie. De 40 hectare is hiermee een ruim genomen maat als het gaat om potentieel ontwikkelgebied. De 40 hectare toont echter aan dat met al het indicatief onbebouwd gebied de ontwikkelingen binnen bebouwd gebied niet plaats kunnen vinden.

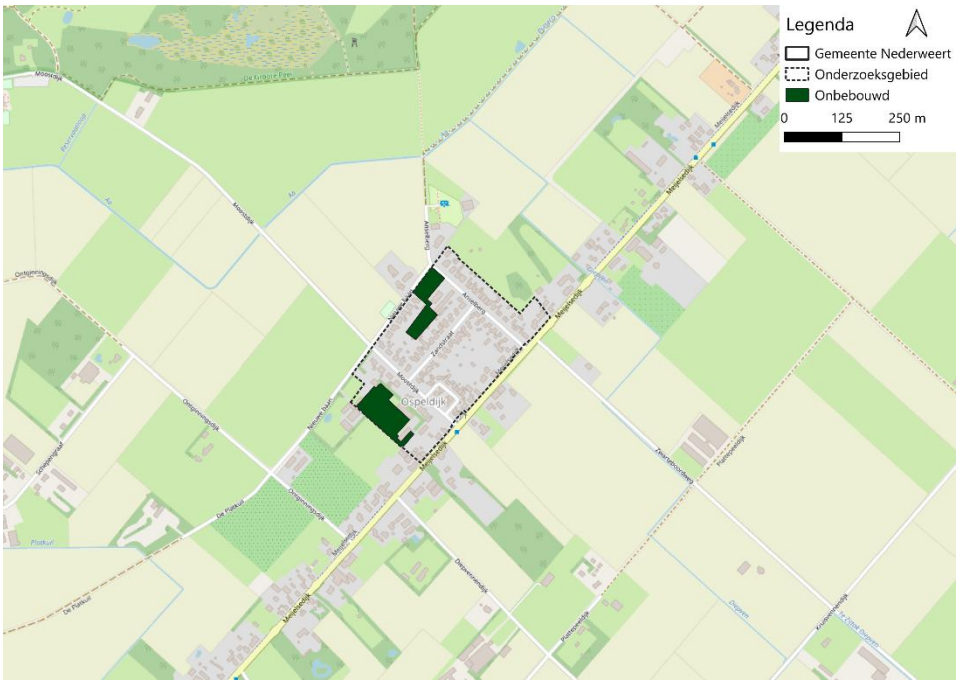
Het resulterende oppervlak vormt de basis voor de vergelijking met de berekende ruimtevraag als gevolg van de woningbouwopgave. Transformatiegebieden zijn in deze analyse niet meegenomen en kunnen mogelijk ruimte bieden. Hierbij dient tevens te worden opgemerkt dat de feitelijke benutbaarheid van locaties afhankelijk blijft van milieukundige aspecten en randvoorwaarden, planologische mogelijkheden en de uiteindelijke stedenbouwkundige uitwerking. Hierdoor moet het berekende areaal worden beschouwd als een indicatie van de potentieel beschikbare ontwikkelruimte binnen de bestaande kernen.

Figuur 6-1 Onbebouwd gebied in kernen Nederweert, Nederweert Eind en Ospel

Figuur 6-2 Onbebouwd gebied in kern Leveroy

Figuur 6-3 Onbebouwd gebied in kern Ospeldijk

Benodigd areaal
Om de groei van circa 7.500 inwoners een plaats te geven, zijn op basis van een gemiddelde huishoudgrootte van 2,1 personen per woning naar verwachting ongeveer 3.570 nieuwe woningen in Nederweert benodigd. Uitgaande van een woningbouwprogramma bestaande uit 60% appartementen en 40% grondgebonden woningen betekent dit een toevoeging van circa 2.140 appartementen en 1.430 grondgebonden woningen. Voor het bepalen van het ruimtebeslag is uitgegaan van gangbare bruto woningdichtheden voor nieuwbouwlocaties in een landelijk tot suburbaan gebied, waarbij naast de woningen ook ruimte voor wegen, groen, water en parkeren is inbegrepen. Deze kengetallen sluiten aan bij recente locatieonderzoeken voor uitbreidingslocaties.

Op basis van deze uitgangspunten bedraagt het ruimtebeslag voor de appartementen circa 26,8 hectare (3-5 bouwlagen) en voor de grondgebonden woningen circa 47,6 hectare. Het totale benodigde ruimtebeslag voor woningbouw komt daarmee uit op ongeveer 74 hectare (circa 744.000 m²). Dit kan worden beschouwd als een indicatieve orde van grootte voor de ruimtevraag die samenhangt met de huisvesting van 7.500 extra inwoners binnen de gemeente Nederweert. De daadwerkelijke ruimtebehoefte is afhankelijk van de uiteindelijke woningtypologieën, bouwhoogtes, stedenbouwkundige opzet en de mate waarin wordt ingezet op verdichting binnen bestaand stedelijk gebied.

De berekende ruimtevraag voor het accommoderen van 7.500 extra inwoners, uitgegaan van optimale groei in dit alternatief, bedraagt circa 74 hectare. Uit de theoretische analyse van potentieel geschikte locaties binnen de bestaande kernen blijkt dat circa 40 hectare aan ruimte beschikbaar is, waarvan in de realiteit een deel niet wenselijk als bouwlocaties voor woningen. Hiermee is het beschikbare areaal binnen bestaand stedelijk gebied onvoldoende om de volledige woningbouwopgave te realiseren. Dit betekent dat, naast inbreiding en verdichting binnen de kernen, ook uitbreiding van woongebieden aan de randen van de kernen en in het buitengebied noodzakelijk zal zijn om de verwachte bevolkingsgroei en daarmee samenhangende woningbehoefte te kunnen accommoderen.

Effectbeoordeling maximaal binnenstedelijke ruimte benutten
De binnenstedelijke variant heeft overwegend positieve effecten op de thema's natuur, landschap en ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied. Door het beperken van uitbreidingen in het buitengebied blijven landschappelijke structuren, openheid en ecologische waarden behouden. Ook leidt deze variant tot een efficiënter ruimtegebruik. Binnen de kernen kan de binnenstedelijke uitbreiding daarentegen leiden tot verdichting en een afname van openbare ruimte en groen, waardoor de ruimtelijke kwaliteit binnen de kernen onder druk kan komen te staan.

Op het thema mobiliteit en bereikbaarheid zijn de effecten gemengd. Enerzijds kan binnenstedelijke verdichting bijdragen aan kortere verplaatsingsafstanden en een groter aandeel duurzame mobiliteit. Anderzijds kan de toename van bewoners en functies binnen de kernen leiden tot hogere verkeersintensiteiten en parkeerdruk op het bestaande netwerk, wat lokaal tot knelpunten kan leiden.

Voor het thema leefbaarheid en gezondheid zijn de effecten ook gemengd. Concentratie van functies kan voorzieningen beter bereikbaar maken en de levendigheid van de kern versterken (positief), maar kan ook leiden tot toename van hinder (geluid, luchtkwaliteit) en druk op de openbare ruimte (negatief), met name indien de inpassing een afname van openbaar groen als gevolg heeft.

Ten aanzien van water en klimaatadaptatie geldt dat binnenstedelijke ontwikkeling risico's met zich meebrengt voor waterberging en hittestress, doordat open ruimte wordt ingevuld. Dit leidt potentieel tot negatieve effecten, tenzij aanvullende maatregelen worden getroffen. Tegelijkertijd biedt herontwikkeling kansen om klimaatadaptieve maatregelen (zoals vergroening en waterberging) integraal mee te nemen.

Samenvattend laat de gevoeligheidsanalyse zien dat de binnenstedelijke variant duidelijke voordelen biedt voor het behoud van het buitengebied en zorgvuldig ruimtegebruik, mede gezien de (potentieel) beschikbare 40 hectare binnenstedelijke open ruimte. Daartegenover staan aandachtspunten op het gebied van leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit binnen kernen, mobiliteit en klimaatadaptatie, die bij verdere uitwerking nadrukkelijk moeten worden geadresseerd. De feitelijke benutbaarheid van locaties blijft afhankelijk van milieukundige aspecten en randvoorwaarden, planologische mogelijkheden en de uiteindelijke stedenbouwkundige uitwerking. Binnenstedelijke ontwikkeling heeft de voorkeur waar daarmee de kwaliteit van de leefomgeving wordt versterkt. Verdichting is niet doelmatig wanneer dit leidt tot een onevenredige afname van groen, water, speelruimte, leefbaarheid of ruimtelijke kwaliteit.

6.2.2 Integrale beoordeling alternatief 2: *Bodem, water en natuur als kompas*

Duurzaamheid en klimaatbestendigheid

In dit bodem-, water- en natuur-gestuurd alternatief zijn duurzaamheid en klimaatbestendigheid belangrijke speerpunten. Bij (ruimtelijke) ontwikkelingen wordt het effect op deze onderwerpen vooropgesteld, waardoor thema's die hierop aansluiten, zoals natuur en klimaat & energie, positieve bijdragen ervaren in dit alternatief. Er is veel aandacht voor het verduurzamen van de energievoorzieningen, maar ook voor het bewuste gebruik ervan. De gemeente heeft een actieve rol in de verduurzaming van Nederweert. Ook ligt er nadruk op de kwaliteit van natuur, waarbij de kwaliteit van de natuurwaarden boven andere waarden gesteld wordt. De prioritering van duurzaamheid en klimaatbestendigheid gaat echter mogelijk ten koste van andere ontwikkelingen, zoals op het gebied van economie en bereikbaarheid.

Landbouwtransitie

In dit alternatief gaat de traditionele landbouw over op een natuurinclusieve praktijk. In deze transitie staan de kwaliteit van de bodem, het water en de natuur voorop. De gemeente schaalt haar landbouw af naar een die aansluit op voornamelijk de lokale behoefte, en niet de economische winst prioriteert door grootschalig te produceren voor export. Dit beïnvloedt de lokale economie, waarbij de agrarische sector een minder grote rol zal spelen als economische drijver, maar bijdraagt aan een verbetering van natuurwaarden. Combinaties met educatie, recreatie en kleine winkels zorgen voor functiemenging op het vlak van werkgelegenheid, en een stimulans voor de recreatiesector.

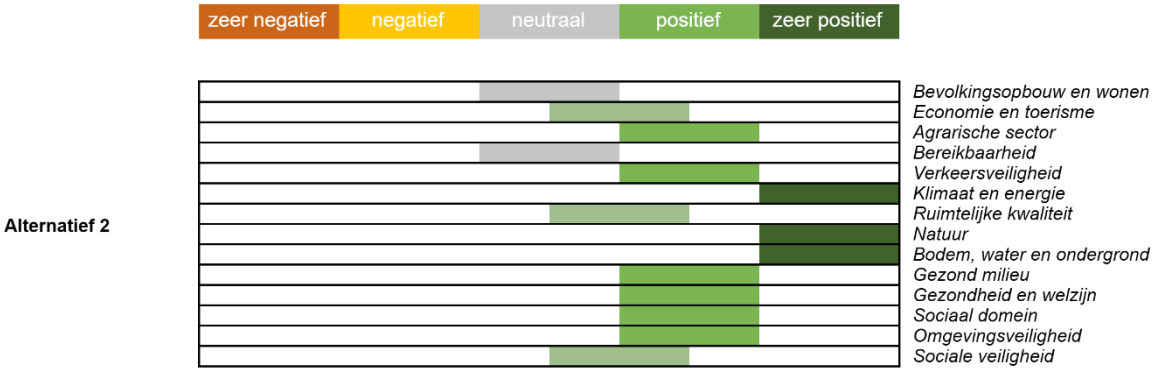
Vergrijzing

De beperkte stijging in woningaanbod en het mede daardoor ontbreken van een aanzienlijke bevolkingsgroei heeft een negatieve invloed op de vergrijzing in de gemeente. Doordat er minder geschikte woningen zijn voor jonge bewoners, wordt het aandeel van oudere bewoners in de gemeente groter en verhogen de vergrijzing en grijze druk. Voor de lokale economie betekent dat op den duur een tekort aan arbeidskrachten, met nadelige gevolgen voor de economie.

Conclusie

Alternatief 2 resulteert in de meest positieve effecten op het gebied van duurzaamheid, natuurontwikkeling en klimaatbestendigheid, doordat bodem, water en natuur sturend zijn bij ruimtelijke keuzes. Hierdoor verbetert de kwaliteit van de fysieke leefomgeving structureel en wordt ingespeeld op lange termijn opgaven. Tegelijkertijd brengt deze koers beperkingen met zich mee voor economische groei, landbouwproductie en bereikbaarheid. Per saldo biedt dit alternatief de sterkste basis voor een robuuste en toekomstbestendige leefomgeving, maar vraagt het om acceptatie van een meer terughoudende ontwikkelstrategie.

Beoordeling alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas

6.2.3 Integrale beoordeling alternatief 3: *Gemeenschap en identiteit centraal*

(Duurzame) landbouw

Binnen alternatief 3 blijft de landbouw een belangrijke economische en maatschappelijke drager, waarbij de nadruk ligt op voortzetting van bestaande structuren en de verbinding met de gemeenschap. Dit versterkt de identiteit en sociale samenhang, maar leidt slechts beperkt tot verdere verduurzaming. Door het uitblijven van een sterke transitie blijven de grote milieudruk en afhankelijkheid van traditionele bedrijfsvoering aanwezig. De bijdrage aan duurzaamheid en een gezonder milieu zijn beperkt, terwijl de bijdrage aan lokale economie en identiteit positief is.

Bodem- en waterkwaliteit

Het behoud van bestaande (intensieve) landbouw en een beperkte sturing vanuit bodem en water leidt tot een gemengd beeld. Maatregelen gericht op leefbaarheid en klimaatadaptatie (zoals vergroening in kernen) dragen positief bij, maar de blijvende (milieu)druk vanuit de landbouwsector beperkt de duurzame verbeteringen in bodem- en waterkwaliteit. Dit betekent dat de gewenste beweging richting een robuust en klimaatbestendig systeem slechts gedeeltelijk wordt gerealiseerd en risico's op lange termijn aanwezig blijven.

Ruimtelijke kwaliteit

Alternatief 3 scoort goed op ruimtelijke kwaliteit door het behoud en de versterking van landschappelijke structuren, cultuurhistorie en dorpsidentiteit. Ontwikkelingen sluiten aan bij de maat en schaal van de kernen en versterken de herkenbaarheid van het landschap. Wel kan verdere schaalvergroting in de landbouw lokaal spanning opleveren met landschappelijke kwaliteiten.

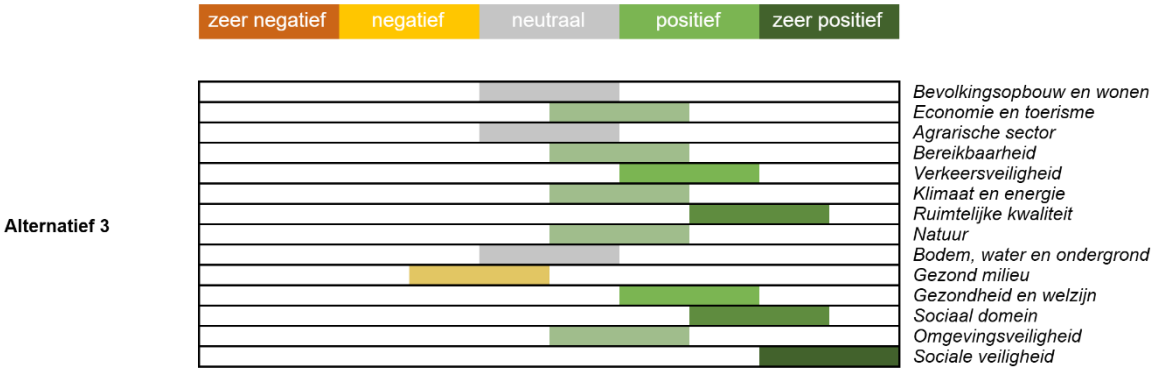
Leefbaarheid en gezondheid

Leefbaarheid vormt de kern van dit alternatief en wordt breed positief beïnvloed. De nadruk op voorzieningen in de kernen, sociale cohesie, ontmoeting en een groene leefomgeving draagt bij aan een prettig woon- en leefklimaat. Tegelijkertijd blijven milieueffecten van verkeer en landbouw (zoals luchtkwaliteit en geur) een aandachtspunt voor de gezondheid.

Conclusie

Alternatief 3 kenmerkt zich door een sterke focus op leefbaarheid, identiteit en sociale samenhang, met duidelijke positieve effecten op ruimtelijke kwaliteit en het sociaal domein. Daartegenover staan beperktere resultaten op het gebied van milieu (met name landbouwtransitie en water- en bodemopgaven). Dit resulteert in een overwegend positief beeld, waarbij een meerwaarde ligt in het versterken van de lokale gemeenschap en de herkenbaarheid van Nederweert, maar met aandachtspunten voor duurzaamheid en milieu.

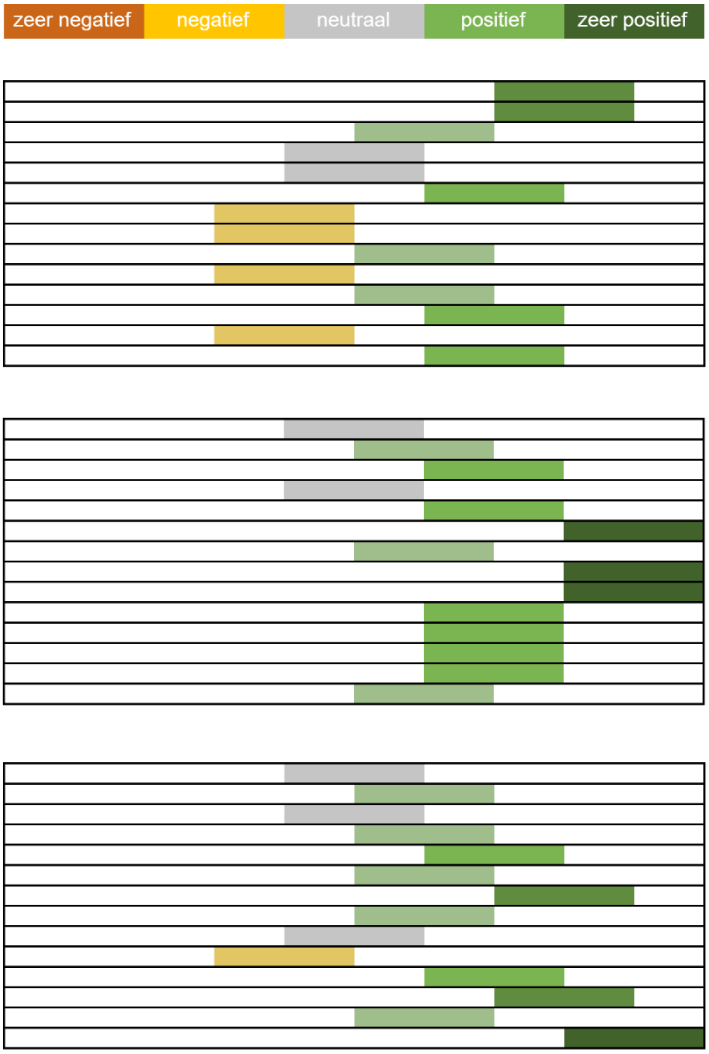
Beoordeling alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal

6.3 Conclusie beoordeling alternatieven

De drie alternatieven laten duidelijk verschillende accenten en bijbehorende effecten op de fysieke leefomgeving zien. Alternatief 1 *(groei als motor)* scoort positief op economische ontwikkeling en bevolkingsgroei, maar zet tegelijkertijd druk op natuur, milieu en ruimtelijke kwaliteit. Alternatief 2 *(bodem, water en natuur als kompas)* levert de grootste bijdrage aan duurzaamheid, natuurherstel en klimaatbestendigheid, maar gaat gepaard met beperkingen voor economische ontwikkeling, bevolkingsgroei en bereikbaarheid. Alternatief 3 *(gemeenschap en identiteit centraal)* vormt een middenpositie, met sterke positieve effecten op leefbaarheid, sociale cohesie en ruimtelijke kwaliteit, maar met minder vooruitgang op thema's als milieu, landbouwtransitie en bodem- en water(kwaliteit).

De alternatieven laten zien dat er duidelijke verschillen bestaan tussen de omgevingseffecten. Dit onderstreept dat een Omgevingsvisie vraagt om een zorgvuldige combinatie van elementen uit de alternatieven, waarbij balans wordt gezocht tussen economische vitaliteit, ecologische draagkracht en sociale kwaliteit van de gemeente.

zeer negatief
negatief
neutraal
positief
zeer positief
Alternatief 1: Groei als motor
Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas
Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal
Bevolkingsopbouw en wonen
Economie en toerisme
Agrarische sector
Bereikbaarheid
Verkeersveiligheid
Klimaat en energie
Ruimtelijke kwaliteit
Natuur
Bodem, water en ondergrond
Gezond milieu
Gezondheid en welzijn
Sociaal domein
Omgevingsveiligheid
Sociale veiligheid

7. Beoordeling voorkeursalternatief

In dit deel van het OER is het voorkeursalternatief, (de hoofdlijn van) de voorontwerp-Omgevingsvisie Nederweert, beoordeeld. Allereerst is een omschrijving van het voorkeursalternatief gegeven: hoe zit het voorkeursalternatief in elkaar, bij welke van de 3 onderzochte alternatieven wordt (deels) aangesloten en wat zijn de belangrijkste kenmerken van het voorkeursalternatief? Vervolgens is er een thematische beoordeling van het voorkeursalternatief uiteengezet waarin het Voorkeursalternatief wordt beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie, zijnde de huidige situatie doorontwikkeld met autonome ontwikkelingen. Dit hoofdstuk is afgesloten met een conclusie met uiteenzetting (vanuit mer-perspectief) van de belangrijkste uitkomsten uit het voorkeursalternatief.

7.1 Totstandkoming van het voorkeursalternatief

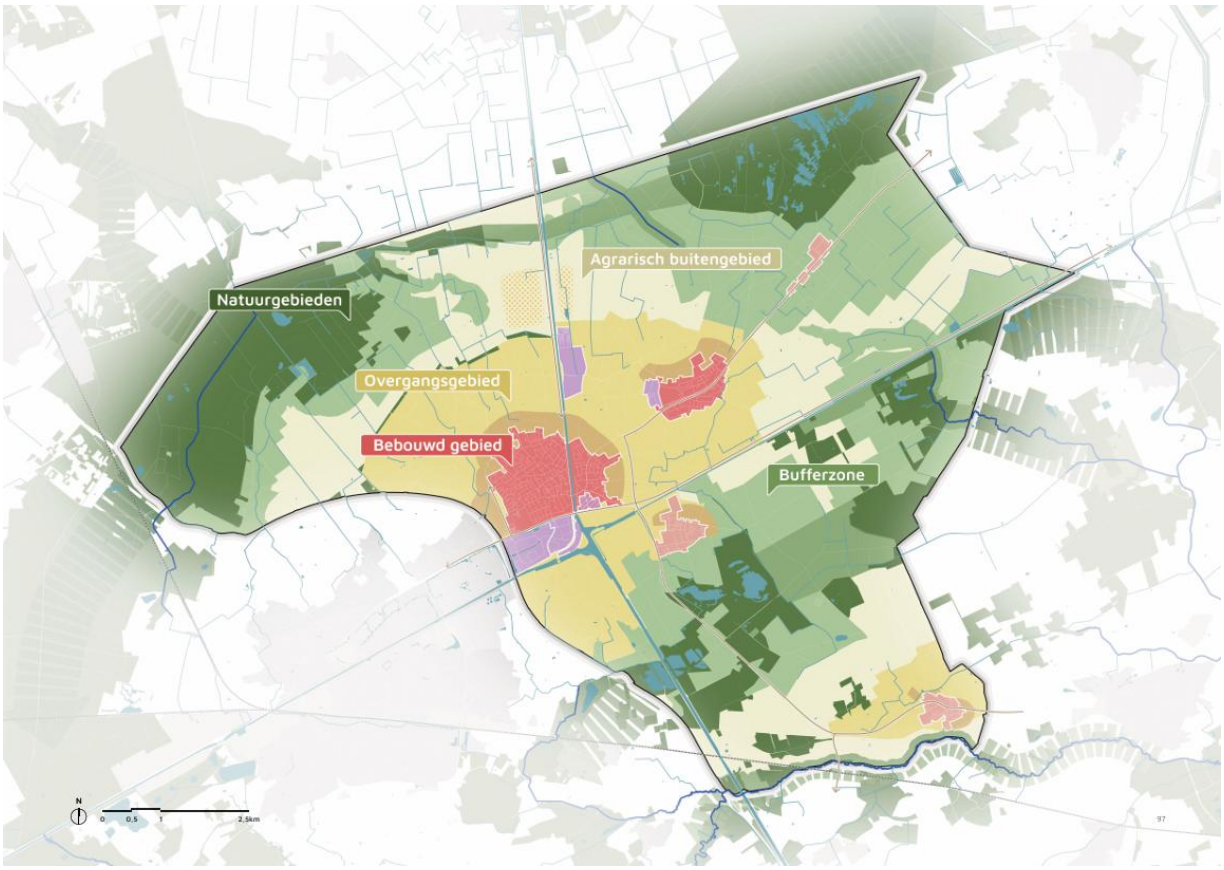
Het voorkeursalternatief is in samenwerking met de gemeente Nederweert en ontwerpbureau voor landschapsarchitectuur en stedenbouw HeusschenCopier tot stand gekomen.

Uit de effectbeoordeling blijkt dat geen van de onderzochte alternatieven op alle thema's positief scoort. De resultaten van de beoordeling zijn daarom gebruikt om per thema te bepalen welke uitgangspunten en beleidskeuzes het meest bijdragen aan de gewenste beweging voor Nederweert en welke keuzes aanleiding geven tot aanvullende randvoorwaarden of bijsturing. Het voorkeursalternatief is op basis van deze analyse samengesteld uit elementen van de drie alternatieven, waarbij nadrukkelijk rekening is gehouden met de samenhang tussen opgaven en er een zorgvuldige afweging plaatsvindt tussen economische ontwikkeling, woningbouw, leefbaarheid, natuur, water en milieu. Hiermee zijn de uitkomsten van het OER niet alleen gebruikt ter onderbouwing van het voorkeursalternatief, maar ook als richtinggevend instrument voor de uiteindelijke beleidskeuzes in de Omgevingsvisie.

Het VKA vormt daarmee geen volledig overgenomen alternatief, maar een samenstelling van de diverse elementen uit de drie onderzochte alternatieven. Door deze themagerichte afweging sluit het VKA aan bij de ambities, opgaven en ontwikkelrichting van de voorontwerp-Omgevingsvisie Nederweert.

7.2 Omschrijving van het voorkeursalternatief

Het voorkeursalternatief (hierna VKA) combineert elementen uit de drie onderzochte alternatieven. In deze paragraaf worden de belangrijkste punten hieruit benoemd, die in hoofdstuk 7.3 beoordeeld worden. In het VKA wordt, net als de voorontwerp-Omgevingsvisie, onderscheid gemaakt tussen vijf zones/gebieden: het bebouwd gebied, het overgangsgebied, het agrarisch buitengebied, de bufferzone en het natuurgebied (Figuur 7-1).

Figuur 7-1 Gebieden in het voorkeursalternatief

Het VKA kiest voor een beheerste groei van bevolking, woningvoorraad en economie, waarbij tegelijkertijd nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de kwaliteiten van landschap, natuur, water en leefomgeving. Er wordt onderscheid gemaakt in groeikernen en dorpskernen. Groei vindt in hoofdzaak plaats in de groeikernen Nederweert, Budschop en Ospel, terwijl de overige dorpskernen een meer beperkte ontwikkeling kennen die aansluit bij hun karakter en schaal. Nieuwe woningbouw wordt zoveel mogelijk gerealiseerd volgens het principe van inbreiden vóór uitbreiden, waarbij uitbreidingen zorgvuldig worden ingepast en bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van de kernen. Uitbreidingen vinden zoveel mogelijk plaats in noordelijke richting, binnen de overgangsgebieden.

Voor de economie zet het VKA in op een gezonde ontwikkeling van de lokale werkgelegenheid, passend bij de behoefte van inwoners en bedrijven. Er is ruimte voor uitbreiding van bedrijvigheid om bestaande bedrijven ontwikkelmogelijkheden te bieden en schuifruimte te creëren, zonder dat wordt ingezet op grootschalige groei voor de Brainportregio. De focus ligt op sectoren die belangrijk zijn voor Nederweert, zoals de maakindustrie, zorg, grootschalige logistiek, agro-economie, circulaire economie en landbouw. Op het gebied van toerisme en recreatie wordt gekozen voor een evenwichtige ontwikkeling, waarbij kleinschalige en kwalitatieve voorzieningen worden gestimuleerd en meerdere grootschalige vakantieparken niet wenselijk worden geacht.

Binnen de agrarische sector kiest het VKA voor een gebiedsgerichte benadering. In delen van het buitengebied blijft ruimte bestaan voor reguliere agrarische ontwikkeling, terwijl rondom natuurgebieden sterker wordt ingezet op duurzame landbouw met minder druk op natuur. Rond gebieden met woningbouw houdt de agrarische sector rekening met leefbaarheid. Functiemenging, innovatie en korte ketens worden gestimuleerd, zodat de landbouwsector economisch vitaal blijft en tegelijkertijd kan bijdragen aan maatschappelijke opgaven op het gebied van natuur, klimaat en leefomgeving.

Voor mobiliteit wordt ingezet op een goede bereikbaarheid van de gemeente, waarbij de auto belangrijk blijft maar tegelijkertijd meer aandacht uitgaat naar fiets, openbaar vervoer en nieuwe mobiliteitsconcepten. De gemeente onderzoekt verschillende oplossingsrichtingen voor de ontsluiting, waaronder varianten met en zonder aftakking naar de A2. Het doel van de ontsluiting is om de verkeersdruk in de kernen af te laten nemen.

Besluitvorming vindt uiteindelijk plaats op basis van een integrale effectbeoordeling van deze specifieke ontwikkeling, de haalbaarheid, financiering en regionale samenwerking. Daarnaast worden op het gebied van mobiliteit fietsverbindingen tussen de kernen verbeterd, verkeersveiligheidsmaatregelen getroffen en mobiliteitshubs ontwikkeld. Binnen de kernen wordt waar mogelijk gestuurd op een veilige inrichting met meer ruimte voor langzaam verkeer.

Op het gebied van duurzaamheid sluit het VKA aan bij nationale en regionale klimaatdoelstellingen. De gemeente streeft niet verder dan de afspraken die gemaakt zijn om tekorten en doelstellingen van andere gemeentes in de (energie)regio op te vangen. De benodigde uitbreiding van het elektriciteitsnet wordt ondersteund en duurzame energieopwekking vindt primair plaats via dubbel ruimtegebruik, zoals zonnepanelen op daken. Daarnaast wordt ingezet op circulaire economie, hergebruik van grondstoffen en verduurzaming van industrie en landbouw. Nieuwe ontwikkelingen worden ingericht volgens de principes van water- en bodemsturend ontwikkelen, zodat negatieve effecten van droogte, hitte en wateroverlast zoveel mogelijk worden beperkt.

Het VKA hecht grote waarde aan het behoud en de versterking van de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten van Nederweert. Ontwikkelingen worden gebiedsgericht afgewogen en dienen aan te sluiten bij de identiteit van de verschillende kernen en gebieden. Rond bestaande natuurgebieden wordt nadrukkelijk ingezet op versterking van biodiversiteit en natuurkwaliteit, terwijl groene verbindingen tussen natuurgebieden en kernen bijdragen aan een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving (groene longen).

Ten slotte richt het VKA zich op het behouden en versterken van de leefbaarheid in alle kernen. Hierbij staan bereikbare voorzieningen, een gezonde leefomgeving, ontmoetingsplekken, toegankelijkheid en sociale cohesie centraal. Door voorzieningen waar nodig te concentreren en tegelijkertijd aan te laten sluiten bij de behoeften van inwoners, wordt gewerkt aan een toekomstbestendige gemeente. Ook fysieke en sociale veiligheid vormen hierbij belangrijke randvoorwaarden.

Tabel 7-1 Voorkeursalternatief, uitgewerkt per thema

Thema	Voorkeursalternatief (VKA)
Bevolkingsopbouw en wonen	Nederweert groeit mee met de regionale ontwikkeling. Uitgangspunt is de toevoeging van circa 3.000 woningen tot 2040, passend bij de woningbehoefte en een verwachte groei naar ongeveer 21.000 inwoners. Nieuwe woningbouw vindt primair plaats door inbreiding, met gerichte (noordelijke) uitbreidingen bij de groeikernen Nederweert, Budschop en Ospel. Ontwikkelingen sluiten aan bij de schaal en identiteit van de kernen en dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit.
Economie en toerisme	Het VKA zet in op behoud en versterking van de lokale economie, die meegroeit met de inwonersgroei. Er is ruimte voor uitbreiding van bedrijvigheid om bestaande bedrijven ontwikkelmogelijkheden te bieden en schuifruimte te creëren. De focus ligt op sectoren als maakindustrie, zorg, logistiek, agro-economie en circulaire economie. Toerisme en recreatie worden ontwikkeld vanuit kwaliteit en beleving, zonder grootschalige vakantieparken.
Agrarische sector	De agrarische sector ontwikkelt zich gebiedsgericht. In het agrarisch buitengebied blijft ruimte bestaan voor duurzame agrarische ontwikkeling en innovatie, terwijl nabij natuurgebieden sterker wordt ingezet op landbouw met minder druk op natuur. Functiemenging, korte ketens en verbreding van agrarische bedrijven worden gestimuleerd.
Bereikbaarheid	Een goede bereikbaarheid van de gemeente blijft uitgangspunt. Mobiliteit groeit mee met de inwonersgroei. De gemeente onderzoekt oplossingen voor een nieuwe ontsluiting, autobereikbaarheid blijft belangrijk. Tegelijkertijd wordt ingezet op verbetering van fietsverbindingen tussen de kernen, versterking van openbaar vervoer en de ontwikkeling van mobiliteitshubs.
Verkeersveiligheid	Verkeersveiligheid wordt verbeterd door verkeersstromen waar mogelijk te scheiden. Binnen de kernen wordt ingezet op een veilige inrichting voor voetgangers en fietsers, terwijl in het buitengebied maatwerk wordt toegepast.
Klimaat en energie	Het VKA volgt de landelijke klimaatdoelstellingen en zet in op een robuust energiesysteem. Uitbreiding van het elektriciteitsnet is noodzakelijk. Duurzame energie wordt zoveel mogelijk opgewekt via dubbel ruimtegebruik, zoals zonnepanelen op daken. Circulariteit, energiebesparing en innovatie vormen belangrijke uitgangspunten.
Ruimtelijke kwaliteit	Ruimtelijke ontwikkelingen sluiten aan bij de identiteit van de verschillende kernen en het landschap. Er wordt gebiedsgericht gewerkt, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen groeikernen, dorpskernen en overige gebieden. Landschappelijke en cultuurhistorische waarden worden behouden en waar mogelijk versterkt.
Natuur	De natuurontwikkeling is gebiedsgericht. Rond bestaande natuurgebieden wordt ingezet op het versterken van biodiversiteit en natuurkwaliteit. Daarnaast worden groene verbindingen tussen

Thema	Voorkeursalternatief (VKA)
	natuurgebieden en kernen ontwikkeld, zodat natuur en leefomgeving beter met elkaar worden verbonden (groene longen).
Bodem, water en ondergrond	Nieuwe ontwikkelingen worden uitgevoerd volgens het principe van water- en bodemsturend, maar niet water- en bodemleidend. Hittestress, droogte en wateroverlast worden zoveel mogelijk beperkt door klimaatadaptieve inrichting van woon- en werkomgevingen. Water en bodem vormen een belangrijke randvoorwaarde bij ruimtelijke keuzes.
Gezond milieu	Het VKA zet in op een gezonde leefomgeving door gebiedsgericht om te gaan met milieubelastende activiteiten. In en rond kernen ligt het accent op leefbaarheid en gezondheid, terwijl in andere delen van het buitengebied ruimte blijft voor economische functies. Bufferzones beperken hinder voor omwonenden.
Gezondheid en welzijn	De leefomgeving wordt ingericht als gezonde, sociale en beweegvriendelijke omgeving. Voorzieningen, sport- en ontmoetingsplekken groeien mee met de behoefte van inwoners. Daarnaast wordt ingezet op een goede balans tussen gezondheid, leefbaarheid en economische ontwikkeling.
Sociaal domein	Voorzieningen blijven bereikbaar en toegankelijk voor alle inwoners. Door maatschappelijke functies te clusteren en af te stemmen op de behoeften per kern wordt samenwerking gestimuleerd en blijft de leefbaarheid in de gemeente behouden. Ontwikkelingen sluiten aan bij de schaal van de kernen.
Omgevingsveiligheid	Veiligheid vormt een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Leegstand en kwetsbare locaties worden zoveel mogelijk voorkomen en functiemenging die kan leiden tot veiligheidsrisico's wordt beperkt. Sociale controle en een veilige inrichting van de leefomgeving dragen bij aan een veilig woon- en werkklimaat.
Sociale veiligheid	Het VKA zet in op sociale controle, aantrekkelijke openbare ruimten en het voorkomen van sociaal onveilige plekken. Door een zorgvuldige inrichting van de leefomgeving wordt ontmoeting gestimuleerd en ondermijning tegengegaan.

7.3 Thematische beoordeling voorkeursalternatief

Onderstaand is het voorkeursalternatief, (de hoofdlijn van) de voorontwerp-Omgevingsvisie Nederweert, beoordeeld per thema.

7.3.1 Bevolkingsopbouw en wonen

Bevolkingsopbouw: +

De gemeente streeft naar groei volgens het coalitieakkoord, 150 woningen per jaar tot een woningvoorraad van 3.000. Hiermee biedt de gemeente plaats voor circa 21.000 inwoners in het jaar 2040. Dit zijn niet alleen woningen voor de huidige dorpsbewoners, maar er wordt ook gebouwd om de groeiende vraag in de Brainportregio en de krimp van huishoudgroottes op te vangen. Daarnaast wordt er rekening gehouden met een diverse mix aan woningtypologieën, prijsklassen en aandachtsgroepen, waardoor er voor elke levensfase en doelgroep een passende woning is. In 2040 is de bevolkingsopbouw in Nederweert dus gegroeid en meer gevarieerd. Dit is echter afhankelijk van in welke mate inwoners van ‘buitenaf’ worden aangetrokken. Zonder deze groep blijven vergrijzing en grijze druk mogelijk een probleem voor de bevolkingssamenstelling.

Woningaanbod: +

Het woningaanbod in het VKA neemt sneller toe dan de huidige vraag. De concentratie van groei zit in de groeikernen Nederweert, Budschop en Ospel. In het VKA wordt uitgegaan van inbreiding en uitbreiding, waarbij inbreiding voorkeur heeft. Met enkel inbreiding kan de groei van het woningaanbod echter niet opgevangen worden, doordat de kwaliteit van de leefomgeving met ruimte voor groen, water en ontmoeten vooropstaat. Uitbreiding van groeikernen voornamelijk in noordelijke richting plaatsvindt. In de overige dorpskernen Nederweert-Eind, Leveroy en Ospeldijk ligt de nadruk minder op groei dan in de groeikernen, maar meer op behoud. Ongeacht groei- of dorpskern, blijft het type woningbouw passend bij de kernen. Zo is de keuze voor hoogbouw bijvoorbeeld sterk afhankelijk van de locatie en omgeving.

Het aanbod in woningtypen zal meer variëren. Zo ontwikkelt zich een diverse woningvoorraad, met aandacht voor doorstroming. Hierdoor past het woningaanbod beter bij een gevarieerde bevolkingssamenstelling zoals beoogd in 2040. Of de diverse woningvoorraad passend wordt gerealiseerd is echter afhankelijk van programmering, waarbij er wordt gezorgd voor een eerlijke verdeling. Een risico op het gebied van bevolkingsopbouw en wonen is dat door de focus op groei van het woningaanbod in de groeikernen en behoud in de overige dorpskernen, er een groter contrast kan ontstaan in ontwikkeling en karakter tussen de verschillende kernen. Tegelijkertijd is dit een kans om verschillende woonmilieus te creëren, waarbij er voor verschillende doelgroepen iets passends is.

7.3.2 Economie en toerisme

Werkgelegenheid +

De groei in werkgelegenheid focust op de lokale behoefte. De economische zelfstandigheid van Nederweert wordt versterkt. Zowel bestaande als nieuwe bedrijven moeten ruimte krijgen om te groeien, zolang de schaal bij Nederweert past. De lokale economie wordt versterkt door ruimte te bieden aan passende bedrijvigheid, kennisontwikkeling en regionale samenwerking, met bijzondere aandacht voor innovatie in de maakindustrie, zorg, logistiek, agro-economie en circulaire economie. Dit zorgt voor een groei in werkgelegenheidsfunctie en diversiteit in aanbod van arbeidsplaatsen. Het VKA richt zich niet in meerdere mate op de kenniseconomie en Brainportregio dan passend bij de schaal van Nederweert. Tegelijkertijd blijft de landbouwsector de drager van het agrarisch buitengebied, met aandacht voor werkgelegenheid in de hele agrarische keten. Onder autonome ontwikkelingen zal de werkgelegenheid in de hele agrarische keten wel afnemen vergeleken met de huidige situatie, maar het VKA benadrukt het belang van deze sector in de voor agrarisch buitengebied aangewezen zones. Met dit alternatief wordt passend invulling gegeven aan de gewenste beweging bij het aspect werkgelegenheid. Daarom scoort het VKA positief op dit aspect.

Werklocaties: 0

Voor de werklocaties is extra schuifruimte gewenst, en voor sommige sleutelsectoren zelfs noodzakelijk. Omdat er momenteel geen leegstand en schuifruimte is, wordt ingezet op de groei en doorontwikkeling van bedrijventerreinen en werklandschappen door ze uit te breiden en multifunctioneel, toekomstbestendig en goed bereikbaar in te richten. Er wordt echter niet gespecificeerd in hoeverre hier precies invulling aan gegeven kan worden, en wat de grootte van het benodigde areaal precies is. Wat betreft de landbouwsector zijn ontwikkelmogelijkheden afhankelijk van de locatie, vanwege de gebiedsgerichte aanpak en bescherming van natuurgebieden. In de bufferzones rondom beschermde natuurgebieden gelden bijvoorbeeld beperkingen voor de landbouwsector.

Naar aanleiding van de uitkoopmaatregelen voor veehouderijen en de nieuwe stikstofregels zullen in de toekomst meer bedrijven stoppen en de functie van landbouwbedrijf (deels) verliezen. Hierdoor komen agrarische bedrijfsgebouwen leeg te staan. Het hergebruik van deze gebouwen voor andere functies wordt bemoeilijkt door wet- en regelgeving van de provincie (Provinciale Omgevingsvisie Limburg 2026 en omgevingsverordening). Dit belemmert de kansen om het buitengebied multifunctioneler in te richten. Daarnaast kan de leegstand van agrarische bebouwing leiden tot ondermijning. De gemeente probeert met maatwerk en beleid de nadelige effecten tegen te gaan.

Toerisme en (natuur)recreatie: +

In dit alternatief is er ruimte voor de groei van de recreatieve sector, voor inwoners en toeristen. Er wordt ingezet op lokaal en kleinschalig toerisme, in zowel de kernen als het buitengebied. De omvang van de sector past bij de schaal van de gemeente, en overlast voor bewoners moet hierbij worden voorkomen. Zo is het realiseren van meerdere grootschalige vakantieparken ongewenst. Wel wordt er ingezet op het realiseren van parkeerhubs om dagrecreatie te stimuleren. Op andere vlakken ontbreekt nog een concretere invulling van hoe de vrijetijdseconomie invulling moet krijgen.

7.3.3 Agrarische sector

Functies en gewassen: +

De agrarische sector zal op basis van een differentiatie in gebieden een plaats krijgen binnen de gemeente. In het VKA is onderscheid gemaakt in drie typen gebieden: agrarisch buitengebied, overgangsgebied en bufferzone. Deze gebiedsgerichte aanpak betekent een andere invulling van functies voor de drie zones.

Wat betreft het aspect functies en gewassen zal er in het VKA meer variatie zijn in vergelijking met de referentiesituatie. In de bufferzones rondom beschermde natuur, zijn agrarische activiteiten met minder druk op natuur gepast. Hier wordt extra aandacht besteed aan het beschermen van natuur. In overgangsgebieden wordt extra rekening gehouden met leefbaarheid. Sommige bedrijven in de overgangsgebieden en de meeste bedrijven richting natuur zullen overgaan op andere soorten gewassen die aansluiten bij een duurzamere productie met minder druk op natuur. Dicht bij natuurgebieden worden agrarische functies mogelijk gecombineerd met andere functionaliteiten met maatschappelijke waarde. Deze praktijken sluiten goed aan bij de gewenste beweging van toekomstbestendige teelten en veehouderijen met aandacht voor natuur. Daarnaast past dit bij de nieuwe

stikstofmaatregelen die het kabinet in 2026 heeft aangekondigd, gericht op het verminderen van de stikstofuitstoot en het versterken van natuurherstel, waarbij aanvullende maatregelen worden voorzien rond stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

Landbouwbedrijven in het agrarisch buitengebied zullen wat betreft functies en gewassen minder noodzakelijk inzetten op duurzame bedrijfsvoering en het verminderen van de druk op natuur. Dit sluit minder goed aan bij de gewenste beweging op vlak van functie en gewassen. Echter, alle bedrijven dienen zich naar waarschijnlijkheid te houden aan bepaalde maatregelen, naar aanleiding van het eerste concept van het in juni 2026 aangekondigde stikstofplan, en ondernemers dienen toekomstbestendig te ondernemen.

Er wordt benadrukt dat de boer niet alleen produceert maar ook beheerder is van het landschap, het water en de biodiversiteit. Om dit te borgen is het echter belangrijk dat er sturing en monitoring plaatsvindt.

Verkaveling en schaal: 0/+
Het VKA kiest voor een gebiedsgerichte benadering, waarbij ontwikkelingen worden afgestemd op de kenmerken en opgaven van verschillende deelgebieden. Hierdoor verschilt de ontwikkeling van verkaveling, schaal en productie per gebied. Landbouw vindt plaats in de overgangsgebieden, het agrarisch buitengebied en in bufferzones.

In het agrarisch buitengebied geldt over het algemeen het uitgangspunt "De boer de boer laten". Hier neemt de productiviteit toe, door middel van efficiëntie, en wordt gestreefd naar een maximale opbrengst. Schaalvergroting en nieuwe vestigingen zijn mogelijk, echter hebben de nieuwe stikstofregels en andere aanscherpende maatregelen mogelijk gevolgen voor de verkaveling en schaal van alle landbouwbedrijven. Dit is deels afhankelijk van in hoeverre bedrijven maatregelen kunnen treffen. In bufferzones is het beschermen van natuur belangrijk. De productie neemt hier in hoeveelheid af en richt zich meer op lokale vraag. In overgangsgebieden neemt de productiviteit per vierkante meter toe door inzet op innovatie. Er geldt wel dat de groei in productie niet ten koste mag gaan van de leefbaarheid van het gebied. Voor sommige landbouwbedrijven geldt mogelijk dat de productiviteit afneemt, als dit nodig is om nabijgelegen natuur of leefomgeving te beschermen.

Door de gebiedsgerichte aanpak in dit alternatief, zijn er verschillen in de indicatoren verkaveling, schaal en productie. Daarom zijn deze indicatoren moeilijk overkoepelend te beoordelen. Anderzijds sluit het VKA door de gebiedsgerichte aanpak goed aan bij de gewenste beweging dat ontwikkelingen moeten passen bij de maat en schaal van het landschapstype en bijdragen aan de leesbaarheid van het landschap.

Duurzame landbouw: 0/+
Vergelijkbaar met de andere aspecten onder het thema agrarische sector, verschilt de mate van verduurzaming in het VKA per gebied in de gebiedsgerichte aanpak. Landbouwbedrijven in de bufferzone ondergaan een hoge mate van verduurzaming. Hier vindt verduurzaming plaats door landbouw die bijdraagt aan natuur, water en bodemkwaliteit. In de overgangsgebieden vindt ook verduurzaming plaats, door middel van efficiëntere technieken en focus op innovatie. In de zones agrarisch gebied vindt verduurzaming plaats op basis van de wettelijk noodzakelijke maatregelen. Ten opzichte van de referentiesituatie zal gemeentebreed sprake zijn van verduurzaming van de landbouwsector.

7.3.4 Bereikbaarheid

Autobereikbaarheid: +
Het VKA houdt de bereikbaarheid per auto op peil. De gemeente zet in op het onderzoeken van alternatieven voor de verkeersontsluiting van en naar de gemeente. Hierdoor zal de autobereikbaarheid van zowel de gemeente als de regio toenemen. Hierbij heeft de gemeente te maken met risico's zoals de financiering en het realisatietempo van de infrastructuur en mobiliteitsprojecten. Als de realisatie van de noordelijke ontsluiting lang op zich laat wachten, heeft dit mogelijk (tijdelijk) nadelige gevolgen voor de autobereikbaarheid.

Hoewel de autobereikbaarheid in het algemeen behouden blijft, worden er maatregelen genomen om autogebruik te ontmoedigen in woon- en verblijfsgebieden. Doorgaand autoverkeer wordt zoveel mogelijk buiten

de woon- en verblijfsgebieden geleid, bijvoorbeeld door middel van eenrichtingsverkeer. Tegelijkertijd vraagt de bereikbaarheid voor minder mobiele inwoners blijvend aandacht.

Overige bereikbaarheid: +
De gemeente investeert in het VKA sterk in infrastructuur voor langzaam verkeer, met betere en veiligere fietsverbindingen tussen kernen. Verbeterde fietsverbindingen zorgen voor een aantrekkelijk alternatief voor korte ritten met de auto. Fietspaden en wandelroutes verbinden de kernen met het buitengebied en sluiten aan op de snelfietsroute richting Weert. Het STOMP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobiliteitsservice en Privéauto) vormt de basis voor de aanpak van mobiliteit. Dit heeft positieve effecten op de overige bereikbaarheid.

Het VKA heeft aanvullend aandacht voor de OV-bereikbaarheid. Er wordt ingezet op het koppelen van bestaande buslijnen aan nieuwe lussen en overstappunten waarmee een samenhangend en efficiënt OV-netwerk ontstaat. Tegelijkertijd zet de gemeente zich actief in bij de provincie(s) voor uitbreiding van openbaar vervoer ten behoeve van de bijdrage die Nederweert kan leveren aan de groei voor de regio, zodat inwoners en bezoekers profiteren van betrouwbare en snelle verbindingen. De gemeente is echter afhankelijk van de provincie(s) en vervoersbedrijven voor de haalbaarheid hiervan.

Modaliteitsverdeling: 0
Het VKA zet in op een beperkte verandering naar andere verkeersmodaliteiten. Het VKA zet wel in op mobiliteitshubs, OV-bereikbaarheid en deelmobiliteit, maar de autobereikbaarheid blijft een belangrijk aspect. Daarnaast kan ook de realisatie van een nieuwe ontsluiting binnen Nederweert leiden tot een toename van autoverkeer vanuit andere gemeenten, die mogelijk gebruik maken van deze infrastructuur. De verwachting is dat de modaliteitsverdeling hierdoor beperkt zal veranderen.

Duurzame mobiliteit: 0/+
Er wordt in het VKA ingezet op verbeterde en veiligere fietsverbindingen tussen kernen, mobiliteitshubs en het verbeteren van OV-verbindingen, wat bijdraagt aan een duurzamer mobiliteitssysteem. Dit is ook noodzakelijk voor de groei van de gemeente. Voor de OV-verbindingen is de gemeente echter wel afhankelijk van de provincie(s) en vervoersbedrijven. Autobereikbaarheid blijft in het VKA op peil. Met de komst van een nieuwe ontsluiting kan het autoverkeer binnen de gemeente en regio verder toenemen. Maar vanwege de aandacht voor OV- en fietsverbindingen heeft het VKA een positief effect op duurzame mobiliteit.

7.3.5 Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid: +
Het VKA zet in op het scheiden van verkeersstromen. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen kernen en het buitengebied. In het buitengebied worden verkeersstromen niet van elkaar gescheiden. Binnen kernen worden verkeersstromen van langzaam verkeer en (vracht)autoverkeer wel waar mogelijk gescheiden. Doorgaand autoverkeer wordt in de toekomst afgewikkeld via een (nader te onderzoeken) ontsluiting waardoor de kernen en woonwijken veiliger worden. Fietsroutes en wandelpaden verbinden de kernen met elkaar. Ook dit draagt bij aan de verkeersveiligheid.

Een groei van bewoners en bedrijvigheid binnen de gemeente leidt daarentegen tot extra verkeersbewegingen. Deze toename in verkeersbewegingen kan leiden tot een toename in verkeersonveilige situaties. Gericht verkeersmanagement maakt het mogelijk de verkeersveiligheid zoveel mogelijk te waarborgen. Daarnaast zet het VKA in op gedragsbeïnvloeding. In hoeverre verkeersmanagement bijdraagt aan de verkeersveiligheid en op welke manier gedragsbeïnvloeding wordt bewerkstelligd is nog niet geconcretiseerd.

7.3.6 Klimaat en energie

CO2-uitstoot: 0
In de huidige situatie daalt de CO2-uitstoot. Echter, met een beoogde groei in het inwonersaantal (tot 21.000 in 2040), groeit ook het gebruik van energie wat, zonder maatregelen, gepaard gaat met een stijging in CO2-uitstoot. De gemeente heeft volgens het VKA nog steeds als streven de CO2-uitstoot te verlagen volgens de landelijk

bepaalde norm. Daarom wordt dit aspect neutraal beoordeeld. Er zal echter wel aandacht moeten komen voor het behalen van dit doel wanneer sprake is van groei van de gemeente.

Energiegebruik: 0
Met de groei van het aantal inwoners zal het absolute energiegebruik in de gemeente toenemen, tenzij maatregelen worden genomen. De gemeente streeft met het VKA naar het zijn van een “energieneutrale en toekomstbestendige gemeente”. In het VKA zet de gemeente voor dit doel vooral in op energiebesparing. Er wordt echter nog niet gespecificeerd hoe dit uitgevoerd zal worden en welke bijdrage dit levert. Hierom wordt dit aspect neutraal beoordeeld.

Duurzame energie: 0
De gemeente streeft in het VKA naar een gezonde energiemix met verschillende vormen van duurzame energie. Wat betreft ambities sluit het VKA verder aan bij de landelijke doelstellingen. Voor de haalbaarheid van de transitie naar duurzame energie is het belangrijk dat er concrete maatregelen worden genomen. De gemeente maakt in de huidige situatie al gebruik van een aantal duurzame energiebronnen. Zo is er opwek van energie via zon, wind en energyhub Pannenweg. Dubbelgebruik en slimme oplossingen (zoals Pannenweg) zijn in het VKA het uitgangspunt.

In het VKA wordt er voor (nieuwe) zonne-energieprojecten uitgegaan van de provinciale zonneladder: eerst benutten van daken en onbenut terrein. Het landbouwgebied en natuurgebieden worden ontzien van grondgebruik voor energieopwekking. Dit is voor de haalbaarheid van zonne-energiedoelstellingen niet gunstig, gezien het grote aandeel grond dat de landbouw omvat in de gemeente. Het is de vraag in hoeverre de doelstellingen van de gemeente behaald kunnen worden met enkel plaatsing van zonnepanelen op daken, omdat hier ook beperkt ruimte is.

Noodzakelijke acties om de transitie voort te zetten en om doelstellingen te halen zijn de uitbreiding van het energienetwerk, onder andere door het verdubbelen van het hoogspanningsnet, en het overstappen op aardgasvrije alternatieven voor warmte. Deze uitbreiding van het energienetwerk zal stapsgewijs plaatsvinden, waarbij rekening wordt gehouden met meervoudig ruimtegebruik vanwege de ruimtelijke impact. Bovendien staat uitbreiding onder druk door problematiek rondom netcongestie. Voor aardgasvrije warmte is de gemeente afhankelijk van te onderzoeken lokale bronnen. Ondanks de ambities omschrijft het VKA geen concrete oplossingsrichtingen voor deze uitdagingen.

Dit aspect wordt neutraal beoordeeld, gezien de ambities om de energievoorziening uit te breiden en te verduurzamen, maar het uitblijven van concrete oplossingsrichtingen voor uitdagingen zoals netcongestie, beperkte lokale bronnen en ruimtegebrek.

Circulariteit: +
Wat betreft circulariteit wordt in het VKA ingezet op een circulaire industrie en circulaire landbouw. In beide sectoren kunnen grondstoffen zoveel mogelijk hergebruikt worden, zonder dat hier (disproportioneel) nadelige milieueffecten uit voortkomen voor de directe omgeving. Daarnaast wordt circulair bouwen aangemoedigd. Hierdoor neemt productie af op een verantwoordelijke manier, waarbij omgang met circulariteit niet ten koste gaat van milieuaspecten. Ook hierbij mist echter nog een concrete uitvoeringsstrategie.

7.3.7 Ruimtelijke kwaliteit

Landschap: ++
Het VKA zet in op het behouden en versterken van de landschappelijke kwaliteit van Nederweert. Het landschap vormt het vertrekpunt voor ruimtelijke keuzes. Nieuwe ontwikkelingen worden gebiedsgericht afgewogen en afgestemd op de kenmerken van bodem, water, natuur, cultuurhistorie en de verschillende landschapstypen. Deze ambities worden kracht bijgezet door de mogelijkheden die het groenfonds biedt.

Ook bij woningbouw, nieuwe werklandschappen en het agrarisch gebied staat een zorgvuldige landschappelijke inpassing centraal. Hoewel ontwikkelingen zoals de uitbreiding van groeikernen en duurzame energieopwekking lokaal druk kunnen zetten op het landschap, worden deze effecten beperkt door gebiedsgericht maatwerk en duidelijke kwaliteitsvoorwaarden. Per saldo leidt het VKA tot een versterking van de landschappelijke kwaliteit, herkenbaarheid en ruimtelijke samenhang van Nederweert.

Cultureel erfgoed: ++
Het VKA zet in op de ruimtelijke kwaliteit waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen groei- en dorpskernen en het agrarisch gebied. Bij de ontwikkeling van groeikernen wordt rekening gehouden met de ontstaansgeschiedenis en erfgoed. Nieuwe ontwikkelingen worden ontworpen met oog voor cultuur en het verleden. Het cultureel erfgoed in het agrarisch gebied wordt gekoesterd maar niet verder benut.

Cultureel erfgoed in kernen wordt behouden, beschermd en versterkt als drager van de identiteit en ruimtelijke kwaliteit van Nederweert. Er wordt ingezet op cultureel materieel historisch erfgoed zoals monumentale panden en beeldbepalende gevels. Naast fysiek erfgoed is er aandacht voor immaterieel erfgoed, zoals tradities, festiviteiten en dialect. Het VKA zet in op het behouden en waar mogelijk te versterken van het cultureel erfgoed wat een positief effect heeft op de ruimtelijke kwaliteit.

Archeologie: 0
Archeologische waarden worden benoemd en gekoesterd. Bij ontwikkelingen wordt rekening gehouden met het verleden en kernen zoals die zijn ontstaan. Archeologische waarden worden vroegtijdig betrokken bij ruimtelijke keuzes. De gemeente beschermt deze waarden en benut waar passend de mogelijkheid om archeologie zichtbaar en beleefbaar te maken. Er is geen concreet beleid geformuleerd om archeologische vondsten en waarden verder te beschermen of te benutten dan dat de Erfgoedwet voorschrijft.

7.3.8 Natuur

Natura 2000-gebieden: 0/+
Het VKA gaat uit van een gebiedsgerichte inzet op natuur. Dat betekent onder andere dat er rond bestaande natuurgebieden inzet is op bescherming en verbetering van Natura 2000. Door versterking van de bufferzone wordt de druk van omgevingsfactoren op de Natura 2000-gebieden deels verlaagd, met positieve effecten als gevolg. Dit effect is echter sterk afhankelijk van de uitwerking en uitvoering van de te treffen beheersmaatregelen, waarvan de provincie bevoegd gezag is en taakstelling heeft. Er vindt in het VKA groei van inwoners en bedrijvigheid plaats, waardoor druk op de Natura 2000-gebieden mogelijk toeneemt. In de Passende beoordeling (hoofdstuk 7.5) wordt verder ingegaan op dit aspect.

Natuurnetwerk Nederland: 0/+
Het VKA gaat uit van een gebiedsgerichte inzet op natuur. Dat betekent onder andere dat er rond bestaande NNN-gebieden maximale inzet is op bescherming en verbetering. Dit heeft positieve effecten op de NNN-gebieden, maar de uitwerking is sterk afhankelijk van de uitwerking en uitvoering van de te treffen beheersmaatregelen, net als bij Natura 2000-gebieden. Ook hier geldt dat de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van deze gebiedsgerichte inzet niet zeker is. De gemeente pakt een actieve rol in het afstemmen van belangen in deze gebieden.

Biodiversiteit: +
Grenzend aan natuurgebieden wordt ingezet op biodiversiteit. Ook in kernen en overgangsgebieden wordt ingezet op een gevarieerde inrichting van het groen, waarbij eentonige beplanting wordt vermeden. Het bestaande bloemenproject is hier een voorbeeld van. In het agrarisch buitengebied staat de uitvoerbaarheid van de agrarische bedrijvigheid boven biodiversiteit. Harde aanvullende maatregelen om biodiversiteit te verbeteren blijven in dit gebied uit. Anderzijds zullen maatregelen rondom natuurgebieden en in de kernen positieve effecten hebben.

Groene leefomgeving: +
In de overgangsgebieden tussen de kernen en natuurgebieden wordt ingezet op het bevorderen van de aanleg van de groene longen. De verbindingen in dit gebied worden versterkt, waardoor het groen in de kernen verweven wordt met het groen in het buitengebied. De uitvoerbaarheid is echter afhankelijk van in hoeverre er fysieke barrières zijn zoals autowegen of zones voor agrarisch gebruik. Het uitbreiden van de groeikernen vormt hierbij ook mogelijk een barrière, omdat dit leidt tot een uitbreiding van bebouwd gebied met verharding. Door in de kernen monoculturen te vermijden, wordt de groene leefomgeving in de kernen kwalitatief verbeterd.

7.3.9 Bodem, water en ondergrond

Droogte: +
Het VKA zet in op een klimaatbestendige en groenblauw ingerichte leefomgeving waarin het voorkomen van droogte een belangrijk aandachtspunt vormt. Nieuwe ontwikkelingen worden volgens het principe van water- en bodemsturend vormgegeven. Daarnaast wordt met de inzet op een groenblauwe inrichting van kernen en overgangsgebieden -onder meer via groene longen- een klimaatadaptieve openbare ruimte en een robuuster watersysteem gecreëerd. Hierdoor neemt de weerbaarheid tegen langere perioden van droogte toe en wordt tegelijkertijd gewerkt aan het aanvullen van grondwatervoorraden.

De groeiambities van de gemeente vragen wel om blijvende aandacht voor een zorgvuldige afweging tussen ruimtelijke ontwikkelingen en de beschikbaarheid van water. Ook vraagt de omgang met water(bronnen) om samenwerking met agrariërs en natuurorganisaties. Per saldo draagt het VKA positief bij aan het beperken van droogterisico's en sluit het aan bij de gewenste beweging naar een klimaatbestendige leefomgeving.

Hittestress: +
Het VKA zet in op groene longen in relatie tot een aantrekkelijk leefklimaat en het verminderen van hittestress. Nieuwe ontwikkelingen worden vormgegeven volgens het principe van water- en bodemsturend en krijgen een groenblauwe inrichting, met ruimte voor bomen, groenstructuren, water en groene ontmoetingsplekken. Daarnaast dragen de groene longen en de versterking van de groenblauwe dooradering bij aan een koeler en aantrekkelijker leefklimaat. Lopende projecten zoals het Boomkroonproject en de bomenaanplant in de gemeente spelen hierin een rol.

De voorziene groei van woningen en werklandschappen kan lokaal leiden tot extra verharding en warmteopbouw, maar door klimaatadaptatie als randvoorwaarde mee te nemen worden deze effecten grotendeels beperkt. De toename van hittestress wordt ook voorkomen door ook uit te breiden in plaats van alleen in te breiden. Hierdoor levert het VKA een positieve bijdrage aan het verminderen van hittestress.

Bodemkwaliteit: 0/+
Het VKA houdt bij ruimtelijke ontwikkelingen waar mogelijk rekening met het principe van water- en bodemsturend ontwikkelen. Groei blijft daarbij het uitgangspunt van het VKA, maar ontwikkelingen worden beter afgestemd op de eigenschappen van de bodem. Daarnaast draagt de concentratie van intensieve functies en verstedelijking in en rond de groeikernen bij aan het beperken van de druk op de bodemkwaliteit in andere delen van de gemeente.

Voor de landbouw kiest het VKA voor een gebiedsgerichte benadering. In het agrarisch buitengebied blijft ruimte bestaan voor agrarische ontwikkeling, terwijl rondom natuurgebieden sterker wordt ingezet op landbouw met minder druk op natuur. Hierdoor neemt de druk op de bodem lokaal af en ontstaat meer ruimte voor herstel van bodemstructuur, bodemleven en organische stofopbouw. Tegelijkertijd blijft in delen van het buitengebied sprake van reguliere agrarische productie, waarbij onder andere gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt die nadelige gevolgen hebben voor de bodemkwaliteit. Hierdoor zal niet overal een verbetering van de bodemkwaliteit optreden, mits hier landelijk met regelgeving op ingezet wordt.

Het VKA leidt hiermee tot een licht positief effect op de bodemkwaliteit.

Oppervlaktewater(kwaliteit): 0/+
Het VKA houdt bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening met het principe van water- en bodemsturend ontwikkelen, waarvan oppervlaktewater een belangrijke randvoorwaarde is. Groei blijft mogelijk, maar ontwikkelingen worden afgestemd op het watersysteem en dragen bij aan een klimaatadaptieve inrichting van de leefomgeving.

Het VKA gaat uit van een gebiedsgerichte benadering. De concentratie van intensieve functies en verstedelijking in en rond de groeikernen kan daarbij gunstig uitpakken, doordat het buitengebied en het watersysteem elders zoveel mogelijk worden ontzien. In het agrarisch buitengebied blijft ruimte bestaan voor reguliere (intensieve) agrarische ontwikkeling, terwijl in bufferzones rondom natuurgebieden sterker wordt ingezet op landbouw met minder druk op natuur. Deze omslag kan rondom natuurgebieden bijdragen aan een afname van emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar sloten en beken, waardoor de oppervlaktewaterkwaliteit lokaal

verbetert. Tegelijkertijd blijft in agrarisch buitengebied de landbouwproductie op reguliere wijze plaatsvinden, waardoor de belasting op de oppervlaktewaterkwaliteit niet overal zal afnemen. Bovendien blijft de druk van verontreinigingen waarvan de bron zich buiten de gemeente bevindt, bestaan.

De aandacht voor water- en bodemsturend ontwikkelen, klimaatadaptatie en duurzame landbouw draagt bij aan het behalen van waterkwaliteitsdoelen. Door de combinatie van groeiambities, externe invloeden, en het behoud van reguliere (intensieve) landbouw blijven er echter aandachtspunten bestaan.

Grondwater(kwaliteit): 0/+
De leefomgeving wordt bij het VKA groenblauw ingericht. Door water lokaal vast te houden, te bergen en vervolgens pas af te voeren krijgt het water de tijd en de ruimte om het grondwater aan te vullen. Lokaal kan in zones agrarisch gebied grondwateronttrekking een druk uitoefenen op de grondwaterstand. In zones met landbouw met minder druk op natuur (in de bufferzones) zal daarentegen een positief effect zijn op de grondwaterstand. Er is geen concreet beleid geformuleerd om de grondwaterkwaliteit verder te verbeteren.

Wateroverlast: +
Conform het VKA worden nieuwe ontwikkelingen zodanig (groenblauw) ingericht dat wateroverlast wordt beperkt. Door water lokaal vast te houden, te bergen en vervolgens pas af te voeren, wordt wateroverlast (afwenteling) voorkomen. De voorziene groei van woningen en werklandschappen binnen het VKA kan lokaal leiden tot extra verharding, maar door klimaatadaptatie als randvoorwaarde mee te nemen bij nieuwe ontwikkelingen en ook bestaande bebouwde gebieden klimaatadaptief in te richten, worden negatieve effecten grotendeels beperkt.

7.3.10 Gezond milieu

Luchtkwaliteit: +
Luchtkwaliteit wordt als randvoorwaardelijk uitgangspunt gehanteerd, in lijn met de ambities uit het Schone Lucht Akkoord (SLA) en het Programma Luchtkwaliteit van de gemeente. Daarbij wordt een gebiedsgerichte aanpak toegepast. In de kernen wordt ingezet op een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. Doorgaand verkeer wordt zoveel mogelijk afgewikkeld via een nieuwe ontsluiting. Hierdoor neemt de verkeersdruk in kernen en woonwijken af, wat resulteert in minder uitstoot van luchtverontreinigende stoffen en een verbetering van de lokale leefomgevingskwaliteit. Rond de kernen wordt bovendien een overgangsgebied aangehouden, waardoor de invloed van agrarische activiteiten op woongebieden afneemt. De gemeente zet, binnen haar bevoegdheden en samen met ondernemers en andere overheden, in op vermindering van hinder nabij woongebieden en natuur, bijvoorbeeld door innovatie, vrijwillige verplaatsing of beëindiging waar daarvoor regelingen en draagvlak bestaan. Hierdoor neemt de blootstelling aan emissies uit de landbouw nabij woongebieden af.

Verdere groei van wonen, werken en de komst van een nieuwe ontsluiting kunnen daarentegen ook leiden tot extra emissies. Ook blijven regionale emissies uit verkeer en landbouw een aandachtspunt en wordt de luchtkwaliteit tevens beïnvloed door bronnen elders, waar de gemeente geen directe invloed op heeft. Daar waar de gemeente wel invloed op heeft worden maatregelen uit het Programma Luchtkwaliteit doorgevoerd.

Het VKA draagt bij aan een verbetering van de luchtkwaliteit, met name in en rondom de kernen. Door de combinatie van een overgangsgebied rond kernen, verduurzaming van agrarische activiteiten en het verminderen van verkeer door woongebieden nemen zowel de blootstelling aan luchtverontreiniging als de emissies van verschillende bronnen af. De effecten zijn positief, maar niet overal even groot.

Geluid: 0/+
Binnen het VKA wordt ingezet op een goede ruimtelijke scheiding tussen hinderveroorzakende functies en gevoelige bestemmingen. Door de differentiatie tussen kernen, overgangsgebieden en buitengebieden ontstaat meer afstand tussen woongebieden en activiteiten die geluid kunnen veroorzaken, zoals intensieve landbouw, bedrijvigheid en doorgaand verkeer. Verkeer wordt zoveel mogelijk afgewikkeld via de nieuwe ontsluiting en andere gebiedsontsluitingswegen, waardoor de verkeersintensiteit en hiermee geluidsoverlast van verkeer in kernen en woonwijken afneemt. Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt de verstoring van stiltegebieden voorkomen en wordt geluid cumulatief beoordeeld.

Tegelijkertijd kan op sommige locaties sprake zijn van nieuwe geluidbronnen als gevolg van ontwikkelingen in wonen, werken en mobiliteit. Een nieuwe ontsluiting kan lokaal voor een toename van geluidshinder veroorzaken. Per saldo is sprake van een verbetering van de geluidsituatie voor een groot deel van de inwoners.

Geur: 0/+
Voor geur wordt een gebiedsgerichte aanpak gehanteerd, zodat binnen de hele gemeente aan landelijke milieu eisen wordt voldaan. In de kernen wordt ingezet op een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. Agrarische bedrijven die relatief dicht bij woongebieden zijn gelegen worden idealiter geïnnoveerd, of vrijwillig verplaatst of beëindigd. Hierdoor neemt de blootstelling aan geur uit de landbouw nabij woongebieden af. De effecten zijn hierdoor voor de kernen positief, in het buitengebied kan geuroverlast plaatselijk blijven bestaan in en rondom het agrarisch buitengebied.

Lichthinder: 0/+
Op het gebied van lichthinder wordt een gebiedsgerichte aanpak gehanteerd. In de kernen wordt ingezet op een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. Onder andere door verlichting op maat. In de overgangsgebieden wordt bewust omgegaan met licht en richting natuurgebieden wordt de duisternis beschermd. Binnen de resterende buitengebieden wordt lichthinder eveneens zoveel mogelijk beperkt, maar dit mag niet ten koste gaan van de (sociale) veiligheid van inwoners. Hierdoor zullen bepaalde routes wel of geen verlichting hebben. Nieuwe verlichting bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt zorgvuldig en doelgericht toegepast zodat de donkerte van het buitengebied behouden blijft.

7.3.11 Gezondheid en welzijn

Beweegvriendelijke en sociale omgeving: +
De voorzieningen, waaronder zowel de maatschappelijke voorzieningen als de sportvoorzieningen, blijven behouden. Ze zijn geconcentreerd in de kernen zoals in de huidige- en referentiesituatie. Groenstructuren verbinden woonwijken en voorzieningen door veilige beweeg-, speel- en fietsroutes. De fysieke leefomgeving draagt bij aan zowel fysieke als mentale gezondheid. Dit wordt bereikt door het creëren van groene, toegankelijke ruimtes, beweegvriendelijke routes en sportvoorzieningen voor alle doelgroepen. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt gezorgd dat routes uitnodigen om te lopen en fietsen. Indirect wordt de kwaliteit van de openbare ruimte verbeterd door de inzet op een groene beleving van de leefomgeving, versterkt door het groenfonds, wat enigszins bijdraagt aan het uitnodigende effect van de buitenruimte om te bewegen of te ontmoeten.

Gezondheid: +
Op het gebied van gezondheid wordt er een gebiedsgerichte aanpak gehanteerd. In de kernen en het overgangsgebied wordt het accent gelegd op gezondheid en leefbaarheid, wat een positief effect heeft op de bereikbaarheid van zorg(voorzieningen) in deze gebieden. In andere gebieden ligt het accent meer op economie en landbouw.

Over het algemeen zullen negatieve gezondheidseffecten van landbouw afnemen door de transitie van de landbouw in bepaalde delen van de gemeente. Bovendien zet de gemeente in op het verbeteren van de (verbinding van) de groene leefomgeving, wat effect heeft op de gezondheid middels de positieve effecten van groen. Ook ambieert de gemeente het verminderen van gewasbeschermingsmiddelen bij gevoelige functies.

7.3.12 Sociaal domein

Voorzieningen: 0/+
In het VKA wordt erop ingezet dat de bestaande basisvoorzieningen behouden blijven per kern. Daarbij is het aannemelijk dat in de groeikernen aanvullende voorzieningen worden gerealiseerd, gezien de groei van het aantal inwoners. De kern Ospeldijk zal in het VKA met ‘behoud’ niet in alle basisvoorzieningen worden voorzien, waardoor de beschikbaarheid voor inwoners van deze kern er niet op vooruit gaat. In de groeikernen zal de beschikbaarheid toenemen en in de overige kernen gelijk blijven. Voorzieningen zijn laagdrempelig en worden gebiedsgericht ingevuld. In de dorpskernen worden voorzieningen geclusterd, waardoor de spreiding per kern afneemt, maar de beschikbaarheid gelijk blijft. Het verschil in inzet op voorzieningen is in lijn met de verwachte groei in inwoners in groeikernen en dorpskernen.

Toegankelijkheid: 0/+
Voorzieningen blijven behouden. De bereikbaarheid met de auto en overige vervoersmiddelen blijft gelijk of verbetert. Toegankelijke en inclusieve leefomgevingen worden gerealiseerd door duidelijke routing, leesbare bebording, auditieve signalen en visuele hulpmiddelen voor mensen met een beperking. Zitgelegenheden, stoeptegels met iconen richting voorzieningen en natuurlijke barrières versterken de verbinding met de omgeving en verbeteren de veiligheid en toegankelijkheid, bijvoorbeeld voor mensen met dementie. Dit werkt door in de toegankelijkheid van voorzieningen. Door bij ontwikkelingen passende randvoorwaarden te creëren over voorzieningen, gedeelde functies of inrichting van de openbare ruimte, ontstaat ruimte voor ontmoeting met vrijheid om wel of niet mee te doen. Toegankelijkheid is hiermee belangrijk in het VKA, maar wat dit betekent voor uitwerking is nog niet overal concreet. Zo zijn er geen duidelijke standpunten over fysieke toegankelijkheid van maatschappelijke gebouwen, scherper dan landelijk voorgeschreven.

Burgertevredenheid leefbaarheid: +
De clustering van voorzieningen en betere bereikbaarheid van sociale ontmoetingsplekken, die bovendien meer ruimte zullen krijgen, zorgen voor een positief effect op sociale cohesie. Bij de inrichting van gebieden wordt ontmoeting en sociale verbinding gestimuleerd, met ruimte om te verblijven, elkaar te ontmoeten, zich te verplaatsen en zich te vermaken. Daarbij horen zitplekken, laagdrempelige ontmoetingsmogelijkheden en een duidelijk loopnetwerk met herkenbare oriëntatiepunten. Deze voorzieningen nodigen uit tot gesprek en gedeeld gebruik. Bovendien verbetert de kwaliteit van de leefomgeving zoals omschreven onder 7.2.10 (Gezond milieu). De ontwikkelingen die plaatsvinden, inclusief de aanzienlijke toevoeging van het aantal woningen, blijven passend bij de maat en schaal van elk gebied. Op deze manier blijft de identiteit van de leefomgeving behouden. Echter, er is nog ruimte om het voorzieningenaanbod voor alle kernen te verbeteren.

Inclusiviteit: 0/+
Met een betere bereikbaarheid, gezonde leefomgeving en sociale cohesie is het makkelijker voor kwetsbare groepen zoals ouderen om mee te doen in de samenleving. Het VKA voorziet met een gevarieerde woningbouw, economische ontwikkeling en bereikbare voorzieningen in het versterken van randvoorwaarden die gelijke kansen ondersteunen. Voor de inclusie van aandachtsgroepen wordt verder geleund op sociale cohesie en onderlinge steun. Al met al geeft het VKA randvoorwaarden die gunstig zijn voor inclusiviteit door het creëren van een goed omgevingsklimaat, maar mist momenteel expliciete gemeentelijke inzet.

7.3.13 Omgevingsveiligheid

Omgevingsveiligheid: 0
In het VKA zijn geen uitgangspunten opgenomen met betrekking tot omgevingsveiligheid. Er is geen aanvullende ambitie bovenop wettelijke veiligheidsnormen. Er is ook geen aanleiding voor een hoger risico van risicovolle activiteiten.

7.3.14 Sociale veiligheid

Sociale veiligheid: +
Wat betreft sociale veiligheid zet de gemeente in op het voorkomen van sociaal onveilige plekken met aandacht voor de fysieke inrichting van gebieden. Ook zal de verbeterde sociale cohesie bijdragen aan meer sociale controle. Voor het bestrijden van ondermijning is de prioriteit dat er geen kwetsbare en leegstaande panden zijn, waar het VAB (Vrijkomende Agrarische Bebouwing) beleid aan bijdraagt. Naar verwachting leidt dit tezamen tot een afname van ondermijning en milieucriminaliteit en andere vormen van zichtbare criminaliteit. Dit draagt bij aan een betere ervaring van veiligheid voor inwoners.

7.3.15 Samenvattende beoordelingstabel

Hieronder zijn de beoordelingen op beoordelingsaspect-niveau van het voorkeursalternatief in de tabel weergegeven.

Tabel 7-2 Samenvattende beoordelingstabel inclusief VKA

Thema	Aspect	Alternatief 1	Alternatief 2	Alternatief 3	VKA
Bevolkingsopbouw en wonen	Bevolkingsopbouw	+	-	-	+
	Woningaanbod	++	0/+	0/+	+
Economie en toerisme	Werkgelegenheid	++	0	0	+
	Werklocaties	+	0/+	0/+	0
	Toerisme en (natuur)recreatie	+	+	0/+	+
Agrarische sector	Functies en gewassen	0/+	+	0	+
	Verkaveling en schaal	0	+	++	0/+
	Duurzame landbouw	+	++	- -	0/+
Bereikbaarheid	Autobereikbaarheid	+	- -	++	+
	Overige bereikbaarheid	0/+	-	+	+
	Modaliteitsverdeling	0	0/+	0	0
	Duurzame mobiliteit	0	++	0/+	0/+
Verkeersveiligheid	Verkeersveiligheid	0	+	+	+
Klimaat en energie	CO2-uitstoot	0/+	++	0	0
	Energiegebruik	0/+	++	0/+	0
	Duurzame energie	+	+	+	0
	Circulariteit	+	++	0/-	+
Ruimtelijke kwaliteit	Landschap	0/-	+	0/+	++
	Cultureel erfgoed	0/-	0/-	++	++
	Archeologie	0	0	++	0
Natuur	Natura 2000-gebieden	0/-	++	0	0/+
	Natuurnetwerk Nederland	0/-	++	0	0/+
	Biodiversiteit	0/-	++	0	+
	Groene leefomgeving	+	++	++	+
Bodem, water en ondergrond	Droogte	0/+	++	+	+
	Hittestress	0/-	+	+	+
	Bodemkwaliteit	0/+	++	0/-	0/+
	Oppervlaktewater(kwaliteit)	0/+	++	-	0/+
	Grondwater(kwaliteit)	0/+	+	-	0/+
	Wateroverlast	0/-	++	0/+	+
Gezond milieu	Luchtkwaliteit	0	++	-	+
	Geluid	-	0/+	0/-	0/+
	Geur	0/+	+	0/-	0/+
	Lichthinder	0/-	+	0	0/+
Gezondheid en welzijn	Beweegvriendelijke en sociale omgeving	+	0	++	+
	Gezondheid	0/+	++	0/+	+
Sociaal domein	Voorzieningen	0/+	+	++	0/+
	Toegankelijkheid	+	0/+	+	0/+
	Burgertevredenheid leefbaarheid	0	++	++	+
	Inclusiviteit	+	0	+	0/+
Omgevingsveiligheid	Omgevingsveiligheid	0/-	+	0/+	0
Sociale veiligheid	Sociale veiligheid	+	0/+	++	+

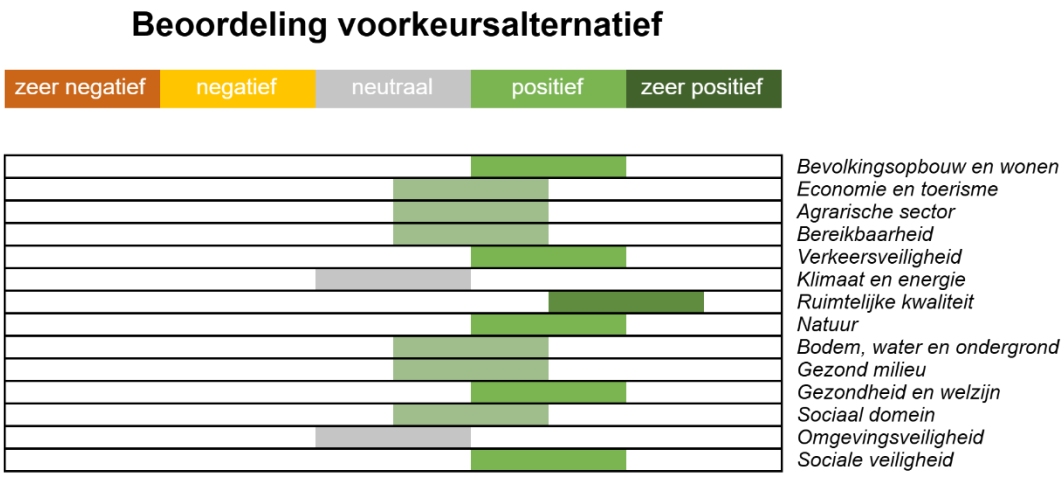
7.4 Conclusie beoordeling voorkeursalternatief

In Tabel 7-2 zijn de beoordelingen per aspect weergegeven. De beoordelingen zijn allemaal ten opzichte van de referentiesituatie. De referentiesituatie is gebaseerd op de analyse in het LOF, op basis van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen die daarin zijn beschreven. Naast de drie alternatieven is rechts ook de beoordeling van het VKA opgenomen. Te zien is dat het VKA een stuk ‘stabieler’ positief scoort dan de drie alternatieven. Dat is ook logisch, aangezien de alternatieven voor vrij extreme ‘hoeken van het speelveld’ staan. In het VKA zijn

grotendeels positieve zaken uit alle drie de alternatieven te vinden. De inpassing hiervan in het VKA maakt de beoordeling gematigder positief, maar beperkt voornamelijk de negatieve effecten. Daarnaast kijkt het VKA bij een aantal thema's naar een gebiedsgerichte aanpak, waardoor de scores gemiddeld positiever uitpakken.

De beoordeling laat zien dat het VKA overwegend positief bijdraagt aan de verschillende thema's. Positieve effecten worden met name verwacht op de thema's waar wordt ingezet op kwaliteitsverbetering van de leefomgeving, sociale aspecten en versterking van natuurlijke systemen. Tegelijkertijd maakt de beoordeling duidelijk dat verschillende keuzes binnen één thema gevolgen kunnen hebben voor andere thema's. Aspecten als duurzame energie, CO2-uitstoot en energiegebruik scoren negatief bij het VKA.

Het VKA vormt een evenwichtige basis voor de Omgevingsvisie, waarbij aandacht moet zijn voor uitwerking in concrete programma's, randvoorwaarden, uitvoeringsmaatregelen en monitoring.

7.5 Passende beoordeling

Een Passende beoordeling is vereist wanneer niet kan worden uitgesloten dat het VKA significante gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden. In de gemeente Nederweert liggen drie Natura 2000-gebieden, waardoor in dit geval een significant effect niet op voorhand worden uitgesloten en er een Passende beoordeling is uitgevoerd. De Passende beoordeling onderzoekt de mogelijke impact van het VKA op beschermde natuurgebieden.

7.5.1 Aanleiding en doel

De Omgevingsvisie bevat nieuwe richtinggevende beleidskeuzes voor de fysieke leefomgeving van de gemeente op de langere termijn. Op voorhand is niet uit te sluiten dat deze afzonderlijk of in samenhang kunnen leiden tot significante gevolgen op Natura 2000-gebieden, in ieder geval door het mogelijke stikstofeffect. Daarom dient op grond van de Omgevingswet een Passende beoordeling van de Omgevingsvisie te worden opgesteld.

De Passende beoordeling is een wettelijk verplichte toets voor zowel projecten als voor (kaderstellende) plannen waarvan significante gevolgen op Natura 2000-gebieden op voorhand niet uitgesloten kunnen worden. Voor projecten kan de Passende beoordeling de basis vormen voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit. Voor plannen is geen sprake van een vergunningplicht, maar er dient wel voldoende aannemelijk te worden gemaakt dat het plan niet leidt tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van enig Natura 2000-gebied. Dat betekent dat er voor de uitvoering van het plan geen onoverkomelijke belemmeringen mogen zijn en dat er zo nodig uitzicht moet zijn op de vergunbaarheid van binnen het plan mogelijk gemaakte ontwikkelingen. De Omgevingsvisie is te zien als een plan.

Het doel van een Passende beoordeling voor een richtinggevende/kaderstellende Omgevingsvisie is:

- Het in beeld brengen van de risico's op significante gevolgen op de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-netwerk als gevolg van het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie.
- Het beschrijven van bronmaatregelen, mitigerende maatregelen en/of beleidsaanpassingen die nodig zijn om significante gevolgen te voorkomen. Het gaat hier met name om aanbevelingen voor de uitwerking van de uitvoeringsbesluiten.
- Waar relevant: het benoemen van kansen op positieve effecten voor het Natura 2000-netwerk.

Het detailniveau van de Passende beoordeling sluit aan bij het detailniveau van een Omgevingsvisie. Gezien het abstracte karakter van de beleidskeuzes is deze op hoofdlijnen. Het betreft daarom met name een risico-inschatting. Concrete en definitieve toetsing op en eventueel benodigde Passende beoordeling van negatieve effecten vindt plaats in verdere fasen van plan- en besluitvorming, wanneer voornemens concreter zijn uitgewerkt en worden vastgelegd in besluiten (omgevingsplan) of vergunningen.

7.5.2 Wettelijk kader

Vogel- en Habitatrichtlijn

Twee Europese richtlijnen, de Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en de Habitatrichtlijn(92/43/EEG), voorzien in de bescherming van belangrijke Europese natuurwaarden. De Europese Vogelrichtlijn (1979) regelt de bescherming van leefgebieden van Europees bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. Met de Europese Habitatrichtlijn (1992) worden Europese (half-) natuurlijke habitats en bedreigde en kwetsbare dier- (andere dan vogels) en plantensoorten beschermd. In dat kader zijn speciale gebieden aangewezen die beschermd moeten worden.

Deze zogenaamde Vogel- en Habitatrichtlijngebieden vormen samen het Natura 2000-netwerk. De afzonderlijke gebieden worden ook wel Natura 2000-gebieden genoemd. Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen. De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren en voorkomen dat er storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. Het hoofddoel van Natura 2000 is het stoppen van de achteruitgang en de waarborging van de biodiversiteit in Europa.

Omgevingswet – Natura 2000

Aanwijzing en beheer van Natura 2000-gebieden

De gebiedsbescherming is vastgelegd in artikel 11.1 tot en met 11.9 Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) van de Omgevingswet (Ow). Hierin wordt de aanwijzing en bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Hiermee zijn de verplichtingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, voor zover die betrekking hebben op gebiedsbescherming, geïmplementeerd in het Nederlands recht.

De essentie van het beschermingsregime voor de Natura 2000-gebieden is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitats binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd. De begrenzing van de Natura 2000-gebiedenen de instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgelegd in de (ontwerp-)aanwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden. Daarbij gaat het in ieder geval om instandhoudingsdoelen ten aanzien van de leefgebieden van vogels, voor zover nodig ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en/of ten aanzien van habitats en habitats van soorten, voor zover nodig ter uitvoering van de Habitatrichtlijn.

De provincie (Gedeputeerde Staten) zijn verplicht zorg te dragen voor het treffen van instandhoudingsmaatregelen voor de in de provincie gelegen Natura 2000-gebieden en moeten ook -indien daar aanleiding voor bestaat- passende maatregelen nemen om verslechtering van de kwaliteit van Natura 2000-gebieden te voorkomen. Voor de Natura 2000-gebieden in de Rijkswateren, waaronder de Waddenzee, is Rijkswaterstaat verantwoordelijk.

Voor ieder Natura 2000-gebied is of wordt een beheerplan opgesteld, dat elke zes jaar wordt geactualiseerd. In dit plan zijn de instandhoudingsdoelen nader uitgewerkt, zijn maatregelen beschreven die nodig zijn om deze doelen te realiseren en zijn kaders voor vergunningverlening voor menselijke activiteiten binnen de Natura 2000-gebieden aangegeven.

Bescherming van Natura 2000-gebieden bij ruimtelijke plannen en projecten

De Ow regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, ten aanzien van plannen en projecten die mogelijke effecten hebben op de natuurlijke kenmerken van de gebieden, gelet op de instandhoudingsdoelen die in de Natura 2000-gebieden van kracht zijn. De Natura 2000-gebiedsbescherming maakt daarbij onderscheid in enerzijds plannen en anderzijds projecten. De Omgevingsvisie betreft een plan. Als een plan afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, moet een Passende beoordeling voor de gevolgen van het plan voor het Natura 2000-gebied gemaakt worden

(Ow artikel 16.53c, eerste lid). Het plan mag vervolgens alleen worden vastgesteld als uit de Passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten (Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) artikel 10.24, eerste lid).

Bij het toetsen aan de instandhoudingsdoelen dient rekening te worden houden met “externe werking”. Dat wil zeggen dat niet alleen moet worden gelet op activiteiten binnen een Natura 2000-gebied, maar ook op activiteiten die buiten de grenzen van het betreffende Natura 2000- gebied worden uitgevoerd en een mogelijk effect hebben op Natura 2000-gebieden.

Het toetsingskader van de Natura 2000-gebiedsbescherming kent voor de plantoets de volgende procedurevarianten:

1. Er is zeker geen kans op significante gevolgen: plan kan vastgesteld worden;
2. Er is een kans op significante gevolgen: Passende beoordeling dient aan te tonen dat significante gevolgen uit te sluiten zijn om het plan te kunnen vaststellen; (eventueel met ADC-toets = Alternatieventoets + Dwingende redenen van groot openbaar belang + Compensatie als in de Passende beoordeling na het nemen van mitigerende maatregelen significant negatieve effecten nog steeds niet uit te sluiten zijn).

7.5.3 Planvoornemen

In dit hoofdstuk van deze Passende beoordeling zijn de voornemens uit de voorontwerp-Omgevingsvisie Nederweert beschreven die mogelijk effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden en daarmee relevant zijn voor de Passende beoordeling. In de voorontwerp-Omgevingsvisie wordt een thematische en gebiedsgerichte aanpak uitgewerkt. De richtinggevende uitspraken uit de voorontwerp-Omgevingsvisie die relevant zijn voor deze Passende beoordeling zijn in deze paragraaf beknopt beschreven. Voor een uitgebreidere beschrijving wordt verwezen naar de Omgevingsvisie.

Thematische uitwerking

Sociaal domein

Het beleid is gericht op een inclusieve, veerkrachtige samenleving waarin zelfredzaamheid, positieve gezondheid, preventieve ondersteuning en sterke maatschappelijke voorzieningen bijdragen aan participatie, leefbaarheid en sociale samenhang.

- Gezonde en beweegvriendelijke leefomgeving: de fysieke leefomgeving stimuleert gezondheid door groen, bewegen, wandelen, fietsen en toegankelijke sportvoorzieningen.
- Ontmoetingsgerichte openbare ruimte: de inrichting van de openbare ruimte ondersteunt sociale interactie door verblijfsplekken, ontmoetingsfuncties, aantrekkelijke looproutes en herkenbare openbare ruimtes.

Toekomstbestendige woningvoorraad

Het beleid richt zich op voldoende, betaalbare en toekomstbestendige woningen voor diverse doelgroepen, waarbij woningbouw niet alleen voorziet in de woonvraag, maar ook bijdraagt aan leefbare, vitale en sociaal sterke kernen.

- Volkshuisvesting als sturend kader: landelijke, regionale en gemeentelijke woondoelen worden vertaald naar concrete maatregelen gericht op beschikbaarheid, kwaliteit en duurzaamheid van de woningvoorraad.
- Versnelling van de woningbouwopgave: vergroten van de uitvoerbare planvoorraad en versnellen van woningbouwprojecten om tijdig in de woningbehoefte te voorzien.
- Gedifferentieerd woonaanbod: ruimte bieden aan diverse woonmilieus, woningtypen en passende dichtheden, afgestemd op de kenmerken van de kernen.
- Flexibiliteit in de woningvoorraad: inzetten op kleinschalige woningtoevoegingen, woningsplitsing en mantelzorgwoningen om beter in te spelen op veranderende woonbehoeften.

Economie en bedrijvigheid

Het beleid richt zich op een vitale en toekomstbestendige economie waarin duurzame landbouw, kwalitatieve werklocaties, recreatie en toerisme, hergebruik van bestaande bebouwing en een aantrekkelijk centrum gezamenlijk bijdragen aan brede welvaart, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit.

- Economische ontwikkeling binnen ruimtelijke kwaliteit: economische groei wordt versterkt zonder afbreuk te doen aan het groene karakter, de leefomgeving en de landschappelijke kwaliteiten van Nederweert.
- Versterking van sleutelsectoren en innovatie: ruimte bieden aan innovatieve maakindustrie, zorglogistiek, agro-economie, circulaire economie en duurzame landbouw als dragers van de lokale economie.
- Regionale afstemming en clustering: bedrijventerreinen en werklandschappen worden regionaal afgestemd en sectoraal geclusterd om economische kracht, innovatie en concurrentievermogen te vergroten.
- Toekomstbestendige werklandschappen: werklocaties zijn multifunctioneel, duurzaam, goed bereikbaar en combineren functies zoals werken, onderwijs, innovatie, ontmoeting en circulaire productie.
- Duurzame transitie van de economie: economische ontwikkeling gaat hand in hand met energietransitie, circulariteit, duurzame landbouw en efficiënt ruimtegebruik.
- Verbinding tussen economie en leefomgeving: een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat helpt talent aan te trekken en te behouden en versterkt de economische veerkracht.
- Herstructurering en transformatie: verouderde bedrijventerreinen worden duurzaam vernieuwd waarbij economische vernieuwing, omgevingskwaliteit, bodem, water en erfgoed integraal worden meegenomen.

Mobiliteit en bereikbaarheid

Het mobiliteitsbeleid van Nederweert richt zich op een veilige, duurzame en toekomstbestendige bereikbaarheid, waarbij alle verkeersdeelnemers worden bediend en mobiliteit integraal wordt verbonden met leefbaarheid, ruimtelijke ontwikkeling en economische groei.

- Duurzame en gezonde mobiliteit: het STOMP-principe vormt het uitgangspunt, waarbij lopen, fietsen en openbaar vervoer worden gestimuleerd voordat de auto in beeld komt.
- Onderzoek extra ontsluiting: de gemeente onderzoekt oplossingen voor een passende verkeersontsluiting door middel van een noordelijke ontsluiting en aansluiting op A2.
- Veilige en aantrekkelijke netwerken: hoogwaardige wandel- en fietsroutes verbeteren verkeersveiligheid, gezondheid, bereikbaarheid en leefbaarheid.
- Multimodale bereikbaarheid: verschillende vervoerswijzen worden slim gekoppeld via overstappunten, carpoollocaties en OV-knooppunten, zodat reizen efficiënter en flexibeler wordt.
- Integrale inrichting van de openbare ruimte: onderhoud en herinrichting van wegen worden benut om tegelijkertijd verkeersveiligheid, klimaatadaptatie, landschappelijke kwaliteit, recreatie en leefbaarheid te versterken.
- Versterking van het openbaar vervoer: betere OV-verbindingen en regionale bereikbaarheid dragen bij aan duurzame mobiliteit en ondersteunen de woon- en economische ontwikkeling van de gemeente.
- Leefbare en veilige kernen: doorgaand verkeer wordt zoveel mogelijk buiten woon- en verblijfsgebieden gehouden om geluidsoverlast, luchtverontreiniging en verkeersonveiligheid te beperken.
- Verbinding tussen kernen: langzaamverkeersroutes vergroten de samenhang tussen dorpen, stimuleren ontmoeting en versterken de ruimtelijke en sociale kwaliteit.
- Toekomstbestendig verkeerssysteem: gericht verkeersmanagement zorgt ervoor dat toekomstige groei van verkeer kan worden opgevangen zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit van woongebieden.

Duurzame leefomgeving

Het beleid richt zich op het beschermen en versterken van landschap, natuur, water en cultureel erfgoed als fundament voor de identiteit, omgevingskwaliteit en duurzame ruimtelijke ontwikkeling van Nederweert.

- Klimaatadaptatie en waterrobuustheid: de inrichting van de leefomgeving is gericht op het voorkomen van wateroverlast, droogte en hittestress door water vast te houden, te bergen en groenblauwe structuren te versterken.
- Bodem en water als sturende principes: ruimtelijke ontwikkelingen sluiten aan bij de natuurlijke draagkracht van bodem- en watersystemen.
- Behoud en versterking van groen: groene structuren worden beschermd, uitgebreid en met elkaar verbonden om biodiversiteit, landschappelijke kwaliteit, gezondheid en leefbaarheid te versterken.
- Toekomstbestendige inrichting: ecologische verbindingen, inheemse soorten en klimaatbestendig groen vormen de basis voor een duurzame leefomgeving.
- Voorkeursvolgorde voor groenbeheer: eerst behouden, vervolgens beperken van schade, daarna herstellen/versterken en pas als laatste compenseren.

- Duurzame energie en energietransitie: de gemeente werkt toe naar een energieneutrale toekomst door energiebesparing, duurzame opwekking, netverzwaring en slimme energiesystemen.
- Meervoudig ruimtegebruik: opgaven voor energie, water, natuur en landbouw worden waar mogelijk gecombineerd om de beschikbare ruimte efficiënt te benutten.
- Zorgvuldig ruimtegebruik bij duurzame energie: duurzame energieprojecten worden ingepast met respect voor landschap, natuur en landbouw, volgens de uitgangspunten van de provinciale zonneladder.
- Circulariteit en grondstoffengebruik: het sluiten van kringlopen, hoogwaardig hergebruik van materialen en het beperken van afval en primaire grondstoffen staan centraal.
- Circulaire gebiedsontwikkeling en landbouw: circulaire principes worden toegepast in de gebouwde omgeving, gemeentelijke projecten en de agrarische sector.

Milieu en omgevingseffecten

Het beleid richt zich op een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving door verbetering van lucht- en waterkwaliteit, vermindering van milieubelasting, duurzame landbouw en het waarborgen van een goed woon- en leefklimaat als basis voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.

- Bodem- en watersysteem beschermen: bescherming en herstel van bodem- en watersystemen vormen een essentiële randvoorwaarde voor een duurzame leefomgeving en toekomstige ontwikkelingen.
- Milieukwaliteit: ruimtelijke ontwikkelingen moeten bijdragen aan een verbetering van de woon- en leefkwaliteit en voldoen aan geldende milieunormen.
- Stimuleren van verduurzaming en innovatie: economische ontwikkeling wordt gefaciliteerd, mits deze leidt tot een afname van de milieubelasting en een duurzamere bedrijfsvoering.
- Gezonde leefomgeving en luchtkwaliteit: verbetering van de luchtkwaliteit, mede door programma Luchtkwaliteit, draagt bij aan gezondheid, leefbaarheid en maakt toekomstige woningbouw en gebiedsontwikkeling mogelijk.
- Samenwerking voor milieudoelen: gemeente, provincie, waterschap, grondeigenaren en agrariërs dragen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor het beschermen en verbeteren van bodem- en waterkwaliteit.
- Behoud van rust en duisternis: stilte, donkerte en landschappelijke kwaliteiten van het buitengebied worden beschermd tegen verstorende effecten van licht en geluid.
- Verduurzaming van de landbouw: vermindering van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de overgang naar duurzamere teeltmethoden worden gestimuleerd. Spuitzones in zone agrarisch gebied blijven wel bestaan.
- Toekomstbestendige omgevingskwaliteit: economische ontwikkeling, woningbouw, natuur, water en gezondheid worden integraal benaderd om een duurzame en aantrekkelijke leefomgeving te waarborgen.

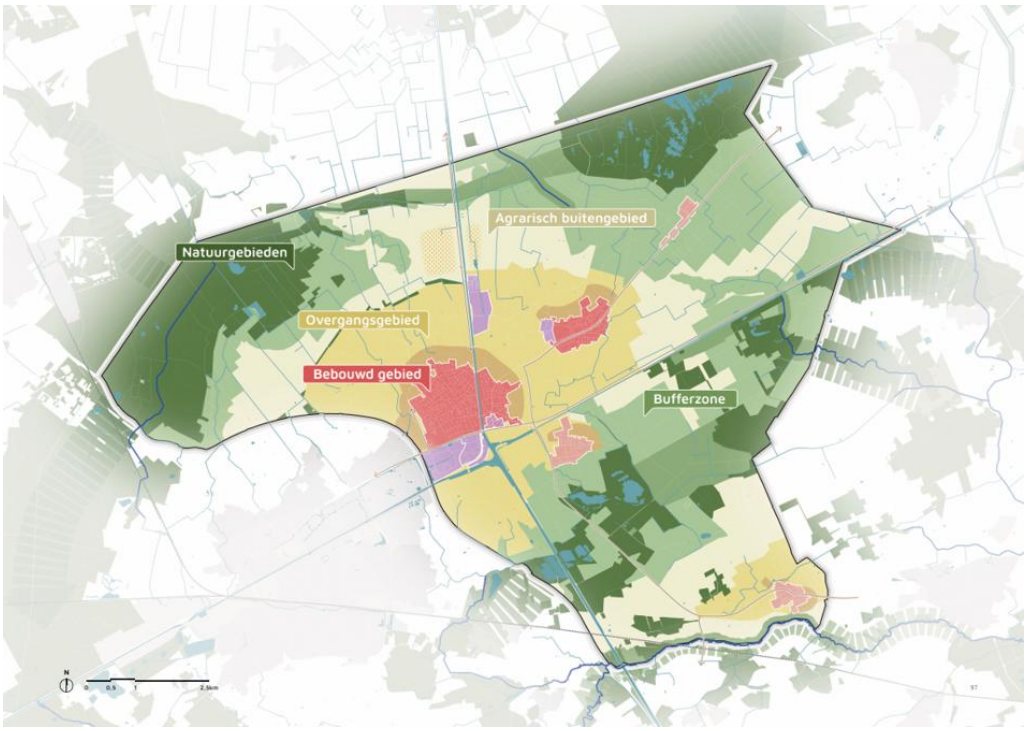
Fysieke en sociale veiligheid

Het beleid richt zich op een veilige, leefbare en weerbare samenleving, waarbij preventie, samenwerking, participatie en een sterke sociale basis bijdragen aan zowel de feitelijke veiligheid als het veiligheidsgevoel van inwoners.

- Integrale energietransitie: nieuwe energievoorzieningen en netuitbreidingen worden zorgvuldig ruimtelijk ingepast en gecombineerd met andere functies.

Gebiedsgerichte uitwerking

De voorontwerp-Omgevingsvisie hanteert een gebiedsgerichte aanpak. Dit betekent dat de keuzes voor ontwikkelingen kunnen verschillen per gebied. Er wordt onderscheid gemaakt in bebouwd gebied, overgangsgebied, agrarisch gebied, bufferzone en natuurgebied. Voor de uitwerking van deze gebiedsgerichte aanpak, zie de Omgevingsvisie.

Figuur 7-2 Gebieden uit gebiedsgerichte aanpak Omgevingsvisie Nederweert

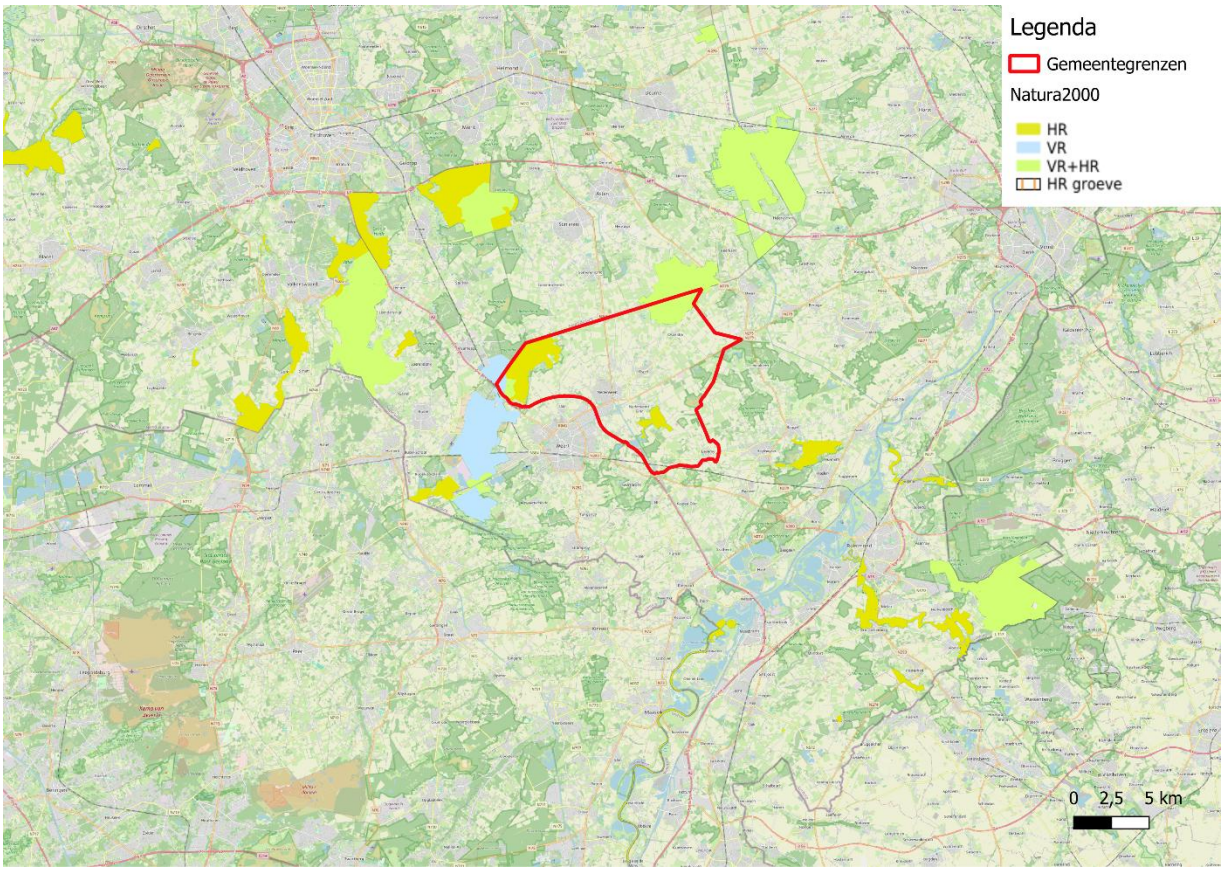
De gebiedsgerichte aanpak uit de voorontwerp-Omgevingsvisie sluit aan bij recente landelijke ontwikkelingen rondom het beschermen en herstellen van Natura 2000-gebieden. In de recente kabinetsplannen voor stikstof (stikstofbrief 2026) worden rond Natura 2000-gebieden zogenoemde zones onderscheiden, waar extra aandacht wordt gevraagd voor het beperken van milieudruk en het versterken van natuur- en watercondities. Voor de Natura 2000-gebieden binnen de gemeente Nederweert betreft dit een zone van circa 500 meter rond Sarsven en De Banen en circa 1.000 meter rond Weerter- en Budelerbergen & Ringselven en Groote Peel. De in de Omgevingsvisie opgenomen bufferzones sluiten aan bij deze ontwikkeling doordat zij ruimte bieden voor een zorgvuldige overgang tussen natuurgebieden en overige functies en daarmee kunnen bijdragen aan het beperken van negatieve effecten op Natura 2000-gebieden.

7.5.4 Natura 2000-gebieden in en nabij Nederweert

De gemeente Nederweert bevat een aantal Natura 2000-gebieden. Daarnaast liggen rond de gemeente op verschillende afstanden nog Natura 2000-gebieden, zowel in Nederland, België als Duitsland.

Nederland

Onderstaande figuur en tabel geven een overzicht van de Natura 2000-gebieden in en rondom de gemeente Nederweert, die binnen Nederlands grensgebied liggen.

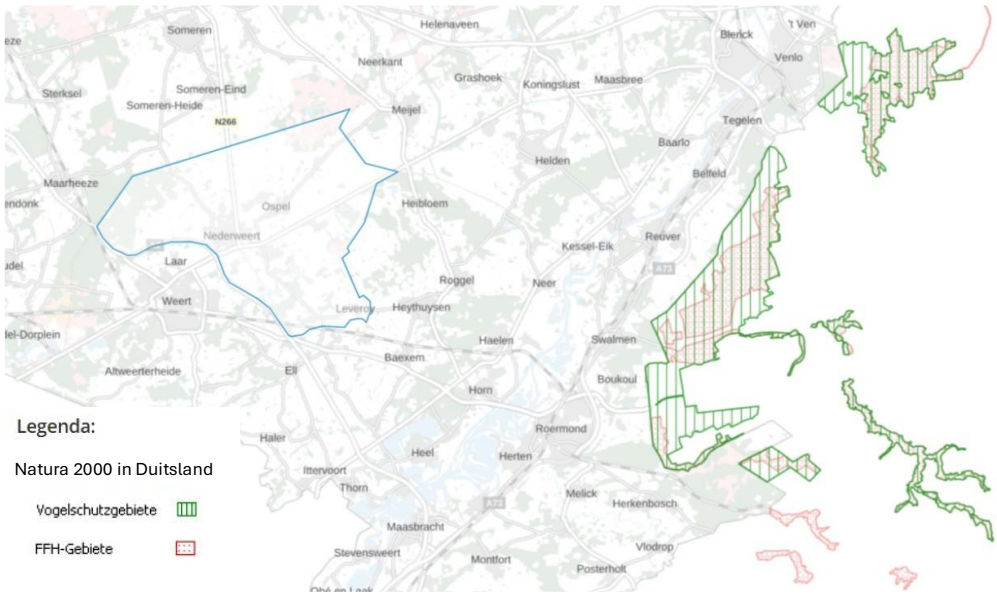
Figuur 7-3 Nederlandse Natura 2000-gebieden ten opzichte van de gemeente Nederweert

Tabel 7-3 Natura 2000-gebieden in en rondom de gemeente Nederweert (NL)

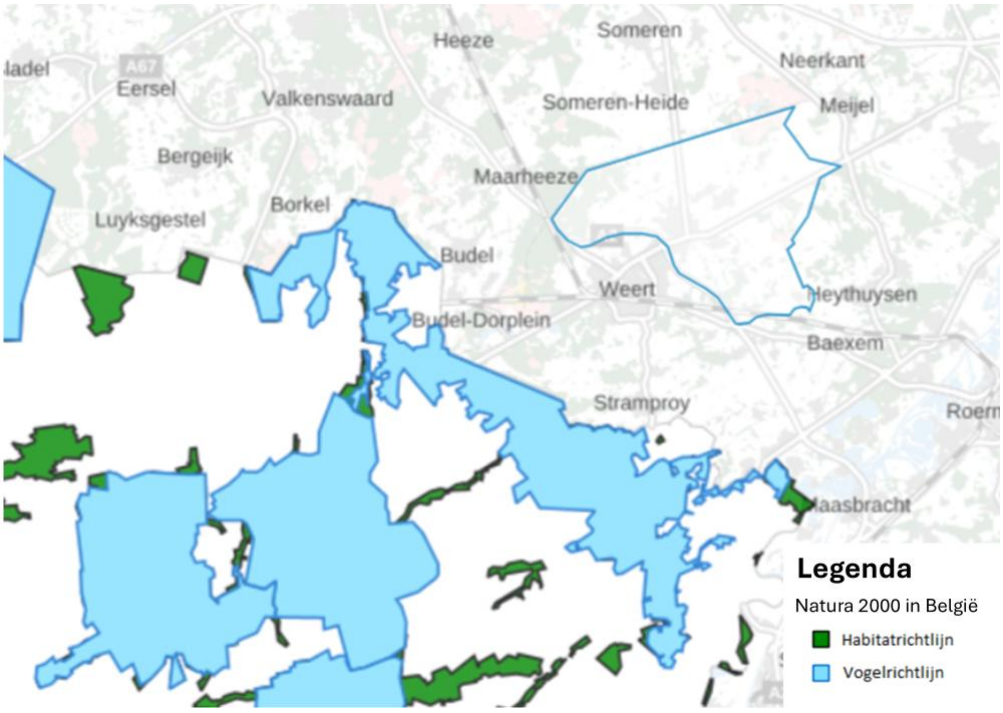
Natura 2000-gebieden	Bescherming	Stikstofgevoelig	Afstand tot de rand van de gemeente
Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	HR; VR; HR + VR	Ja	0,0 (binnen de gemeentegrens)
Sarsven en De Banen	HR	Ja	0,0 (binnen de gemeentegrens)
Groote Peel	HR + VR	Ja	0,0 (binnen en tegen de gemeentegrens aan)
Deurnsche Peel & Mariapeel	VR + HR	Ja	Ca. 4,5 km
Strabrechtse Heide & Beuven	HR; VR + HR	Ja	Ca. 7,7 km
Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	HR; VR + HR	Ja	Ca. 6,0 km
Leudal	HR	Ja	Ca. 5,0 km
Grensmaas	HR	Nee	Ca. 10,5 km
Roerdal	HR	Ja	Ca. 10,5 km
Meinweg	VR + HR	Ja	Ca. 15,5 km
Swalmdal	HR	Ja	Ca. 11,1 km

België en Duitsland

Onderstaande figuren en tabellen geven een overzicht van de Natura 2000-gebieden in en rondom de gemeente Nederweert, die buiten Nederlands grensgebied liggen.

Figuur 7-4 Ligging van Duitse Natura 2000-gebieden ten opzichte van gemeente Nederweert

Figuur 7-5 Ligging van Belgische Natura 2000-gebieden ten opzichte van de gemeente Nederweert

Tabel 7-4 Natura 2000-gebieden nabij de gemeente Nederweert (BE en DL)

Natura 2000-gebieden	Bescherming	Stikstofgevoelig	Afstand tot de rand van de gemeente
Hageven met Dommelvallei, Beverbeekse heide, Warmbeek en Wateringen (BE)	HR	Ja	Ca. 6,7 km
Abeek met aangrenzende moerasgebieden (BE)	HR	Ja	Ca. 7,6 km
Itterbeek met Brand, Jagersborg en Schootsheide en Bergerven (BE)	HR	Ja	Ca. 12,4 km
Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stramprooierbroek en Mariahof	VR	Niet bepaald[1]	Ca. 6,7 km

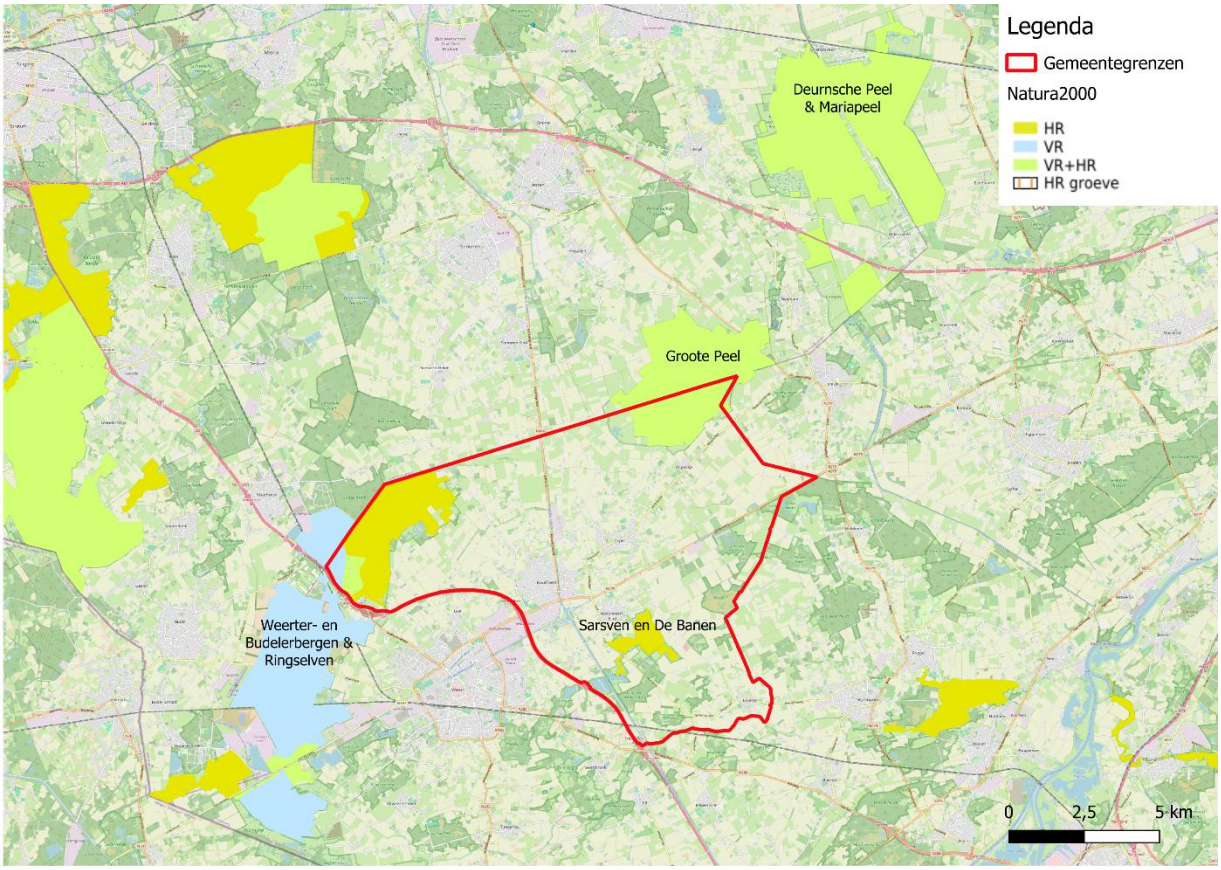
[1] De PAS-gebiedsanalyses – met toelichting van de mate van overbelasting met stikstof - zijn opgesteld voor de Habitatrichtlijngebieden.

Wälder und Heiden bei Brüggen-Bracht (DUI)	HR	Nvt[2]	Ca. 15,5 km
'Schwalm-Nette-Platte mit Grenzwald u. Meinweg (DUI)	VR	Nvt	Ca. 15,1 km
Schaagbachtal (DUI)	HR	Nvt	Ca. 24,4 km
Helpensteiner Bachtal-Rothenbach (DUI)	HR	Nvt	Ca. 24 km

De meest relevante Natura 2000-gebieden zijn de gebieden die het dichtst aan de gemeentegrenzen van de gemeente Nederweert liggen. Een afstand van 5 kilometer is gebruikt[3] om de Natura 2000-gebieden te selecteren die in deze Passende beoordeling nader worden beschreven.

Het betreft de volgende gebieden:

- Weerter- en Budelerbergen & Ringselven
- Sarsven en De Banen
- Groote Peel
- Deurnsche Peel & Mariapeel

Figuur 7-6 Natura 2000-gebieden binnen 5 kilometer afstand van de gemeente Nederweert

In paragraaf 7.5.4.1 t/m 7.5.4.4 zijn de kenmerken van de gebieden nader toegelicht.

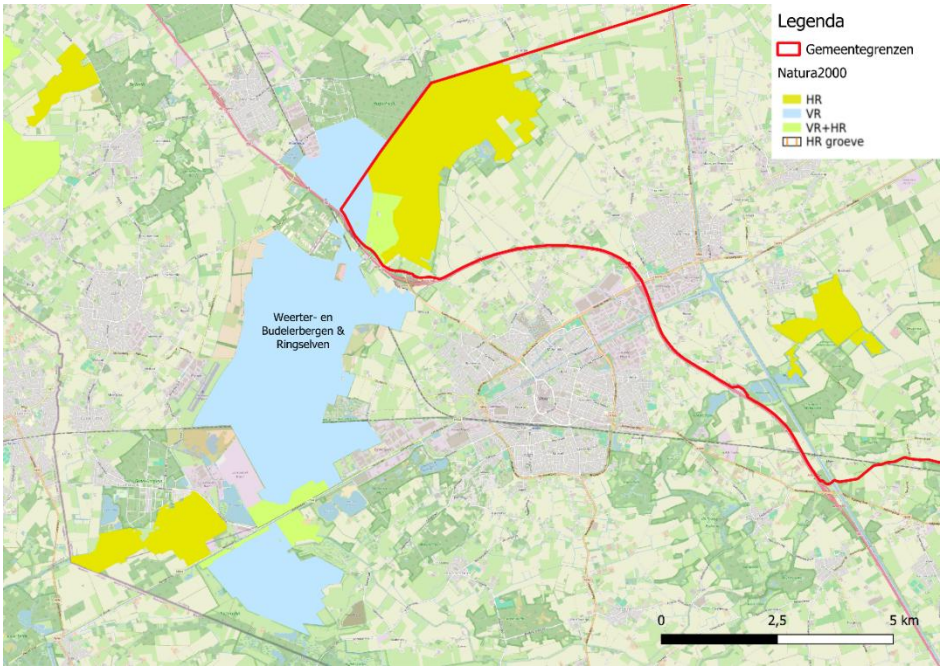
7.5.4.1 Weerter- en Budelerbergen & Ringselven

Het gebied bestaat uit de deelgebieden Weerterbos, Ringselven en Kruispeel, aangevuld met de Hugterheide en de Weerter- en Budelerbergen. Het Weerterbos is een oud bosgebied met een afwisselende bodemopbouw, plaatselijke veenvorming en diverse natte laagten met berkenbroekbos, vennen en open water. De Hugterheide

[2] Omdat ten aanzien van de effecten van stikstofdepositie op de Duitse Natura 2000-gebieden de Duitse toetsingsmethode toegepast, is een drempelwaarde van 21,4 mol/ha/jaar aangehouden. Gezien de afstand zal de planbijdrage lager zijn dan deze drempelwaarde. Dan kan worden geconcludeerd dat er geen bezwaar is tegen het verlenen van toestemming voor die activiteit. Dan kan er volgens de Duitse toetsingsmethode vanuit worden gegaan dat significante effecten zijn uitgesloten voor de Duitse Natura 2000-gebieden.

[3] Buiten deze afstand zijn effecten van de meeste storingsfactoren (met uitzondering van stikstofdepositie) uit te sluiten.

bestaat voornamelijk uit naaldbos op voormalige stuifzanden, terwijl het aangrenzende Hugterbroek uit moeras en bos bestaat. De Weerter- en Budelerbergen vormen een uitgestrekt bosgebied met centraal gelegen heide en stuifzand. Ringselven en Kruispeel bestaan uit een ven met moerasvegetaties en broekbossen met enkele vennen langs de Tungelroyse Beek (bron: www.natura2000.nl).

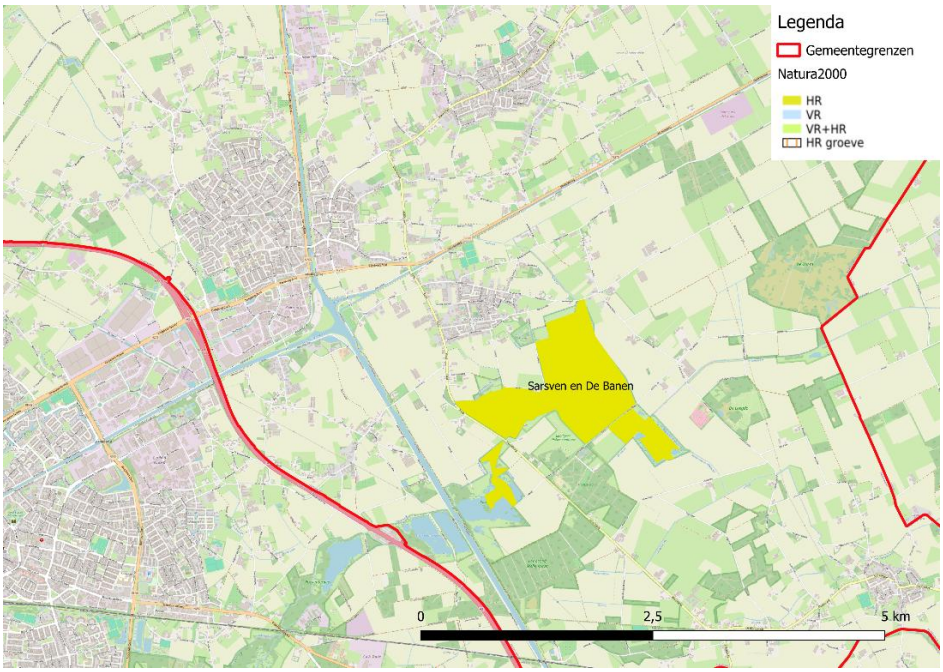
Figuur 7-7 Ligging Weerter- en Budelerbergen & Ringselven

Knelpunten voor instandhoudingsdoelstellingen

De acht habitattypen en leefgebieden van 3 vogelrichtlijnsoorten ondervinden in dit Natura 2000-gebied negatieve effecten van hoge stikstofbelasting, dit is het grootste knelpunt. Ook wat betreft verdroging en oppervlakte zijn voor 6 van de 8 habitatsoorten de omgevingscondities niet op orde.

7.5.4.2 Sarsven en De Banen

Het Sarsven en de Banen zijn twee naast elkaar gelegen heidevennen in Midden-Limburg en vormen een restant van het Peelgebied. In het gebied komen vegetaties van zeer zwak tot zwak gebufferde wateren voor, die deels worden gevoed door kwel uit omliggende hogere gronden. Het gebied ligt in een laagte binnen voedselarme zandafzettingen van het middenterras van de Maas en bevat plaatselijk moerasveen. De natuur bestaat uit een afwisselend mozaïek van vennen, wilgen- en gagelstruwelen, elzen- en berkenbroekbossen en zowel natte als drogere graslanden (bron: www.natura2000.nl).

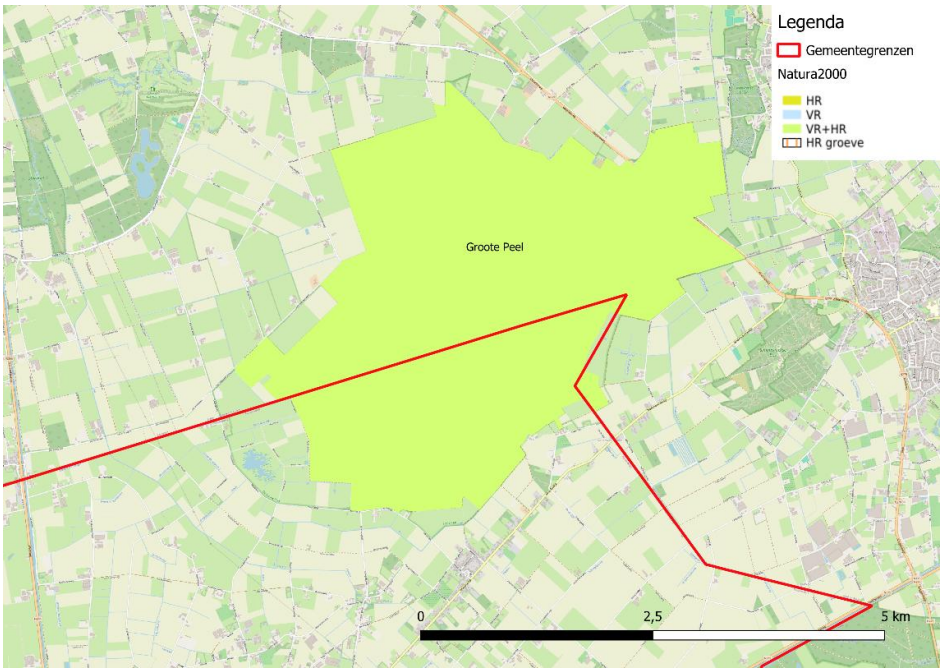
Figuur 7-8 Ligging Sarsven en De Banen

Knelpunten voor de instandhoudingsdoelstellingen

De drie habitattypen en de habitatsoort in het Natura 2000-gebied Sarsven en de Banen ondervinden alle negatieve effecten als gevolg van de hoge stikstofbelasting. Daarnaast is vastgesteld dat de hydrologische situatie, zowel op gebied van waterpeil als -kwaliteit, niet optimaal is om instandhoudingsdoelstellingen veilig te stellen.

7.5.4.3 Groote Peel

De Groote Peel vormt samen met de Deurnsche Peel en Mariapeel het restant van een voormalig uitgestrekt hoogveengebied. Hoewel in het verleden turf is gewonnen, is het gebied niet ontgonnen voor landbouw. De Groote Peel is een belangrijke vertegenwoordiger van de vlakke subatlantische hoogvenen die elders grotendeels zijn verdwenen. Het gebied wordt gekenmerkt door een afwisselend landschap van vochtige en droge heide, pijpestrootjesvegetaties, struwelen, bossen, veenputten en moerassige laagten. Door herstel- en vernattingsmaatregelen zijn grote plassen ontstaan en vindt op enkele locaties opnieuw veenvorming plaats (bron: www.natura2000.nl).

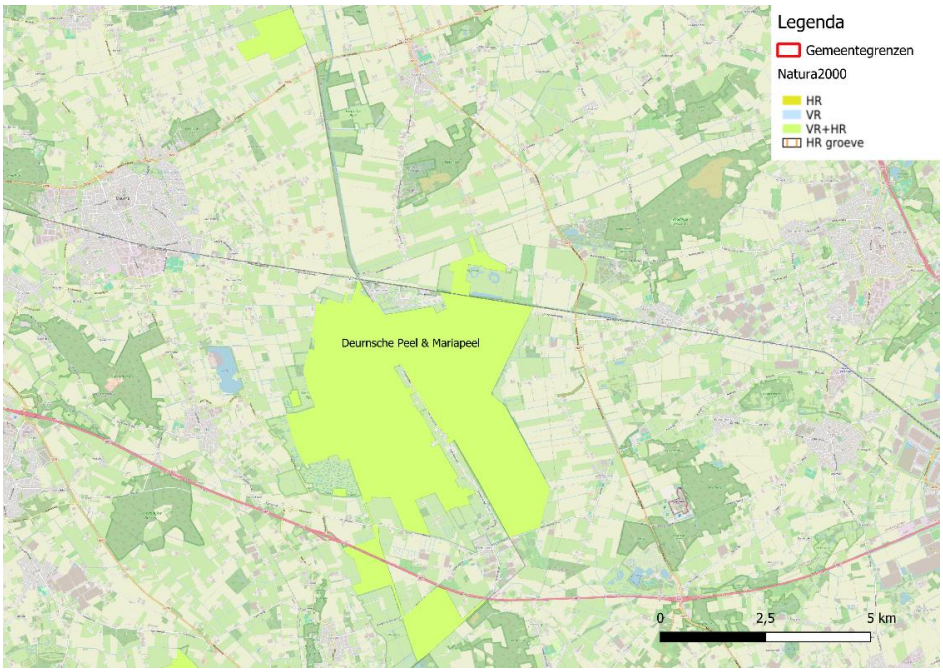
Figuur 7-9 Ligging Groote Peel

Knelpunten voor de instandhoudingsdoelstellingen

Voor de Groote Peel gelden overeenkomende knelpunten als voor Deurnsche Peel & Mariapeel, namelijk een onvoldoende watersysteem (voor de herstellende hoogvenen, actief hoogveen) en stikstofoverbelasting als knelpunten om instandhoudingsdoelstellingen te halen.

7.5.4.4 Deurnsche Peel & Mariapeel

Het gebied bestaat uit de deelgebieden Deurnsche Peel, Mariapeel en Grauwveen. Samen met de nabijgelegen Groote Peel vormen zij restanten van het oorspronkelijke hoogveenlandschap dat vroeger uitgestrekt aanwezig was in de regio. Door afgravingen zijn deze zuidelijkste vertegenwoordigers van de vlakke subatlantische hoogvenen grotendeels verdwenen. De verschillende ontstaans- en verveningsgeschiedenissen hebben geleid tot een grote variatie aan vegetaties en landschappen. Op diverse locaties vindt, mede dankzij herstelmaatregelen, weer ontwikkeling van levend hoogveen plaats. Het gebied bestaat uit een afwisselend mozaïek van hoogveen, regenererend hoogveen, natte en droge heide, moeras, loof- en naaldbossen, graslanden, open water en veenputten (bron: www.natura2000.nl).

Figuur 7-10 Ligging Deurnsche Peel & Mariapeel

Knelpunten voor instandhoudingsdoelstellingen

Voor de droge heiden is stikstofoverbelasting een belangrijk knelpunt. Het gehele oppervlak van het habitattype heeft een matig overbelast situatie (achtergrondwaarde >70 mol boven KDW maar <2x KDW). Door de hoge stikstofdepositie worden maatregelen genomen om schade aan het instandhoudingsdoel te voorkomen. Voor de andere habitattypen vormt het hydrologisch systeem een knelpunt, waarbij het huidige watersysteem onvoldoende geschikt is om aan de kernopgaven te voldoen.

7.5.5 Effectbepaling en -beoordeling

Als gevolg van de Omgevingsvisie kunnen zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase effecten optreden op Natura 2000-gebieden. Om na te gaan welke mogelijke effecten als gevolg van de ontwikkelingen kunnen optreden is onderstaande opsomming van effecten afkomstig van de zogenaamde effectenindicator gebruikt. De effectenindicatortool zelf is niet meer online, maar de lijst met storingsfactoren is in deze Passende beoordeling gebruikt als leidraad. Geanalyseerd is of alle aangegeven effecten daadwerkelijk optreden en of aanvullende effecten relevant zijn. In onderstaande figuur zijn alle storingsfactoren uit de effectenindicator weergegeven. Vervolgens is per factor bepaald of deze op voorhand uit te sluiten is. Van de storingseffecten die niet op voorhand uit te sluiten zijn, is een effectbepaling gedaan aan de hand van de voorontwerp-Omgevingsvisie.

Storingsfactoren	
Oppervlakteverlies en versnippering (1 en 2)	Verandering dynamiek substraat (12)
Stikstofdepositie (verzuring en vermesting) (3 en 4)	Verstoring door geluid (13)
Verzoeting (5)	Verstoring door licht (14)
Verzilting (6)	Verstoring door trilling (15)
Verontreiniging (7)	Verstoring door optische effecten (16)
Verdroging (8)	Verstoring door mechanische effecten (17)
Vernatting (9)	Verandering in populatiedynamiek (18)
Verandering stroomsnelheid (10)	Bewuste verandering soortensamenstelling (19)
Verandering overstromingsfrequentie (11)	

Figuur 7-11 Storingsfactoren uit de effectenindicator tool

Effectbepaling Omgevingsvisie

Verzuring en vermesting door stikstofdepositie uit de lucht (3 en 4)

Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuilende gassen door bijvoorbeeld bedrijven en (vracht)voertuigen. Deze ontwikkeling vindt in alle (woningbouw)projecten plaatst. De uitstoot bevat onder andere zwaveldioxide (SO2), stikstofoxiden (NOx), Ammoniak (NH3) en vluchtige organische stoffen (VOS). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden dus tot het zuurder worden van het biotische milieu. Vermesting is in dit geval de 'verrijking' van ecosystemen door stikstofdepositie. Het gaat daarbij om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden). Vermesting kan ook optreden door nitraat- en fosfaataanvoer via het oppervlaktewater. Van dit laatste is bij voorgenomen ontwikkelingen geen sprake. De effecten van verzurende stoffen zijn niet altijd te scheiden van die van vermestende stoffen, omdat een deel van de verzurende stoffen ook vermestend werkt (aanvoer van stikstof). Om deze reden zijn beide effecten hier samengenomen. De groei van plantensoorten in veel natuurlijke landecosystemen zoals bossen, vennen en heidevelden wordt gelimiteerd door de beschikbaarheid van stikstof.
Het gevolg van stikstofdepositie is dat deze extra stikstof extra groei geeft. Daarbij is de beschikbaarheid van stikstof bepalend voor de concurrentieverhoudingen tussen de plantensoorten. Wanneer door stikstofdepositie de hoeveelheid beschikbaar stikstof boven een bepaald kritisch niveau komt, neemt een beperkt aantal plantensoorten sterk toe ten koste van meerdere andere. Diersoorten hoger in de voedselketen krijgen te maken met een mineralen-onbalans als gevolg van de samenstelling van plantaardig voedsel. Hierdoor neemt de biodiversiteit af. Dit heeft ook effect op de fauna, doordat hierdoor veranderingen van het leefgebied optreden, waardoor een gebied ongeschikt wordt als broed- of foerageergebied.

Stikstofgevoeligheid
De Natura 2000-gebieden beschreven in paragraaf 7.5.4 zijn allemaal stikstofgevoelig. In de huidige situatie zijn deze gebieden al overbelast.

Stikstofdepositie in de Omgevingsvisie
Aan de hand van de voorontwerp-Omgevingsvisie kunnen de toename van inwoners, woningbouwontwikkelingen, ambities om bedrijventerreinen op te schalen, en aanpassingen aan de infrastructuur leiden tot een toename van stikstofdepositie. Dit komt door de verkeersaantrekkende werking in gebruiksfase en uitstoot tijdens aanlegfase van deze ontwikkelingen. Omdat de voorontwerp-Omgevingsvisie nog niet op locatieniveau concreet is maar slechts richtinggevende uitspraken doet, is het niet mogelijk een kwantitatieve berekening te maken van de stikstofdepositie als gevolg van deze ontwikkelingen. Hoe verder stikstofuitstotende activiteiten verwijderd zijn van Natura 2000-gebieden, hoe lager de stikstofdepositie. Echter, aangezien drie Natura 2000-gebieden binnen de gemeentegrens gelegen zijn, is de kans dat deze stikstofdepositie ondervinden van ontwikkelingen binnen de gemeente, groot.

Anderzijds doet de voorontwerp-Omgevingsvisie ook uitspraken die een positieve impact kunnen hebben op stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden. Deze uitspraken bevatten geen kwantitatieve reductiedoelen, maar zijn potentieel mitigerend of depositieverlagend. Een afname van stikstofdepositie kan verwacht worden als gevolg van een transformatie van landbouw naar duurzaam en innovatief (overgangsgebieden) en druk verlagend voor natuurgebieden (bufferzones). Ook leiden de ambities op het gebied van energietransitie mogelijk tot een afname van stikstofdepositie. Daarnaast draagt het inzetten op een verbetering van milieukwaliteit, waaronder door luchtkwaliteit te verbeteren, en het stimuleren van duurzame mobiliteitsvormen, ook bij aan een afname in stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.

Stikstofdepositieberekeningen op plan- en projectniveau moeten uitwijzen hoe de balans precies uitslaat en wat de mogelijke negatieve effecten zijn van bovengenoemde ontwikkelingen.

Verdroging en vernatting (8 en 9)

Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is dan lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand. Vernatting manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen. Huidige wet- en regelgeving en beleid voorkomt over het algemeen verdroging in de directe omgeving. Dit is geborgd onder de omgevingswet. Gezien de gevoeligheid voor verdroging zijn effecten echter niet op voorhand uit te sluiten.

Verdrogingsgevoeligheid
De Natura 2000-gebieden Weerter- en Budelerbergen, Sarsven en De Banen, Groote Peel en Deurnsche & Mariapeel zijn al gevoelig voor verdroging. Daarom vormen verdrogende activiteiten een risico op negatieve effecten op deze Natura 2000-gebieden.

Verdroging in de Omgevingsvisie
In de voorontwerp-Omgevingsvisie wordt gesproken over verschillende activiteiten die op basis van aard kunnen leiden tot verdroging. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het toevoegen van woningen, uitbreiding van bedrijventerrein en mogelijke komst van een nieuwe verkeersontsluiting. Deze ontwikkelingen leiden tot extra verhard oppervlak, toename van watervraag en versnelde afvoer van regenwater. Nadelige effecten gelden vooral voor ontwikkelingen dicht bij Natura 2000-gebieden. Bij deze ontwikkeling zal rekening moeten worden gehouden met compensatie ten behoeve van waterberging.

De voorontwerp-Omgevingsvisie omvat ook uitspraken die verdroging tegengaan. Zo hanteert de gemeente zoveel als mogelijk het principe water- en bodemsturend, en heeft het de ambitie het watersysteem te verbeteren. Ook de verduurzaming van een deel van de landbouw in de gemeente en het inzetten op verbinding en uitbreiding van groen, dragen hier aan bij. Woningbouw vindt met name plaats door middel van inbreiding in de huidige kernen, en schuifruimte voor bedrijven wordt op de bedrijventerreinen gerealiseerd. Het zo veel mogelijk ontzien van bufferzones om natuurgebieden heen bij ontwikkelingen met verharding kan bovendien helpen bij het beschermen van de Natura 2000-gebieden tegen verdroging.

Verstoring door geluid, licht, trillingen en optische effecten (13 tot en met 16)
Verstoring door geluid betreft verstoring van diersoorten door onnatuurlijke geluidsbronnen. Verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens leiden tot het verlaten van het leefgebied of afname van de reproductie. Er kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continu geluid (bron: effectenindicator Ministerie van EZ en Broekmeyer et al., 2005). Lichtverstoring kan optreden indien kunstmatige lichtbronnen de gevoelige habitatsoorten bereiken. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden, zoals vogels, vleermuizen en zeehonden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's. Met name schemer- en nachtactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken of verdreven worden door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld en verlichte delen van het leefgebied worden vermeden (bron: Broekmeyer et al., 2005). Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen et cetera. Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Verstoring door geluid, licht, trillingen en optische effecten in de Omgevingsvisie
Voor deze storingsfactor zijn met name de uitspraken over woningbouw, nieuwe werklandschappen, mobiliteit en energie-infrastructuur relevant omdat deze kunnen leiden tot extra geluid, licht, trillingen en optische verstoring. De invloed hiervan is echter sterk afhankelijk van de locatiekeuze, die voor veel aspecten nog niet concreet is. Voor woningbouw, utiliteitsbouw en werklandschap wordt in deze Passende beoordeling 1,5 à 2 km aangehouden als verwacht invloedsgebied voor verstoring. Voor woningbouw richt de voorontwerp-Omgevingsvisie zich op inbreiding in het bebouwd gebied van de groeikernen Nederweert, Ospel en Budschop, en de randen van het overgangsgebied. Voor de nieuwe werklandschappen en mogelijke toevoegingen aan energie-infrastructuur is geen locatie bekend. De voorontwerp-Omgevingsvisie benadrukt echter het belang van "rust, duisternis en schone lucht" in de natuurgebieden.

Verstoring door mechanische effecten (17) - Recreatiedruk
Extra woningen/bewoners kunnen er ook toe leiden dat de recreatiedruk in Natura 2000-gebieden vergroot. Uitgangspunt is hoe meer woningen, hoe intensiever het gebruik. Echter, in veel gevallen kan de natuurfunctie en de recreatiefunctie in een natuurgebied goed samengaan. In een aantal gevallen kan recreatie leiden tot ongewenste effecten op de natuur. Het gaat daarbij vooral om de effecten van verstoring door aanwezigheid van recreanten op kwetsbare plekken en tijden. Het betreft een combinatie van geluidverstoring en optische verstoring van habitat- en vogelsoorten door de aanwezigheid/beweging van mensen en honden en mechanische verstoring (betreding van kwetsbare habitattypen en leefgebieden van habitat- en vogelsoorten). In veel Natura

2000-gebieden zijn al maatregelen genomen om significante effecten op de natuurlijke kenmerken van die gebieden door de actuele hoge recreatiedruk te voorkomen. De mogelijke toename van recreatiedruk is uitsluitend relevant voor woonlocaties. In tegenstelling tot woningbouw zullen werklocaties niet of nauwelijks leiden tot een toename van recreatief gebruik van Natura 2000-gebieden.

Recreatief gebruik vindt grotendeels plaats binnen een beperkte afstand van de woning. Voor het bepalen van het invloedsgebied is gebruik gemaakt van de Nationale Wandelmonitor (2021). Bij wandelingen wordt onderscheid gemaakt in verschillende typen. Wandelingen worden in deze monitor onderverdeeld in:

- Ommetjes (2-5 km lengte) – een wandeling van circa 20 minuten tot ongeveer een uur.
- Wandelingen (5-10 km lengte) – een wandeling van ongeveer 1 uur tot 2,5 uur.
- Dagwandeling (>10 km lengte) – een wandeling van 2,5 uur of meer.

Het maximale bereik van ommetjes en wandelingen vanuit het startpunt (huis) is respectievelijk 2,5 km en 5 km, uitgaande van het worstcasescenario dat de wandelaars niet rondlopen, maar heen en teruglopen via dezelfde route. Als mensen na 2 km bij een Natura 2000-gebied aankomen en van plan zijn maximaal 5 km te lopen, zullen ze naar verwachting niet meer beginnen aan een route binnen het Natura 2000-gebied. Daarom is voor ommetjes een effectafstand van 2 km vanaf het plangebied aangehouden. Voor wandelingen (5- 10 km) is worst case een bereik van maximaal 5 km vanuit de woningen aangehouden.

Verstoring door recreatie in de Omgevingsvisie
De Natura 2000-gebieden Weerter- en Budelerbergen & Ringselven, Sarsven en De Banen en beschreven in paragraaf 7.5.4 vallen binnen bereikbare afstand voor ommetjes of wandelingen, wat kan leiden tot grotere recreatiedruk. In de voorontwerp-Omgevingsvisie wordt natuurrecreatie bovendien gestimuleerd door de bereikbaarheid te verbeteren en door de recreatieve verbindingen en routes te verbeteren. Dit verlaagt de drempel om de Natura 2000-gebieden te bezoeken en draagt daardoor bij aan verstoring door recreatiedruk. Wel wordt in de gebiedsgerichte aanpak gesproken over extensieve recreatie in natuurgebieden, en moeten fiets- en wandelpaden zoveel mogelijk aan de randen terechtkomen.

Effectbeoordeling voorontwerp-Omgevingsvisie

In deze paragraaf wordt een samenvattend overzicht gegeven van verwachte effecten van ontwikkelingen binnen de voorontwerp-Omgevingsvisie Nederweert op Natura 2000-gebieden. Zoals in paragraaf 7.5.1 al is beschreven is het doel van een Passende beoordeling voor deze richtinggevende/kaderstellende Omgevingsvisie het in beeld brengen van de risico's op significante gevolgen op de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-netwerk als gevolg van de Omgevingsvisie en het beschrijven van mitigerende maatregelen en/of beleidsaanpassingen die nodig zijn om significante gevolgen te voorkomen.

Het doel van deze beoordeling is het signaleren van beleidskeuzes waarvan de uitvoerbaarheid, vanwege effecten op het Natura 2000-netwerk, onzeker is. In dat geval moeten in de Omgevingsvisie maatregelen worden opgenomen die de negatieve effecten voldoende verzachten, zodat aannemelijk gemaakt kan worden dat het beleid uitvoerbaar is. Het betreft een risico-inschatting en het doen van aanbevelingen voor de uitwerking van de uitvoeringsbesluiten. Concrete en definitieve toetsing op en eventueel benodigde Passende beoordeling van negatieve effecten vindt plaats in verdere fasen van plan- en besluitvorming, wanneer voornemens concreter zijn uitgewerkt en worden vastgelegd in besluiten (omgevingsplan) of vergunningen.

Voor de beoordeling van risico's/ aandachtspunten van effecten op Natura 2000-gebieden is de stoplichtkleuren-methode toegepast. In onderstaande figuur is het beoordelingskader hiervoor opgenomen.

	Risico op significante gevolgen
	Zonder meer uitvoerbaar, significante effecten kunnen worden uitgesloten
	Zonder meer uitvoerbaar, significante effecten kunnen worden uitgesloten, mits aan relatief eenvoudige randvoorwaarden voldaan wordt
	Uitvoerbaar met mitigerende maatregelen in vervolgbesluiten, in dat geval zijn significante gevolgen uit te sluiten
	Uitvoerbaarheid niet onmogelijk maar grote opgave voor mitigerende/compenserende maatregelen in vervolgbesluiten om significante gevolgen te kunnen uitsluiten
	Uitvoerbaarheid twijfelachtig, ook met mitigerende/compenserende maatregelen nog steeds groot risico op significante effecten. Mitigatie-voorstel in deze passende beoordeling

Figuur 7-12 Legenda 5-puntsschaal effectbeoordeling

Tabel 7-5 Effectbeoordeling effecten op Natura 2000 van kernopgave sociaal domein

Kernopgave sociaal domein		
Effect op Natura 2000	Risico's op (significante gevolgen) in relatie tot uitvoerbaarheid	Randvoorwaarden voor uitwerking project/beleid in vervolgbesluiten
Sarsven en De banen, Groote Peel, Weerter- en Budelerbergen & Ringselven		
De Omgevingsvisie stimuleert gezondheid door groen, bewegen, wandelen, en fietsen in een ontmoetingsgerichte openbare ruimte. Dit leidt tot een toename van recreatief gebruik van Natura 2000-gebieden. Dit kan leiden tot betreding, aantasting van vegetatie, verstoring door loslopende honden en geluid- en optische verstoring van aangewezen soorten.	Het risico op significante gevolgen is beperkt. De toename van recreatief gebruik is afhankelijk van de mate waarin inwoners gebruikmaken van Natura 2000-gebieden voor wandelen, fietsen en andere vormen van recreatie. Een beperkte toename van recreatief gebruik van nabijgelegen Natura 2000-gebieden kan niet worden uitgesloten. Gezien het indirecte karakter van het effect en de beperkte omvang daarvan leidt deze kernopgave naar verwachting niet tot significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden en vormt zij geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van de Omgevingsvisie.	Bij de uitwerking van gezondheids- en beweeginitiatieven dient waar mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande recreatieve routes en voorzieningen. Nieuwe recreatieve verbindingen richting Natura 2000-gebieden dienen te worden afgestemd op de draagkracht van kwetsbare natuurgebieden. Kwetsbare delen van Natura 2000-gebieden dienen te worden ontzien door middel van passende zonering, routegeleiding en voorlichting over verantwoord recreatief gebruik.

Tabel 7-6 Effectbeoordeling effecten op Natura 2000 van kernopgave toekomstbestendige woningvoorraad

Kernopgave toekomstbestendige woningvoorraad		
Effect op Natura 2000	Risico's op (significante gevolgen) in relatie tot uitvoerbaarheid	Randvoorwaarden voor uitwerking project/beleid in vervolgbesluiten
Sarsven en De banen, Groote Peel, Weerter- en Budelerbergen & Ringselven		
De groei van de woningvoorraad en het aantal inwoners kan leiden tot een toename van wandelen, fietsen, hondenuitlaat en ander recreatief gebruik in of nabij Natura 2000-gebieden. Dit kan leiden tot betreding, aantasting van vegetatie, verstoring door loslopende honden en geluid- en optische verstoring van aangewezen soorten.	Het risico op significante gevolgen is beperkt. De bouw van woningen zal met name door middel van inbreiding in de huidige kernen plaatsvinden, waardoor de afstand tussen bebouwing en de Natura 2000-gebieden niet aanzienlijk veel zal afnemen. Wel vindt er groei plaats van inwoners waardoor er over het algemeen meer vraag is naar recreatie. De woningbouwopgave is niet op voorhand onuitvoerbaar, omdat recreatiestromen door zonering, inrichting en alternatieve uitloopgebieden kunnen worden gestuurd. Bovendien is de recreatie in Sarsven & De Banen in de huidige vorm geen knelpunt voor de instandhoudingsdoelen. In het gebied Weerter- en Budelerbergen & Ringselven is verstoring door recreatie een bedreiging voor de vogelsoorten waarvoor het gebied is aangewezen maar er is geen directe relatie tussen de huidige recreatiedruk en de knelpunten van de Natura 2000-waarden (beheerplan). Ook in de Groote Peel draagt de beperking in de openstelling gedurende de nacht en de	Bij grotere woningbouwontwikkelingen recreatiestromen richting Natura 2000-gebieden in beeld brengen. Voldoende aantrekkelijk uitloopgroen realiseren binnen of nabij woongebieden. Nieuwe recreatieve verbindingen afstemmen op de draagkracht van natuurgebieden. Kwetsbare delen van Natura 2000-gebieden ontzien bij routeontwikkeling. Waar nodig recreatieve zonering of geleiding toepassen.

	zonering van de recreatie bij aan de rust in het gebied. De toename van de recreatiedruk vindt plaats op de bestaande padenstructuur binnen de aanwezige zonering. Daardoor is er geen sprake van nieuw verstoord oppervlak binnen de Natura 2000-gebieden	
Woningbouw kan tijdens de aanlegfase leiden tot tijdelijke verstoring door bouwgeluid, verlichting, trillingen, bouwverkeer en de aanwezigheid van mensen en materieel. In de gebruiksfase kan permanente verlichting, verkeersbeweging en menselijke aanwezigheid leiden tot geluid- en optische verstoring. De relevantie is afhankelijk van de afstand tot het Natura 2000-gebied, de tussenliggende afscherming en de gevoeligheid van de aangewezen soorten.	Voor woningbouw buiten het verwachte invloedsgebied van circa 1,5 tot 2 kilometer worden directe verstoringseffecten niet verwacht. Voor woningbouw daarbinnen kunnen effecten op gevoelige soorten niet op voorhand worden uitgesloten. Omdat de visie woningbouw vooral richt op inbreiding in Nederweert, Ospel en Budschop en op de randen van het overgangsgebied, is de opgave naar verwachting uitvoerbaar. Voor locaties nabij Natura 2000 is een nadere ecologische beoordeling nodig.	Bij woningbouw nabij Natura 2000-gebieden verstoringseffecten projectspecifiek beoordelen. Rekening houden met afstand tot verstoringsgevoelige soorten en leefgebieden. Permanente lichtuitstraling richting natuurgebieden beperken. Bouwactiviteiten en tijdelijke verlichting waar nodig afstemmen op gevoelige perioden van soorten. Geluid- en trillingsbronnen zoveel mogelijk beperken bij ontwikkelingen nabij Natura 2000-gebieden.
Alle stikstofgevoelige Nederlandse en Vlaamse Natura 2000-gebieden		
De woningopgave en een toename van verkeer kunnen leiden tot effecten van verzuring en vermesting door stikstofdepositie.	Het risico op significante gevolgen door deze effecten van uitspraken uit de Omgevingsvisie is vrij groot. Stikstof en verdroging zijn een groot knelpunt in alle nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Het effect van stikstofdepositie zal per initiatief moeten worden bepaald. De woningen worden zoveel mogelijk gebouwd in de huidige kernen. Vanuit een worstcasebenadering kunnen stikstofeffecten niet uitgesloten worden.	Nieuwe woningbouwlocaties beoordelen op stikstofdepositie in aanleg- en gebruiksfase. Verkeersaantrekkende werking meenemen in projectspecifieke berekeningen. Woningbouw en mobiliteit zoveel mogelijk combineren met emissiearme vervoerswijzen. Cumulatieve effecten van meerdere woningbouwontwikkelingen betrekken bij vervolgbesluiten. Bij locatiekeuze rekening houden met de nabijheid van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

Tabel 7-7 Effectbeoordeling effecten op Natura 2000 van kernopgave economie en bedrijvigheid

Kernopgave economie en bedrijvigheid		
Effect op Natura 2000	Risico's op (significante gevolgen) in relatie tot uitvoerbaarheid	Randvoorwaarden voor uitwerking project/beleid in vervolgbesluiten
Weerter- en Budelerbergen & Ringselven, Sarsven en De Banen, Groote Peel en Deurnsche Peel & Mariapeel		
Nieuwe bedrijfslocaties en uitbreidingen leiden tot extra verharding, wijzigingen in de waterhuishouding en een grotere watervraag.	Het risico op significante gevolgen door deze effecten van uitspraken uit de Omgevingsvisie is beperkt. De betrokken Natura 2000-gebieden kennen reeds knelpunten ten aanzien van hydrologie. Door de abstracte aard van de Omgevingsvisie is nog niet bekend waar eventuele uitbreidingen plaatsvinden en welke milieubelasting daarmee samenhangt. Significante gevolgen kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten. Tegelijkertijd zet de Omgevingsvisie nadrukkelijk in op verduurzaming, circulaire economie, duurzame landbouw, herstructurering van bestaande terreinen en verbetering van milieukwaliteit.	Nieuwe bedrijfslocaties en uitbreidingen dienen op projectniveau te worden beoordeeld op hydrologische effecten. Voorkeur geven aan herstructurering en intensivering van bestaande bedrijventerreinen boven uitbreiding in de nabijheid van Natura 2000-gebieden. Water- en bodemsturend ontwikkelen toepassen.
Weerter- en Budelerbergen & Ringselven, Sarsven en De Banen en Groote Peel		
Nieuwe werklandschappen, logistieke functies en bedrijvigheid kunnen lokaal leiden tot verstoring door geluid, licht, trillingen en optische effecten. De omvang van dit effect hangt sterk samen met de uiteindelijke locatiekeuze	De Omgevingsvisie benoemt geen concrete locaties voor nieuwe werklandschappen. Daardoor kan niet worden vastgesteld of Natura 2000-gebieden binnen het verstoringsinvloedsgebied liggen. Wanneer ontwikkelingen plaatsvinden nabij Natura 2000-gebieden kunnen verstoringseffecten niet worden uitgesloten. Bij een zorgvuldige	Nieuwe bedrijvigheid en energie-infrastructuur niet situeren binnen het directe verstoringsinvloedsgebied van gevoelige natuurwaarden. Beperk verlichting, geluidemissies en nachtelijke activiteiten nabij Natura 2000-gebieden. Uitwerking toetsen op verstoringsgevoelige soorten en habitattypen.

	locatiekeuze en inrichting zijn deze effecten naar verwachting beheersbaar.	
Alle stikstofgevoelige Nederlandse en Vlaamse Natura 2000-gebieden		
Uitbreiding, herstructurering en intensivering van bedrijvigheid kunnen leiden tot een toename van stikstofdepositie door bedrijfsactiviteiten, verkeersbewegingen, logistiek en werkzaamheden in de aanlegfase.	Het risico op significante gevolgen door deze effecten van uitspraken uit de Omgevingsvisie is beperkt. De betrokken Natura 2000-gebieden zijn stikstofgevoelig en kennen reeds knelpunten ten aanzien van stikstofbelasting. Door de abstracte aard van de Omgevingsvisie is nog niet bekend waar eventuele uitbreidingen plaatsvinden en welke milieubelasting daarmee samenhangt. Significante gevolgen kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten. Tegelijkertijd zet de Omgevingsvisie nadrukkelijk in op verduurzaming, circulaire economie, duurzame landbouw, herstructurering van bestaande terreinen en verbetering van milieukwaliteit.	Nieuwe bedrijfslocaties en uitbreidingen dienen op projectniveau te worden beoordeeld op stikstofeffecten. Voorkeur geven aan herstructurering en intensivering van bestaande bedrijventerreinen boven uitbreiding in de nabijheid van Natura 2000-gebieden. Bedrijfsontwikkelingen zoveel mogelijk combineren met emissiereductie, energietransitie en circulaire bedrijfsvoering.

Tabel 7-8 Effectbeoordeling effecten op Natura 2000 van kernopgave mobiliteit en bereikbaarheid

Kernopgave mobiliteit en bereikbaarheid		
Effect op Natura 2000	Risico's op (significante gevolgen) in relatie tot uitvoerbaarheid	Randvoorwaarden voor uitwerking project/beleid in vervolgbesluiten
Weerter- en Budelerbergen & Ringselven, Sarsven en De Banen, Groote Peel en Deurnsche Peel & Mariapeel		
Nieuwe infrastructuur, verharding en verkeersvoorzieningen zoals een beoogde nieuwe ontsluiting kunnen lokaal invloed hebben op de waterhuishouding. Tegelijkertijd bevat de Omgevingsvisie diverse beleidsuitspraken die benadrukken dat bodem- en watersturend wordt omgegaan met ruimtelijke ontwikkelingen,	De betrokken Natura 2000-gebieden kennen reeds knelpunten ten aanzien van hydrologie. Daardoor kunnen significante gevolgen niet op voorhand worden uitgesloten. Uitgaand van bodem- en watersturend beleid bestaan evenmin aanwijzingen dat de mobiliteitsambities op voorhand niet uitvoerbaar zijn. De uiteindelijke effecten hangen sterk samen met de locatie, omvang en vormgeving van toekomstige infrastructurele maatregelen.	Nieuwe infrastructuur en verkeersmaatregelen dienen op projectniveau te worden beoordeeld op hydrologische effecten. Nieuwe verharding nabij Natura 2000-gebieden dient te worden gerealiseerd met inachtneming van de waterhuishouding.
Weerter- en Budelerbergen & Ringselven, Sarsven en De Banen en Groote Peel		
Nieuwe verkeersverbindingen, recreatieve routes, OV-knooppunten en infrastructuur kunnen leiden tot verstoring door geluid, licht, trillingen, optische effecten en een toename van recreatief gebruik van nabijgelegen natuurgebieden. Vooral langzaamverkeersverbindingen en recreatieve routes kunnen de toegankelijkheid van Natura 2000-gebieden vergroten.	Omdat geen concrete tracés of locaties bekend zijn, kan niet worden vastgesteld of Natura 2000-gebieden binnen het verstoringsinvloedsgebied vallen. Verstoring is daarom niet volledig uit te sluiten. De Omgevingsvisie bevat echter ook uitgangspunten gericht op behoud van rust en leefkwaliteit en biedt mogelijkheden om recreatiestromen te sturen. De uitvoerbaarheid van het beleid wordt daarom niet op voorhand belemmerd.	Nieuwe routes en infrastructuur dienen rekening te houden met verstoringsgevoelige habitattypen en soorten. Recreatieve verbindingen moeten worden afgestemd op de draagkracht van Natura 2000-gebieden. Bij ontwikkelingen nabij Natura 2000-gebieden dient aandacht te worden besteed aan verlichting, geluid en recreatieve zonering.
Alle stikstofgevoelige Nederlandse en Vlaamse Natura 2000-gebieden		
Aanpassingen aan infrastructuur en een groei van verkeer kunnen leiden tot extra stikstofdepositie. Tegelijkertijd bevat de Omgevingsvisie diverse beleidsuitspraken die juist kunnen bijdragen aan een afname van emissies, zoals stimulering van wandelen, fietsen, openbaar vervoer en duurzame mobiliteit.	De betrokken Natura 2000-gebieden kennen reeds knelpunten ten aanzien van stikstofbelasting. Daardoor kunnen significante gevolgen niet op voorhand worden uitgesloten. Uitgaand van de inzet op duurzame vervoersmiddelen bestaan evenmin aanwijzingen dat de mobiliteitsambities op voorhand niet uitvoerbaar zijn. De uiteindelijke effecten hangen sterk samen met de locatie, omvang en vormgeving van toekomstige infrastructurele maatregelen.	Nieuwe infrastructuur en verkeersmaatregelen dienen op projectniveau te worden beoordeeld op stikstof effecten. Uitwerking van mobiliteitsmaatregelen dient aan te sluiten bij het STOMP-principe en waar mogelijk te leiden tot een vermindering van emissies.

Tabel 7-9 Effectbeoordeling effecten op Natura 2000 van kernopgave duurzame leefomgeving (met verwijzing naar fysieke en sociale veiligheid)

Kernopgave Duurzame leefomgeving		
Effect op Natura 2000	Risico's op (significante gevolgen) in relatie tot uitvoerbaarheid	Randvoorwaarden voor uitwerking project/beleid in vervolgbesluiten
Weerter- en Budelerbergen & Ringselven, Sarsven en De Banen, Groote Peel en Deurnsche Peel & Mariapeel		
Energieprojecten kunnen, afhankelijk van locatie en uitvoering, leiden tot effecten op hydrologie of verstoring. De Omgevingsvisie benoemt onder Kernopgave fysieke en sociale veiligheid expliciet dat energieprojecten zorgvuldig moeten worden ingepast met respect voor de omgeving.	Door het ontbreken van concrete locaties voor energieopwekking kunnen significante gevolgen niet volledig worden uitgesloten. De Omgevingsvisie benoemt echter de randvoorwaarde voor zorgvuldige inpassing. Hierdoor zijn er geen aanwijzingen dat deze beleidsrichting op voorhand niet uitvoerbaar is, maar nadere beoordeling blijft noodzakelijk bij concrete projecten.	Locaties voor duurzame energie en energie-infrastructuur dienen afzonderlijk te worden beoordeeld op hydrologie, verstoring en ruimtebeslag. Natuurdoelen en de functie van bufferzones rond Natura 2000-gebieden moeten uitgangspunt zijn bij locatiekeuzes.
De uitspraken over waterrobuustheid, klimaatadaptatie, bodem- en watersturend ontwikkelen, uitbreiding van groenstructuren en biodiversiteitsversterking kunnen bijdragen aan verbetering van habitatkwaliteit, herstel van hydrologische systemen en vermindering van verdrogingsrisico's. Deze effecten sluiten aan bij de belangrijkste knelpunten die voor deze Natura 2000-gebieden zijn beschreven.	Dit onderdeel van de Omgevingsvisie draagt in hoofdzaak bij aan het verminderen van bestaande knelpunten voor Natura 2000. De beleidsrichting is daarom positief voor de uitvoerbaarheid van de Omgevingsvisie. Omdat de maatregelen nog niet concreet zijn uitgewerkt, kunnen effecten nog niet worden gekwantificeerd. Er zijn echter geen aanwijzingen dat deze beleidsuitspraken negatieve gevolgen voor Natura 2000 veroorzaken. Integendeel, zij ondersteunen het behalen van instandhoudingsdoelstellingen.	N.v.t.
Alle stikstofgevoelige Nederlandse en Vlaamse Natura 2000-gebieden		
De energietransitie kan enerzijds bijdragen aan een afname van stikstofemissies door verduurzaming van energievoorzieningen. Anderzijds kunnen energieprojecten, afhankelijk van locatie en uitvoering, leiden tot effecten op stikstofdepositie. De Omgevingsvisie benoemt expliciet dat energieprojecten zorgvuldig moeten worden ingepast met respect voor de omgeving.	Door het ontbreken van concrete locaties voor energieopwekking kunnen significante gevolgen niet volledig worden uitgesloten. De Omgevingsvisie bevat echter randvoorwaarden voor zorgvuldige inpassing. Hierdoor zijn er geen aanwijzingen dat deze beleidsrichting op voorhand niet uitvoerbaar is, maar nadere beoordeling blijft noodzakelijk bij concrete projecten.	Locaties voor duurzame energie en energie-infrastructuur dienen afzonderlijk te worden beoordeeld op stikstofdepositie. Natuurdoelen en de functie van bufferzones rond Natura 2000-gebieden moeten uitgangspunt zijn bij locatiekeuzes.

Tabel 7-10 Effectbeoordeling effecten op Natura 2000 van kernopgave milieu en omgevingseffecten

Kernopgave milieu en omgevingseffecten		
Effect op Natura 2000	Risico's op (significante gevolgen) in relatie tot uitvoerbaarheid	Randvoorwaarden voor uitwerking project/beleid in vervolgbesluiten
Weerter- en Budelerbergen & Ringselven, Sarsven en De Banen, Groote Peel en Deurnsche Peel & Mariapeel		
Beleidsuitspraken gericht op verbetering van luchtkwaliteit, verduurzaming van energiegebruik, reductie van emissies, verbetering van bodem- en waterkwaliteit en een zorgvuldig gebruik van de leefomgeving kunnen bijdragen aan het verminderen van bestaande drukfactoren op Natura 2000-gebieden. Deze effecten sluiten aan bij de belangrijkste huidige knelpunten, waaronder stikstofbelasting en een kwetsbare hydrologische situatie.	De kernopgave is in hoofdzaak gericht op het beperken van milieudruk en het verbeteren van omgevingskwaliteit. Daardoor zijn geen directe negatieve effecten op Natura 2000 te verwachten. Integendeel, de beleidsrichting kan bijdragen aan gunstigere randvoorwaarden voor het behalen van instandhoudingsdoelstellingen. Omdat veel maatregelen nog niet concreet zijn uitgewerkt, kunnen positieve effecten nog niet worden gekwantificeerd. Er zijn echter geen aanwijzingen dat deze kernopgave significante negatieve gevolgen veroorzaakt.	Borg dat ambities voor emissiereductie, verbetering van lucht-, bodem- en waterkwaliteit en verduurzaming daadwerkelijk worden vertaald naar programma's, omgevingsplannen en projecten. Voorkom dat toekomstige uitwerkingen leiden tot een toename van milieubelasting nabij Natura 2000-gebieden.

Cumulatie

In het huidige stadium van de voorontwerp-Omgevingsvisie en de beoogde ruimtelijke keuzen en/of activiteiten is het nog niet mogelijk om cumulatieve effecten te beschouwen. Bij cumulatieve effecten dient te worden beoordeeld wat het effect is van een voorgenomen maatregel of activiteit in combinatie met overige plannen en projecten in de regio waar een Natura 2000-vergunning is aangevraagd, maar die nog niet (volledig) zijn uitgevoerd. Momenteel is het nog onduidelijk wat de aard, omvang, locatie en timing zal worden van de ruimtelijke keuzen zoals omschreven in de voorontwerp-Omgevingsvisie. Daardoor is het nog niet mogelijk om te bepalen of er sprake kan zijn van cumulatieve effecten. Een dergelijke cumulatietoets dient plaats te vinden op het moment van vergunningverlening.

7.5.6 Aanbevelingen/mitigerende maatregelen

Op basis van de geïdentificeerde effecten en risico's kan geconcludeerd worden dat (significant) negatieve effecten door nieuwe ontwikkelingen uit de voorontwerp-Omgevingsvisie Nederweert niet uit te sluiten zijn. Daarom is onderstaand een inventarisatie en analyse van mogelijke (mitigerende) maatregelen opgesteld om eventuele effecten te voorkomen dan wel te beperken tot een niet significant effect.

Een belangrijk aspect in het voorkomen van significante gevolgen is het uitvoeren van de richtinggevende uitspraken die een positief effect hebben op milieu en natuur. De Natura 2000-doelen zijn ook afhankelijk van de natuurwaarden en milieucondities buiten het Natura 2000-netwerk. Door bij de verdere uitwerking van het beleid in de een natuurinclusieve aanpak te hanteren waarbij wordt gekeken op welke wijze natuur per saldo versterkt kan worden, kan uitvoering van het beleid bijdragen aan vergroting van de biodiversiteit in deze gebieden. Er liggen kansen om de milieudruk binnen het Natura 2000-netwerk te verlagen door bijvoorbeeld een goede invulling van de natuurinclusieve en duurzame landbouw waardoor de milieudruk als gevolg van vermesting wordt verlaagd.

Wat het niveau van de aanbevelingen/mitigerende maatregelen betreft: de Passende beoordeling wordt op een abstractieniveau uitgevoerd dat aansluit bij het abstractieniveau van de Omgevingsvisie. Op hetzelfde niveau van de voorontwerp-Omgevingsvisie worden aanbevelingen/maatregelen benoemd om effecten te voorkomen, beperken of compenseren.

Recreatieve infrastructuur waarbij groenvoorzieningen goed bereikbaar zijn

Zorg voor voldoende en goed geplaatste voorzieningen in de gemeente/gemeentelijke groenvoorzieningen zoals wandelpaden en fietsroutes om de impact op de Natura 2000-gebieden te minimaliseren. En voorzien in voldoende en kwalitatief goede hondenlosloopgebieden en deze zo situeren dat de ligging niet uitnodigt om de wandeling naar het losloopgebied uit te breiden naar Natura 2000-gebieden.

Mobiliteitstransitie

Het stimuleren van OV- en fietsgebruik en elektrisch vervoer is een onderdeel van de voorontwerp-Omgevingsvisie. Het opstellen van een strategie of transitieplan kan de mogelijkheden verkennen om ook voor de bestaande situatie de mobiliteitsvraag te veranderen. Concreet beleid om het autogebruik te verminderen kan positief bijdragen aan het verminderen van negatieve effecten. Denk hierbij aan doelen als gefaseerde reductie van parkeerplaatsen in bestaande buurten. Dit gaat uiteraard gekoppeld met de aanleg van hubs en andere vormen van nieuwe mobiliteit.

Zonering van activiteiten

Bij woningbouwlocaties zijn de huidige kernen aangehouden en wordt met name groei beoogd in groeikernen. Voor bestaande kernen speelt de afstand tot natuur nauwelijks een rol. Door woningbouwlocaties op zo groot mogelijke afstand te situeren van stikstofgevoelige natuur, worden risico's zoveel mogelijk verkleind. Zonering van de woningbouwlocaties kan ook de toename van recreatiedruk op Natura 2000-gebieden beperken door de woningbouwlocaties op grotere afstand te situeren.

Zonering van energieoplossingen

Nieuwe voorzieningen ten behoeve van de energietransitie worden bij voorkeur gerealiseerd buiten Natura 2000-gebieden en hydrologisch gevoelige zones. Door energieopwekking en energie-infrastructuur te concentreren op locaties waar reeds sprake is van bebouwing, infrastructuur of bedrijvigheid, kunnen negatieve effecten op beschermde natuurgebieden worden voorkomen of beperkt. Bij de uitwerking in het Warmteprogramma en bij

concrete energieprojecten dient nadrukkelijk rekening te worden gehouden met effecten op stikstofdepositie, hydrologie en verstoringsgevoelige soorten.

Verkleining ontwikkeling

Het stikstofeffect van een ontwikkeling kan verminderd worden door de ontwikkeling te verkleinen: minder woningen, minder hectares bedrijventerrein. Voor nieuwe werklocaties is beperking van de maximaal toegestane milieucategorie ook een optie. Milieucategorie 1 t/m 3 stoten veel minder stikstof uit dat milieucategorie 4 t/m 6.

7.5.7 Conclusie Passende Beoordeling

De voorontwerp-Omgevingsvisie Nederweert bevat richtinggevende uitspraken voor woningbouw, economische ontwikkeling, mobiliteit, energietransitie, landschap, natuur, water en leefomgeving. Op het niveau van de voorontwerp-Omgevingsvisie zijn veel ontwikkelingen nog niet concreet uitgewerkt in locatie, omvang of fasering. Om die reden is deze Passende beoordeling uitgevoerd als een risico-inschatting op hoofdlijnen.

Uit de beoordeling blijkt dat effecten op Natura 2000-gebieden met name kunnen optreden door een toename van stikstofdepositie, en een toename van recreatiedruk. Ook door de gevoeligheid van de Natura 2000-gebieden in en nabij Nederweert, kunnen effecten optreden door veranderingen in de waterhuishouding. Afhankelijk van concretere invulling speelt ook verstoring door geluid, licht, trillingen en optische effecten. De Natura 2000-gebieden Weerter- en Budelerbergen & Ringselven, Sarsven en De Banen, Groote Peel en Deurnsche Peel & Mariapeel zijn daarbij het meest relevant vanwege de korte afstand tot de gemeente en de gevoeligheid van de aanwezige habitattypen en soorten voor stikstofdepositie en hydrologische veranderingen.

De grootste risico’s voor Natura 2000 hangen samen met de woningbouwopgave, economische ontwikkeling en mogelijke aanpassingen aan infrastructuur, zoals een nieuwe verkeersontsluiting. Met name de effecten van stikstofdepositie kunnen op het niveau van de voorontwerp-Omgevingsvisie niet op voorhand worden uitgesloten. Ook effecten op de waterhuishouding vragen aandacht, aangezien meerdere Natura 2000-gebieden reeds te maken hebben met hydrologische knelpunten. De omvang van deze effecten is echter sterk afhankelijk van de concrete uitwerking van toekomstige ontwikkelingen.

Tegelijkertijd bevat de voorontwerp-Omgevingsvisie diverse uitspraken die juist kunnen bijdragen aan het verminderen van bestaande drukfactoren op Natura 2000-gebieden. Het gaat daarbij onder meer om duurzaamheidsmaatregelen, verduurzaming van de landbouw, energietransitie, verbetering van luchtkwaliteit, water- en bodemsturend ontwikkelen, versterking van groenstructuren en het verbeteren van bodem- en watersystemen. Deze richtingen sluiten aan bij de belangrijkste ecologische knelpunten die voor de Natura 2000-gebieden zijn vastgesteld.

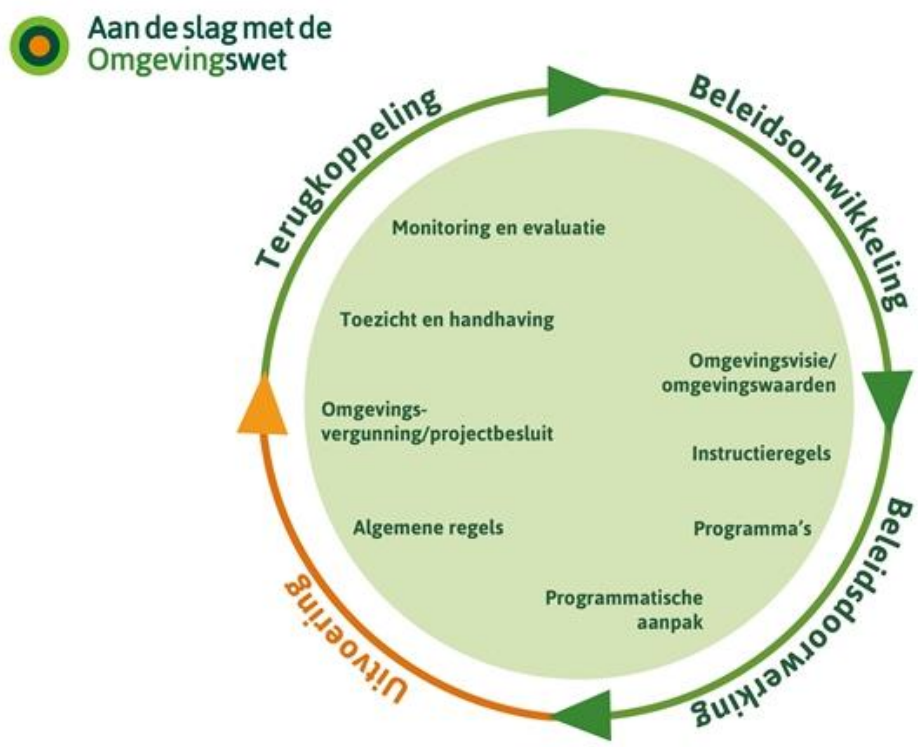
Op het abstractieniveau van de voorontwerp-Omgevingsvisie kunnen significante gevolgen voor Natura 2000 niet voor alle beleidsrichtingen worden uitgesloten. Dit betekent niet dat de voorontwerp-Omgevingsvisie op voorhand onuitvoerbaar is. De uitvoerbaarheid is afhankelijk van de locatie, omvang en uitvoering van toekomstige ontwikkelingen en van de maatregelen die daarbij worden getroffen. Bij vervolgbesluiten moeten in ieder geval stikstofdepositie, hydrologische effecten, verstoring en recreatiedruk worden onderzocht. In de afweging van het vervolgbesluit is het aan te bevelen om de in deze Passende beoordeling genoemde randvoorwaarden en aanbevelingen te betrekken.

8. Doorwerking in het omgevingsbeleid

8.1 Doorwerking

De beleidscyclus

De opbouw van de Omgevingswet volgt de beleidscyclus. De beleidscyclus biedt een structuur om de instrumenten van de Omgevingswet te ordenen.

De beleidscyclus bestaat uit vier onderdelen. Bij het onderdeel beleidsontwikkeling staat visievorming centraal. Hier worden samenhangende en strategische hoofdkeuzes gemaakt in de vorm van de Omgevingsvisie. Het vormt de basis voor het beleid op de lange termijn.

Na de beleidsontwikkeling volgt de beleidsdoorwerking. Hierin worden de hoofdkeuzes nader uitgewerkt. Dit kan zowel thematisch als gebiedsgericht zijn. In een programma kan de gemeente concrete maatregelen opnemen waarmee de 'hoe-vraag' verder wordt uitgewerkt. Oftewel, hoe worden de hoofdkeuzes en ambities uit de Omgevingsvisie gerealiseerd.

De volgende stap in de beleidscyclus is de uitvoering. Dat gebeurt door de initiatiefnemers van activiteiten en projecten: burgers, bedrijven of overheden die iets willen ontwikkelen. Hiervoor zijn kaders en regels nodig, die passen bij de Omgevingsvisie en programma's, om de juiste ontwikkelingen mogelijk te maken. Het belangrijkste instrument hiervoor is het omgevingsplan.

Tot slot maakt terugkoppeling onderdeel uit van de cyclus. Door onder andere monitoring wordt bijgehouden of de doelen uit de Omgevingsvisie daadwerkelijk gehaald worden of dat bijsturen van de doelen of maatregelen nodig is. Indien dit het geval is moet er weer beleidsontwikkeling plaatsvinden. Daarmee is de cyclus gesloten.

Doorwerking

De inzichten uit dit OER dragen bij aan de verdere uitwerking van de ambities en beleidskeuzes uit de Omgevingsvisie in verschillende instrumenten. De OER heeft reeds tot aanscherpingen van de voorontwerp-Omgevingsvisie geleid. De doorwerking van de Omgevingsvisie naar concrete uitvoering vindt onder ander plaats via programma's. In de voorontwerp-Omgevingsvisie van Nederweert is beschreven hoe deze doorwerking binnen de beleidscyclus wordt vormgegeven en welke programma's worden ingezet om de ambities uit de visie concreet uit te werken en te realiseren.

8.2 Monitoring van de beleidsambities uit de Omgevingsvisie

De gemeente onderschrijft het belang van monitoring in haar Omgevingsvisie. Het werken met de instrumenten van de Omgevingswet en de beleidscyclus vraagt om monitoring en evaluatie van beleid en maatregelen. Om monitoring als hulpmiddel voor het sturen op maatschappelijke doelen en het beschikbaar houden van milieu-informatie goed in te zetten is er behoefte aan een duidelijk raamwerk om monitoringsopgaven in onder te brengen. Hieronder wordt een aantal aanbevelingen gedaan om de monitoring te borgen.

Aanbevelingen

- Maak concreet hoe je indicatoren bepaalt bij doelen, ambities en beoordelingskaders.
- Maak concreet en leg vast wie er wanneer verantwoordelijk is voor monitoring.
- Maak concreet hoe er wordt omgegaan met data en bronnen bij monitoring. Breng daarbij ook in beeld welke interne en externe stakeholders data leveren en hoe deze data binnen wordt gehaald.
- Beschrijf op welke manier informatie beschikbaar wordt gesteld aan inhoudelijk specialisten en beleidsontwikkelaars en andere interne stakeholders.
- Breng in beeld welke monitoringsprogramma's er al lopen in de gemeente.
- Het opzetten van het monitoringsraamwerk kan niet los worden gezien van de leefomgevingsfoto en moet in samenhang worden opgesteld. In de leefomgevingsfoto bepaal je namelijk welke aspecten van de fysieke leefomgeving je in kaart brengt en dus in feite ook welke indicatoren.

9. Conclusie

9.1 Slotbeschouwing

Vanwege het strategische en lange termijn karakter van de Omgevingsvisie en het op hoofdlijnen geformuleerde voorgenomen beleid, is nog niet bekend welke concrete ontwikkelingen waar en op welk moment zullen plaatsvinden. Daardoor is het niet mogelijk om een nauwkeurige en concrete beoordeling van omgevingseffecten uit te voeren op een dergelijk detailniveau. Immers, de effecten hangen in sterke mate af van de (toekomstige) maatregelen die worden genomen. De beoordeling van het voorgenomen beleid in het OER heeft daarom als doel om inzicht te geven in kansen, risico's en aandachtspunten met de gekozen beleidsrichting. Hiervoor is het van belang dat de feitelijke, uiteindelijke effecten worden veroorzaakt door grote en kleine ontwikkelingen (of het achterwege blijven hiervan) en door genomen maatregelen. Welke ontwikkelingen waar zullen plaatsvinden is afhankelijk van tal van factoren, zoals economische drijfveren enerzijds en regulering anderzijds. Maar ook van de maatregelen die in het kader van de Omgevingsvisie worden genomen, zoals de nadere uitwerking in programma's. Deze leveren immers de kaders waarbinnen ontwikkelingen moeten blijven. Het OER ondersteunt dus de besluitvorming door de mogelijke gevolgen van beleidskeuzes op hoofdlijnen inzichtelijk te maken en af te wegen.

Of risico's en kansen zich uiteindelijk daadwerkelijk zullen manifesteren hangt dus deels ook af van de vraag of en op welke manier regels worden gesteld, met welke instrumenten tot uitvoering wordt overgegaan, maar ook van de vraag welke maatregelen feitelijk worden genomen.

9.2 Aanbevelingen

De beoordeling van de alternatieven en het voorkeursalternatief laat zien dat de Omgevingsvisie overwegend positief bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving. Tegelijkertijd blijkt dat de uiteindelijke effecten sterk afhankelijk zijn van de wijze waarop ambities in vervolgtrajecten worden uitgewerkt. Op basis van het OER worden de volgende aanbevelingen meegegeven voor de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie.

1. Hanteer water en bodem als belangrijk afwegingsprincipe bij ruimtelijke ontwikkelingen

De beoordeling laat zien dat met name op het gebied van waterhuishouding, bodemkwaliteit, droogte en klimaatadaptatie nog belangrijke opgaven bestaan. Bij toekomstige keuzes voor woningbouw, bedrijvigheid, landbouwtransitie en energietransitie wordt aanbevolen om water- en bodemsysteemkenmerken vroegtijdig als randvoorwaarde mee te nemen. Hiermee kunnen toekomstige knelpunten op het gebied van droogte, wateroverlast en bodemkwaliteit worden voorkomen en wordt aangesloten bij landelijke ontwikkelingen rondom water- en bodemsturend werken.

2. Werk ruimtelijke keuzes gebiedsgericht uit

De effecten van de Omgevingsvisie verschillen per gebied en type kern. Het wordt aanbevolen om de strategische keuzes uit de Omgevingsvisie in vervolgprogramma's en gebiedsuitwerkingen nader te concretiseren. Daarbij kan per gebied worden bepaald welke functies prioriteit krijgen, welke kwaliteiten beschermd moeten worden en waar combinaties van opgaven mogelijk zijn. Dit geldt in het bijzonder voor de overgangszones tussen natuur, landbouw en verstedelijking, waar verschillende belangen samenkomen.

3. Borg leefbaarheid en voorzieningen in alle kernen

Demografische ontwikkelingen, waaronder vergrijzing en veranderingen in de bevolkingssamenstelling, vragen blijvende aandacht voor leefbaarheid, bereikbaarheid en voorzieningen. Aanbevolen wordt om bij de verdere uitwerking van woningbouw-, mobiliteits- en voorzieningenbeleid expliciet rekening wordt gehouden met de kenmerken en behoeften van de verschillende kernen en de toegankelijkheid van voorzieningen voor alle doelgroepen.

4. Monitor de ontwikkeling van de leefomgeving en stuur waar nodig bij

De daadwerkelijke effecten van de Omgevingsvisie worden pas zichtbaar tijdens de uitvoering. Daarom wordt aanbevolen om een monitoringssystematiek op te zetten die aansluit bij de belangrijkste thema's uit het OER, waaronder wonen, natuur, water, klimaat, gezondheid, mobiliteit en leefbaarheid. Periodieke monitoring maakt het mogelijk om tijdig bij te sturen wanneer ontwikkelingen afwijken van de beoogde koers of wanneer nieuwe maatschappelijke opgaven ontstaan.

Slotaanbeveling

Het voorkeursalternatief biedt een evenwichtige basis voor de toekomstige ontwikkeling van Nederweert. De grootste meerwaarde ligt echter niet in afzonderlijke beleidskeuzes, maar in het vermogen om bij toekomstige besluiten steeds opnieuw een integrale afweging te maken tussen wonen, economie, landbouw, natuur, water, gezondheid en leefbaarheid. Het wordt daarom aanbevolen om de integrale werkwijze die bij de totstandkoming van dit OER is gehanteerd ook in de verdere doorwerking/uitvoering van de Omgevingsvisie te blijven toepassen.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1800 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensoring en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee om altijd samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 75 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ Oosterhout
Postbus 40
4900 AA Oosterhout

Copyright ©
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct een melding te maken bij security@anteagroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontlenen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

www.anteagroup.nl